

IQRA

اقرأ

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI

NR 35

AUGUST 2012 /

RAMADAAN-ŠAWAAL 1433

Mis on džihaad?

Islam tähendab terrorismi?

Minu esimene paast

**Prohveti [صلى الله عليه وسلم]
ramadaani jutlus**

Ramadaani meelespea

Džihaad ja ramadaan

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Assalamu alikum warahmatullahi wabarakatuh!

Seekordsel kuukirjal on lausa kaks peateemat – džihaad ja ramadaan. Selgitame džihaadi olemust islami allikate järgi ja räägime täpsemalt, miks ja kuidas on terrorism islamis keelatud. Kuna ramadaan on juba täies hoos ja oleme kahel eelneval aastal ramadaanist küllaltki palju kirjutanud, siis seekord me baastadmisi Iqra vahendusel üle ei korda vaid laseme teil hoopis lugeda Prohveti (صلى الله عليه وسلم) ramadaani jutlust ja kahe öe esimese ramadaanipaastu muljeid. Oleme koostanud ka väikese ramadaani meelespea, mida võite kasutada nii sel aastal kui ka järgmisel ramadaanil *inšaAllah*. Moslemipäevikutes võtab seekord sõna öde Katie Khadeejah Birminghamist, rääkides väga olulisel teemal – armastusest ja hoolivusest oma ema vastu. Käesolevas numbris ilmub ka öe Nele Siplase uue raamatu „Mina olen moslem“ eessõna ja peatükk terrorismi kohta, et saaksite veidi sellesse uude raamatusse piiluda. Reisime vaatama Belgia peamošeed ja kultuurikeskust ja piilume Iraani religioosse juhi Khamenei elu saladusi. Räägime mitmekeelse lapse kõnest ja uurime, kuidas kasvatada lapse huvi lugemise vastu. Väga huvitavat infot sisaldab meie meeste rubriik, mille seekordseks teemaks on arvatavasti naiste jaoks suurim džihaad ehk püüdlus – polügaamia. Veel uurime mustikat, *haram* e-aineid ja kannatlikkust. Pudrupotike podiseb seekord vaid Türgi roogadega. Koraaninurgast võite leida Koraani 97. suura – Al-Qadri ja märkmed selle suura kohta peetud audioloengust.

Meeldivat lugemist!

Fi amani llah!

Kuukirja koostajad

SISUKORD

<i>Mis on džihaad? (Aisha)</i>	4
<i>Islam tähendab terrorismi? (Aisha)</i>	9
<i>Prohveti (صلى الله عليه وسلم) ramadaani jutlus (Aisha)</i>	10
<i>Ramadaani meespea (Aisha)</i>	13
<i>Minu esimene paast (Agnes & Reili)</i>	18
<i>Islamiuudised (Kauthar)</i>	21
<i>Minu lugu (Melika)</i>	27
<i>Moslemipäevikud (Katie Khadeejah)</i>	29
<i>Mina olen moslem: Eessõna & Terrorismist (Nele Siplane)</i>	30
<i>Reis ümber islamimaailma: Belgia suur mošee ja islami kultuurikeskus (Khadija)</i>	34
<i>Khamenei elu saladused (1. osa) (Amina Bahreinist)</i>	36
<i>Eriline laps: Mitmekeelse lapse kõne (Rubaba)</i>	39
<i>Lisateavet lapsest: Kuidas kasvatada huvi lugemise vastu (Annely)</i>	44
<i>Meestemaailm: Naise suurim džihaad – polügaamia (Aivar)</i>	46
<i>Looduslik ravi: Mustikas (Khadija)</i>	49
<i>Toidunurk: Millised e-ained on haram? (Zeynep)</i>	53
<i>Elu eesmärk – Paradiis: Kannatlikkusest (4. osa) (Amina Irimaalt)</i>	64
<i>Surmast: Erandlikud matused (Aisha)</i>	66
<i>Lugeja küsib, lugeja vastab!</i>	67
<i>Pudrupotike, keeda! Türgi road (Zeynep)</i>	70
<i>Koraaninurk: Saatuse Öö (suura 97) (Aisha)</i>	74
<i>Hadiithinurk: Džihaadi mõiste (Aisha)</i>	79
<i>Fatwanurk: Terrorism (Aisha)</i>	83
<i>Duaanurk: Paastumisest (Aisha)</i>	85
<i>Õpime Egiptuse dialekti: Jaamas (Nele)</i>	87
<i>Lastele (Annely & Khadija)</i>	88

MIS ON DŽIHAAD ?

Tõlkinud: Aisha

Allikad: <http://www.safitalk.net/st/printthread.cfm?Forum=26&Topic=11308>,
<http://muttaqun.com/jihad.html>

Sõna *žihād* ei tähenda araabia keeles „püha sõda“. See tähendab püüdlus, üritus, pingutus. Šeik Al-Uthaimen on selgitanud: „See on kolmanda pöördkonna neljätäheline tegusõna *žāhādā / južāhīdu – žihādān*. See tähendab püüdma, püüdlema, pingutama või üritama, kuid paljud inimesed arvavad ekslikult, et see tähendab „püha sõda“, kuigi see nii ei ole. Selge tõend selleks on Jumala ütlus Korraanis: „Kui nad (kaks) aga püüavad sind panna kummardama midagi, millest sul pole aimu, siis ära kuuletu neile ja kohtle neid (mõlemaid) selles ilmas lahkelt, kuid järgi neid, kes Minu poole pöörduvad ...“ (31:15).“

Siin räägib Jumal *žihādīst*, mida kaks mitte-moslemist vanemat teevad oma moslemist lapsele. Ehk siis kui su mitte-moslemitest vanemad püüavad veenda sind kummardama kedagi Jumala kõrval, siis ära neile kuuletu, kuid sellest hoolimata ole neile siinses elus heaks kaaslasiks, aita neid, austa neid nagu lapse kohus oma vanemate suhtes.

Seega tähendab džihaad araabia keeles palju enam kui lihtsalt mõõgaga võitlemist, kuigi mõõgaga võitlemine kuulub samuti siia alla, sest džihaad on igasugune püüdlus paremuse poole.

Šeik Fawzaan on öelnud, et see tähendab „püüdlust Jumala teenimisel ja Talle kuuletumisel“. See on aga väga laia tähendusega ning pärineb juba islami-eelsest ajast. Sedasama sõnatüve on näiteks kasutatud Korraanis Moosese (عليه السلام) jutustuses, kus Mooses (عليه السلام) püüdis vaarao meelt muuta ja teda veenda Iisraeli rahvast koju laskma.

Nii Korraanist kui ka *hadiithidest* võime leida palju erinevad kasutusi araabia verbile *žāhādā / južāhīdu* ja sellest tuletatud nimisõnale *žihād*. Siinkohal tooksime välja erinevad alajaotused ja näited:

1. LOOJA TUNNUSTAMINE JA ARMASTAMINE

Inimesele on omane armastada rohkem seda, mida ta võib silmaga näha ja meeltega tunnetada kui seda, mida ta ei näe. Universumi Looja ja Ainujumal on see nähtamatu reaalsus, mida inimene oma silmaga ei näe ja seetõttu võib ignoreerida. Korraan pöördub usklike poole järgmiste sõnadega: „**Ütle: „Kui sinu isad, pojad, vennad, kaasad,**

lähedased, sinu teenitud varandus, kaubandus, mille allakäiku kardad, või elamud, milles rõõmutunned, on sulle armsamad kui Jumal või tema Sõnumitooja ja Tema nimel püüdlemine, siis oota kuni Jumal toob kuuldavale oma otsuse. Ja Jumal ei juhi neid, kes Tema vastu mässavad.““ (9:24). Inimene peab tõesti selle nimel püüdlema, et panna Jumal kõigist oma armastatutest ettepoole, muuta Ta tähtsamaks kui kõik meie ambitsioonid ja meie endi eludki. Eriti raske on see värske moslemite jaoks, kuna nemad peavad püüdma sellega hakkama saada oma perekonna, kaaslaste ja ühiskonna kiuste.

2. VANEMATE, KAASLASTE JA ÜHISKONNA SURVELE VASTU SEISMINE

Kui keegi on otsustanud Looja kõigest ettepoole asetada, kohtab ta tihti ülejäänud ühiskonna poolt tugevat survet, millele ei ole kerge vastu panna ja seega on oma pühenduse ja Jumala armastamise säilitamiseks vaja tõsist tahet ja püüdlust rakendada. Kui keegi kuulus varem mingisse teise usku ja seejärel otsustas moslemiks hakata, avaldatakse talle kindlasti oma pere usku tagasi-pöördumiseks survet, millele ta peab kõigest hingest püüdma vastu seista. Korraanis on kirjas: „**Ja ära kuuletu uskmataatele ning püüdle sellega**

(st Koraaniga) suuresti nende vastu.“ (25:52).

3. JÄRJEKINDLALT SIRGELTEEL PÜSIMINE

Jumal on Koraanis öelnud: „**Siis püüelge Jumalas Talle väärilist püüdlust. Ta on teid välja valinud ja pole teile usus pannud raskusi ...**“ (22:78) ja „**Ja kes püüab, püüab vaid enda jaoks. Tõesti, Jumal on maailmade vajadustest vaba.**“ (29:6).

Mis puutub aga nendesse, kes püüavad islami seaduse järgi elada, kuid kelle elu islami vastased keeruliseks muudavad, siis neil soovitatakse rahulikumasse ja tolerantsemasse keskkonda suunduda ja seal edasi püüda Jumala poolt kätte näidetud teel püsida.

„**Tõesti neilt, kelle (surma)inglid kaasa võtavad, samal ajal kui need iseendale kurja teevad, küsivad inglid: „Milles (st mis tingimustes) te olite?“ Nad vastavad: „Me olime maal alla surutud.“ Nad (st inglid) küsivad: „Kas Jumala maa ei olnud piisavalt lai, et sellel ümber asustuda?“ Nende pelgupaik on Põrgu ja see on öudne sihtpunkt.**“ (4:97).

„**Tõesti, need kes on ümber asustunud ja Jumala teel püüelnud, eeldavad Jumala halastust. Ja Jumal on Andestav, Halastav.**“ (2:218).

Jumal paneb usklikud nende usus ja järjekindluses proovile:

„**Või kas arvate, et sisenete Paradiisi, kui Jumal ei ole teie hulgast veel välja selgitanud neid, kes teist püüavad ja kes on kanatlikud.**“ (3:142).

„**Ja Me kindlasti katsume teid läbi millegagi hirmust ja näljast ja vara, hingede või viljade kaotusest, kuid andke head uudised edasi kannatlikele.**“ (2:155).

Prohvet Muhammedit (صلى الله عليه وسلم) ja tema klanni boikotiti sotisaalsel ja majanduslikul tasandil kolm aastat, et sundida teda Jumala sõnumist loobuma, kuid ta (صلى الله عليه وسلم) suutis vastu panna ja saavutas viimaks moraalse võidu.

4. JUMALAKARTLIKE TEGUDE NIMEL PÜÜDLEMINE

Jumal on Koraanis öelnud: „**Ja need, kes Meie jaoks püüdlevad, need juhatame Me tõesti Oma teedele. Ja tõesti on Jumal heategijatega.**“ (29:69).

Kui meie ees on kaks valikut, siis on džihaad valida välja neist parem, nagu järgmine *hadiith* näitab: Prohveti (صلى الله عليه وسلم) abikaasa Aisha (رضي الله عنها) küsis: „Oo Jumala Sõnumitooja, džihaad on üks parimaid tegusid, kas peaksime seda tegema?“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „*Parim džihaad on täiuslik hadž (palverännak).*“ (Sahih Al-Bukhari 2784).

Ühel teisel juhul küsis mees Prohvet Muhammedilt (صلى الله عليه وسلم): „Kas peaksin džihaadiga ühinema?“ Ta vastas: „*Kas sul on vanemad?*“ Mees ütles: „Jah.“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „*Siis püüdle neid teenides.*“ (Sahih Al-Bukhari 5972).

Veel üks teine mees küsis Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) käest: „Milline džihaad on parim?“ Ta vastas: „*Sõna tõtt türannist valitseja ees!*“ (Sunan An-Nasai 4209).

Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „*Mužāhid (džihaadi tegija) on see, kes püüdleb Jumala nimel iseenda vastu ja muhāžir (emigreeruja) on see, kes hülgab halvad teod ja patud.*“ (Sahih Ibn Hibban 4862).

5. JULGUS JA PÜSIVUS JUMALA SÕNUMI EDASTAMISEKS

Koraan jutustab meile paljudest prohvetitest ja headest inimestest, kes Jumala sõnumi inimkonnale

edastamise nimel kannatama on pidanud. Näiteks võite vaadata 26:1-190 ja 36:13-32. Koraanis kiidab Jumal eriliselt neid, kes Tema sõnumi edastamise nimel püüelnud on: „**Ja kes on kõnes parem kui see, kes kutsub Jumala juurde, teeb häid tegusid ja ütleb: „Tõesti, ma olen moslemite (Jumala tahtele alluja-te) hulgast.**““ (41:33).

Raskes olukorras on vaja tõelist julgust ja meelegindlust, et oma usust kinni hoida ja veel seda ka teistele õpetada. Koraanis on kirjas: „**Usklikud on vaid need, kes usuvad Jumalasse ja Tema Sõnumitoojasse ja ei kahtle vaid püüdlevad Jumala teel oma vara ja eludega. Tõesti, nemad on tõesed.**“ (49:15).

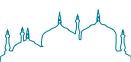
6. ISLAMI JA KOGUKONNA KAITSMINE

Koraanis on kirjas: „**Luba (võitlemiseks) on antud neile, kelle vastu võideldakse, sest neile on kurja tehtud. Ja tõesti on Jumal nende võidu suhtes pädev. (Nad on) need, kes on ilma mingi õigusega oma kodudest välja visatud vaid sellepärast, et nad ütlevad „Meie Isand on Jumal“ ...**“ (22:39-40).

Koraan lubab võitlemist islami ja moslemite kaitsmise eesmärgil. Siia alla käib nii enesekaitse kui ka oma pere ja vara kaitse. Varased moslemid võitlesid Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kõrval neid ahistavate Quraiši paganate vastu, kes kogusid Prohveti (صلى الله عليه وسلم) lõmastamiseks suuri armeesid. See-ga võitlesid moslemid, et kaitsta oma elusid, peresid, õigusi, tervet kogukonda.

7. MITTE-MOSLEMITEST LIITLASTE ABISTAMINE

Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) elu lõpupoole sai Banu Khuzaah hõim tema liitlaseks. Nad elasid Meka lähistel, mis oli Prohveti (صلى الله عليه وسلم) enda hõimu – Quraiši –

võimu all. Quraiši hõimu liitlane Banu Bakri hõim ründas mõnede Quraiši hõimu liikmete toetusel Banu Khuzaah hõimu, kes omakorda kutsus Prohveti (صلى الله عليه وسلم) appi neid Quraiši hõimu eest kaitsma. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) organiseeriski kampaania quraišide vastu, mille tulemusena vallutati Meka ilma igasuguse lahingutegevuseta.

8. REETURITE KARISTAMINE

Jumal käsib moslemeid Korraanis: „**Kui kardad (on põhjust karta) mõnelt rahvalt reetlikkust, siis viska neile (leping) tagasi (et oleksite) võrdsetel positsioonidel (st mõlemad teavad, mida teiselt oodata). Tõesti, Jumal ei armasta reetureid.**“ (8:58).

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) korraldas mitmeid rünnakuid, et reetureid nende positsioonidelt kukutada. Tal oli liiduleping mitmete juudi hõimudega, kuid osad neist osutusid reeturlikeks. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) korraldas neile selle eest karistuskampaania, mille tulemusena nad Mediinast ja selle ümbrusest mine-ma aeti.

9. ENNETAV KAITSE

Väga raske on rahvast võitluseks mobiliseerida, kui vaenlane ei ole veel nende kodudesse tunginud. Siiski tuleb neil, kelle ülesandeks on maa ja rahva kaitsmine, vahel ka ette mõelda ja inimeste halvimast säästmiseks probleeme ennetada.

Prohvet Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) oli kohustus oma rahvast ja usku kaitsta. Seega, kui temani jõudis teave selle kohta, et vaenlased on rünnakuks piirile kogunenud, andis ta neile ennetava löögi, hävitas nende jõu ja ajas nad laiali enne, kui nad tsiviilelanikeni jõudsid.

Jumal on Korraanis käskinud: „**Võitlemine on teile kohustuseks pandud, samal ajal kui see on teile**

vastik. Aga võib-olla vihkate midagi, kuid see on teile hea ja võib-olla armastate midagi, kuid see on teile halb. Ja Jumal teab, samas kui te ei tea.“ (2:216).

10. VABADUS ISLAMIST RÄÄKIMISEKS, HARIDUSEKS JA AVALIKULT ISLAMIS ÕPETAMISEKS

Korraanis on kirjas: „**Nad küsivad sult pühade kuude kohta, võitlemise kohta (neil kuudel). Ütle: „Võitlemine nendel (kuudel) on suur (patt), kuid Jumala teelt kõrvale juhtimine ja sõnakuulmatus Temale ja Al-Masžid Al-Haram(i pääsemise keelamine) ja selle rahva sealt välja viskamine on Jumala (meelest) suurem (patt). Ja fitna on suurem (patt) kui tapmine.“ Ja nad jätkavad teie vastu võitlemist kuni nad teid teie usust ära pööravad, kui saavad ...“ (2:217) ja „... ja need, kes end türannia vastu kaitsevad.“ (42:39).**

Selle vabaduse saavutamiseks ütles Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم): „Püüelge uskmatute vastu oma käte ja keeltega.“ (Sahih Ibn Hibban 4708). Prohveti (صلى الله عليه وسلم) enda elu oli täis püüdlusi vabaduse saavutamiseks, et tal oleks võimalik islami sõnumit edastada. Mekas kasutas ta vaid vägivaltatuid meetodeid, samal ajal kui Mediina ajastul andis Jumal talle viimaks loa ka mekalaste vastu relvad tõsta kui vaja.

11. INIMESTE VABASTAMINE TÜRANNIAST

Jumal hoiatab moslemeid Korraanis: „**Mis teil on, et te ei võitle Jumala teel rõhutud meeste, naiste ja laste eest, kes ütlevad: „Meie Isand, vii meid sellest rõhuva rahva linnast välja ja määra meile Enda juurest kaitsja ja määra meile Enda juurest abiline.““ (4:75).**

Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) misjon oli inimesed türanniast

ja ahistava ning ebaõiglase süsteemi ikkest vabastada. Kui inimesed olid vabaks saanud, võisid nad valida islami või muu tee. Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslased jätkasid tema jalajälgedes ja käisid türanniseeritutel abis. Näiteks kutsusid Hispaania ahistatud alamad mitmeid kordi naaberriikide moslemeid appi, kuni viimaks moslemid läksid ja Hispaania türannidest vabastasid. Kuni Andaluusia moslemite kontrolli all oli, tohtisid nii kristlased kui ka juudid seal vabalt oma usku praktiseerida.

On edastatud, et peale Süüria ja Iraagi vabastamist ütlesid sealse Himsi kristluse esindajad moslemitele: „Meile meeldib teie valitsus ja õiglus palju rohkem kui see ahistamine ja türannia, mille all me elanud oleme.“ Süüriat valitsesid eelnevalt Rooma kristlased, Iraaki aga zoroastrialastest pärslased.

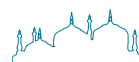
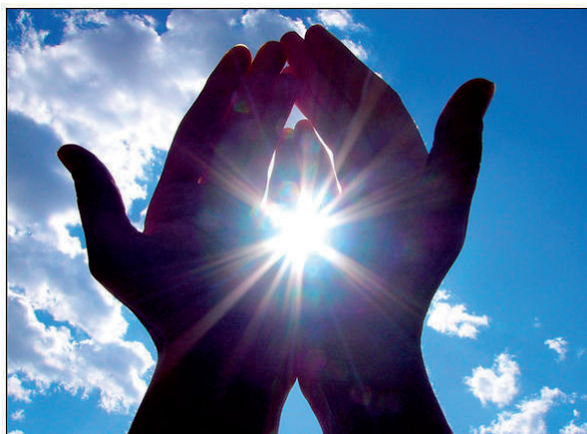
KAS ISLAM LEVIS MÕÕGA- JA PÜSSIJÕUL?

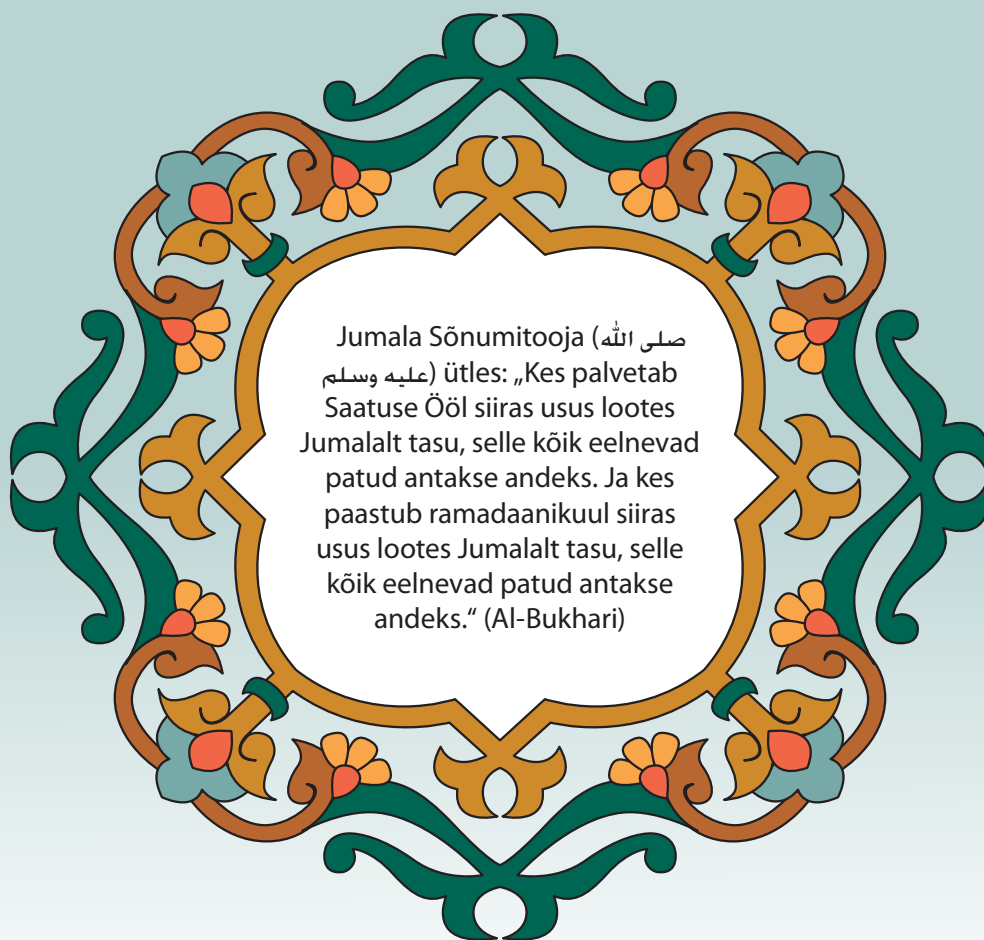
Ühemõtteline ja kindel vastus on – ei!

Korraanis on kirjas: „**Usus ei ole sundust. Tõesti, õige tee on vale kõrval selge ...“ (2:256). Inimestele islami peale sundimine ei ole mitte džihaad vaid kuritegu, mis on seadusega karistatav.** Usk on igapäevase südamel ja hinge küsimus, seega ei ole võimalik seda kellelegi peale suruda.

Kokkuvõtteks võib öelda, et džihaad ei ole mitte püha sõda uskmatute vastu, kus neid võib valimatult noddida, vaid igasugune püüdlus Jumala teel halbade tegude, sõnade ja mõtete vastu; nii isiku, pere, ühiskonna kui ka riigi kaitse agressiooni eest. Džihaad ei ole süütute tsiviilelanike või laste tapmine, poliitilistel eesmärkidel oma võimu- või maa-ala laiendamise, oma aujärje kindlustamine, rikastumine jmt.

Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ütles: „(Kirja)sulega peetav džihaad on kõrgem mõõgaga peetavast džihaadist, aga kõige kõrgem džihaad on inimese võitlus endas peituva kurja vastu.“ Seega anna endast parim Jumala teenimisel ja armastamisel, näita head eeskujuga ja ela Koraani ja sunna õpetuse kohaselt. Kuuluta džihaad oma hinge vastu, et saatan selle üle võimust ei võtaks; tee keelega džihaadi kahepalgeliste vastu, kes ütlevad end olevat moslemid, kuid teevad moslemeid häbistavaid tegusid; õpeta moslemitele nende usku; levita inimeste seas rahu; ole kõigi suhtes lahke ja õiglane, olgu nad siis moslemid või mitte-moslemid; aita Jumala nimel vaeseid ja hädasolijaid; võitle kurja, halbade tegude ja ebaõigluse vastu.

ISLAM TÄHENDAB TERRORISMI?

Autor: Aisha

Viimastel aastatel on meedias üles näidatud suurt huvi ohu vastu, mida nimetatakse islami fundamentalismiks. Kahjuks, tänu moonutatud sisuga artiklitele Lääne meedias ja mõnede hoolimatute moslemite tegudele, on sõna islam saanud peaaegu sünonüümseks sõnaga terrorism.

Siiski, kui analüüsida seda olukorda, peaks meil tekkima küsimus: **kas islami õpetused õhutavad terrorismile?** Ja vastus on - **muidugi mitte!** Islam keelab täielikult terroristlikud teod, mida viivad läbi juhendamatud inimesed.

Koraan ütleb selgelt (4:29-30): „ ... **Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim. Ja kes seda teeb läbi vägivalda ja ebaõigluse, selle heidame Me tulle. Ja see on Jumalale lihtne.**“ ja (5:32) „ ... **Kui keegi tapab hinge (inimese), ja see ei ole tehtud teise hinge eest (st surmanuhtluses mõrvarile) või ülekohtu eest maa peal (st suurte sooritatud kuritegude eest surmanuhtluses), siis oleks ta justkui tapnud kogu inimkonna ...“**

Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on öelnud, et kes iganes end ise tapab rauatükiga, seda selle sama rauatükiga ka põrgus karistatakse (Sahih Al-Bukhari 2/1363). Agressiooni puhul on moslemitel muidugi õigus end kaitsta, kuid see peab toimuma ausas võitluses mees mehe vastu, naised ning lapsed mängust välja jättes. Islami seadus keelab rangelt tsiviilelanike sõjalistesse konfliktidesse kaasamise. Isegi puid on keelatud maha põletada ja kaevusid kinni ajada, mis siis veel rääkida inimestest.

Igas religioonis leidub sekte ja eksiteel olevaid järgijaid. Tuleks vaadata hoopis õpetust, mitte üksikute indiviidide tegusid. Kahjuks on nii, et

alati, kui mõni moslem sooritab jubeda teo, nimetatakse ta kohe moslemist terroristiks. Samas, kui serbalsed sooritasid Bosnias jubedaid tegusid, tappes ja vägistades süütuid naisi, ei kutsunud keegi neid kristlikeks terroristideks, nagu ka mitte Põhja-lirimaa aktiviste ega Baski äärmuslasi. Kui paremäärmuslikud kristlased pommitasid abordikliinikuid USA-s, ei kutsutud neidki kristlikeks terroristideks.

Neile tõsiasjadele mõeldes jõuab igaüks järeldusele, et meedias valitseb kakskeelsus. Kuigi religioossed tunded mängivad suurt rolli eelnevalt mainitud kristlikes konfliktides, ei kleebi meedia neile külge religioosseid silte, kuna eeldatakse, et sellistel barbaarsetel tegudel pole mingit seost kristlike õpetustega.

Sellest hoolimata, kui midagi sünnib moslemite käe läbi, süüdistatakse kohe islamit, mitte eksiteel olevat inimest. Muidugi lubab islami seadus sõda – ükski tsivilisatsioon ega religioon, mis selle oleks keelustanud, poleks säilinud. Kuid kindlasti ei kiida islam heaks süütute inimeste, naiste ja laste vastu sooritatud rünnakuid.

Araabiakeelne sõna **džihaad**, mida tõlgitakse tihti kui püha sõda, tähendab tegelikult vaid **püüdlust, võitlust** või **vastuhakku**, eelkõige **isiku sisemist võitlust endas peitva kurja välja juurimiseks**, aga ka ühiskonna ja enda elu muutmist islami ideaalidele vastavaks.

Sisemine võitlus ongi inimese suurim katsumus – seda nimetatakse suureks džihaadiks. Araabia keeles on sõja jaoks väljend **harb**, mitte džihaad. Võitlus ehk džihaadi pidamine on islamis loomulikult lubatud (nagu ka ükskõik millises muus religioonis või poliitilise korra all), et kaitsta isla-

mit, moslemeid või vabastada maa, kus moslemid on alla surutud. Sellepöolest tuleb sooritada kõik sellised teod järgides islami õpetusi.

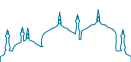
Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on öelnud, et **džihaad keele või sulega on kõrgem mõõgaga peetavast džihaadist ning kõige tähtsam džihaad on inimese võitlus iseendas oleva kurja vastu.**

Samuti keelab islam inimesi võtmast seadust endi kätte, mis tähendab, et moslemitest inividid ei tohi iseseisvalt otsustada, keda nad tahavad tappa, karisada või piinata. Kohtumõistmine ja karistus tuleb läbi viia seadusandliku asutuse ja asjatundliku kohtuniku poolt.

Kui rääkida inimestest, kes end usu nimel õhku lasevad, siis ka nende puhul tekib küsimus – Koraanis on selgelt öeldud, et **enesetapp on üks suurimaid patte** ja see, kes paneb käe enese külge, jääb seda hetke teispoosusest igavesti läbi elama.

Jälgides islamimaailmas toimuvat, tuleks kindlasti silmas pidada, et enamikes moslemiriikides lõppes alles hiljuti pikk kolonisatsiooniperiood. Selle aja jooksul olid inimesed kultuuriselt, materiaalselt ja religiooselt rõhutatud, enamasti Lääne rahvaste poolt (Inglismaa, Prantsusmaa).

Tegelikult paljud Lähis-Ida valitsuskorrad, mida peetakse islamilikeks, suruvad oma riikides islami järgimise maha. Tänapäeva araabiamaailma valitsevad enamuses diktaatorid, kelle aastakümneid vankumatut positsiooni 2011. aasta revolutsioonilaine on hakanud veidi kõigutama. Loodame, et *inšaAllah*, nende asemele astuvad kohusetundlikud ja islami seadust õigesti käsitlevad juhid.

PROHVETI (صلى الله عليه وسلم) RAMADAANI JUTLUS

Tõlkinud: Aisha

Allikas: <http://www.haqislam.org/prophets-sermon-on-ramadhan/>

Baihaqi on Salman Al-Farsilt (رضي الله عنه) edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) pidas šabaani kuu viimasel päeval jutluse, mis kõlas järgnevalt:

„Oo inimesed, Jumala kuu (ramadaan) on kätte jõudnud oma halastuse, õnnistuse ja andestusega. Jumal on selle kuu määranud parimaks kuude hulgas. Selle kuu päevad on kõigist päevadest parimad ja selle kuu ööd on kõigist öödest parimad ja ramadaani tunnid on kõigist tundidest parimad. See on kuu, mil Tema on teid kutsunud (paastuma ja palvetama). Jumal on teid sellega austanud. Igas teie hingetõmbes on tasu Jumalalt, teie uni on Jumala teenimine, teie head teod võetakse vastu ja teie palvetele vastatakse.

Seetõttu peate oma Isanda poole pöörduma täielikus siiruses, südamed puhtad patust ja kurjast. Paluge, et Jumal aitaks teil paastuda ja Püha Koraani retsiteerida. Tõesti, õnnetu on see, kes on sellel tähtsal kuul Jumala andestusest ilma jäetud. Paastudes pidage meeles Viimse Kohtupäeva nälga ja janu. Andke vaestele ja puudustkannatavatele almust. Avaldage austust vanematele, olge kaastundlikud noorte suhtes ja olge lahked oma perekonna ja sugulaste suhtes. Hoidke oma keelt väärivate sõnade eest; oma silmi stseenide eest, mis ei ole seda väärt, et neid näha (st on keelatud) ja oma kõrvu helide eest, mida ei tohiks kuulda.

Olge lahked orbude vastu, et kui teie lapsed peaksid orvuks jääma, neidki lahkelt koheldaks. Paluge Jumalalt oma pattude eest andestust ja paluge tõstetud kätega palve ajal, sest need on parimad ajad, mil Kõigevõimsam Oma sulaste peale halastusega vaatab. Jumal annab, kui nad paluvad; Ta vastab, kui nad kutsuvad; Ta võimaldab, kui Temal küsitakse ja Ta nõustub, kui nad anuvad.

Oo inimesed, te olete oma südametunnistuse muutnud oma ihade orjaks. Vabastage see, paludes Jumalalt andestust. Teie selg võib teie raske patukoorma

all puruneda, seega kummardage Jumala ees pikalt ja kergendage oma koormat. Mõistke täielikult, et Jumal on lubanud Oma aus ja kuninglikkuses, et inimesi, kes palvetavad ja kummardavad, hoitakse Viimsel Kohtupäeval Põrgutule eest.

Oo inimesed, igaühele, kes organiseerib ükskõik kellele usklike seast iftaari, annab Jumal tasu, nagu ta oleks vabastanud orja ja Jumal andetab talle ta patud.“

Üks kaaslane küsis: „Aga mitte kõigil meil ei ole selleks vahendeid!“

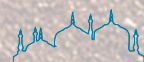
Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Hoidke end põrgutulest eemal, olgu see siis kasvõi poole datli või natukese veega, kui teil muud pole.

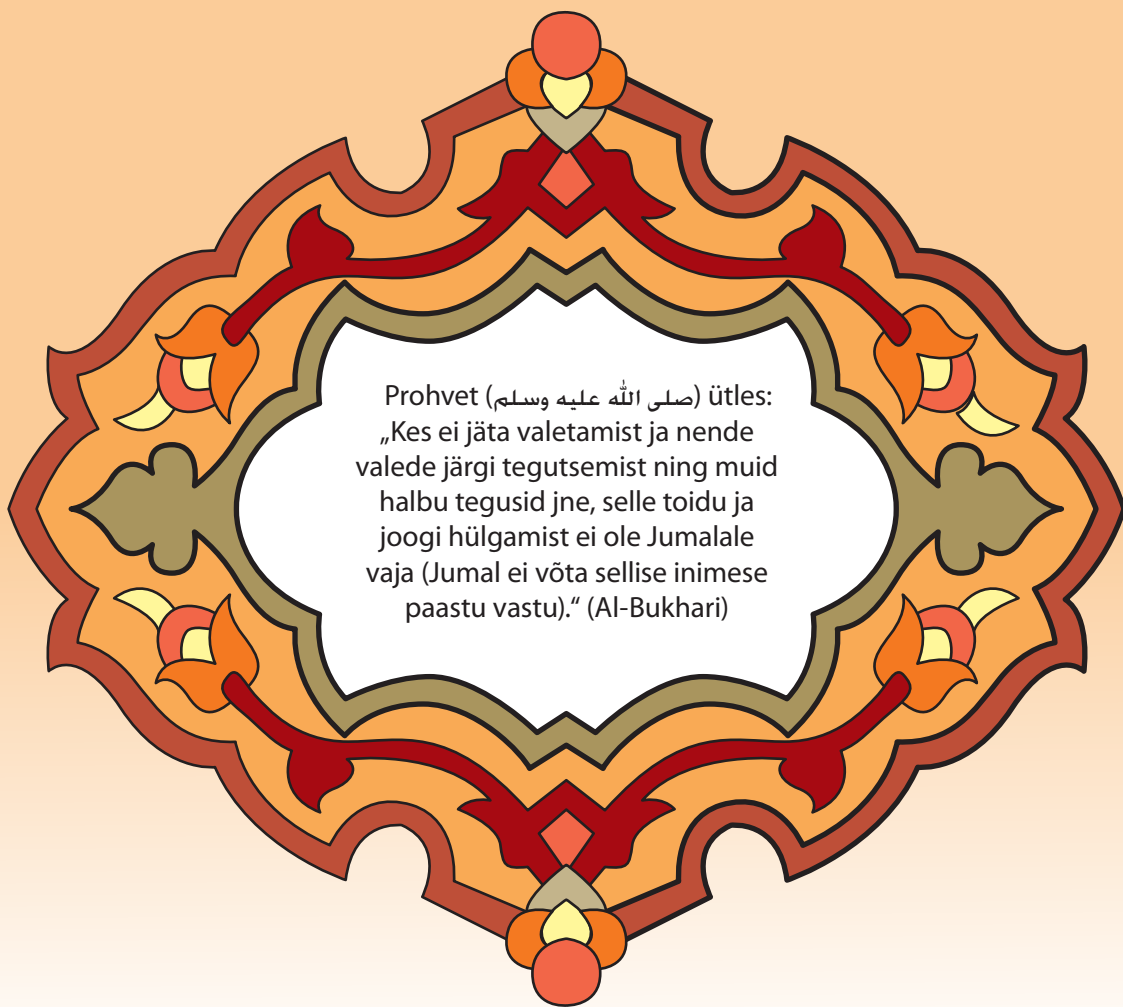
Oo inimesed, igaüks, kes sel kuul hästi käitub, läheb üle Sirati silla (mis viib Paradiisi) päeval, mil jalad libisevad. Igaühele, kes sel kuul oma tööliste töökoormust vähendab, teeb Jumal arvepidamise lihtsaks ja igaüht, kes sel kuul kellelegi liiga ei tee, hoiab Jumal Kohtupäeval Oma viha eest. Igaüht, kes selle kuu jooksul orbu austab ja lahkusega kohtleb, vaatab Jumal tol Päeval lahkusega. Igaühele, kes selle kuu jooksul oma sugulasi hästi kohtleb, laseb Jumal tol Päeval Oma halastuse osaks saada. Kuid selle, kes oma sugulasi sel kuul halvasti kohtleb, hoiab Jumal Oma halastusest eemal.

Selle, kes sellel kuul soovituslikke palveid sooritab, päästab Jumal Põrgust ja kes sel kuul oma kohustusi täidab, selle tasu saab olema 70 korda suurem kui teiste kuude ajal. Kes korduvalt mulle Jumala õnnistust palub, selle heade tegude kaalu hoiab Jumal raske, samal ajal kui teiste kaalud kipuvad kerged olema. Kes sel kuul Pühast Koraanist värsi retsiteerib, saab sama tasu, mis terve Koraani retsiteerimise eest muudel kuudel.

Oo inimesed, paradiisiväravad on selle kuu jooksul avatud. Paluge oma Isandat, et neid teile ei suletaks. Põrguväravad on suletud; paluge oma Isandat, et neid teie jaoks iial ei avataks. Saatan on ketti pandud; paluge oma Isandat, et Ta ei laseks tal teie üle võimust võtta.“

Ali ibn Abu Talib (رضي الله عنه) ütles: „Ma küsisin: „Oo Jumala Sõnumitooja, mis on parimad teod sel kuul?“ Ta (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Oo Abu Hassan, parim tegu sellel kuul on olla kaugel sellest, mis Jumal on keelanud.“

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles:
„Kes ei jäta valetamist ja nende
valede järgi tegutsemist ning muid
halbu tegusid jne, selle toidu ja
joogi hülgamist ei ole Jumalale
vaja (Jumal ei võta sellise inimese
paastu vastu).“ (Al-Bukhari)

RAMADAANI MEELESPEA

Autor: Aisha

Ideid: „2012 Ramadan Battle Plan“

1. Kas sinul on ramadaaniks plaan? Kui veel ei ole, siis kindlasti koosta see. Võid päevade kaupa üles kirjutada, mida mingil päeval teed: näiteks kui palju Koraani loed, kui palju lisalpeveid teed, kui palju mõnda islami raamatut loed jne.

2. Tänaseid toimetusi ära viska homse varna!

3. Püüa lahti saada kõigest, mis võiks su ramadaani segada.

4. Loe Koraani. Püüa koostada enda isiklik graafik, mille järgi kas iga päev või peale igat palvet loed teatud arvu lehekülgi, nii et ramadaanikuu lõpuks saaksid Koraani läbi. Kui oled naine, arvesta ka sellega, et jätaksid oma arvestusest kuupuhastuse päevad välja. Kui arvad, et ramadaani ajal siiski Koraani läbi ei saa, kasuta head võimalust, et koostada graafik aastaks. Nii jääb igaks päevaks vaid paarkümmend värssi

ja selle aja leiad sa ikka. Kas poleks tore, kui sul oleks harjumus igal aastal korra Koraan kaanest kaaneni läbi lugeda?

5. Kirjuta (või prindi) välja duaad erinevate tegevuste jaoks, loe neid, õpi need selgeks: näiteks mida öelda, kui tõused, kui magama lähed, kui paastu katkestad, kui riide paned, kui WCsse lähed jne. (Vaata <http://www.islam.pri.ee/index.php?id=634> (Duaakogumik „Moslemi kindlus“ – tõlge eesti keelde) ja käesoleva Iqra duaanurk!)

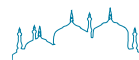
6. Seisa öösel tarawihi palves. Öö kestab päikeseloojangust päikesetõusuni. Parim aeg Jumala palumiseks on öö viimane kolmandik. Selleks, et teada saada, millal on öö viimane kolmandik, loe ära, mitu tundi jääb *maghribi* ja *fažri* vahele, jaga need tunnid kolmeks ja viimane kolmandik ongi öö viimane kolmandik. Abu Huraira (رضي الله عنه) edastas, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Meie Isand tuleb iga öö viimases kol-

mandikus alla madalaimasse taevasse ja ütleb: „Kes seal palub Mind, et Ma talle vastaksin? Kes seal küsib Minult, et Ma talle annaksin? Kes otsib seal Mu andestust, et Ma talle andestaksin?“ (Bukhari ja Muslim). Jabir (رضي الله عنه) on edastanud, et ta kuulis, kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Öösel on üks tund. Kui moslem selle ajal Jumalalt palub teenet siinseks eluks või teisepoolsuseks, siis Jumal annab talle selle. Ja see kehtib iga öö kohta,“ (Muslim ja Ahmad).

7. Mine ka mõšesse tarawih palvusele. Kui on plaan minna, siis väldi eelnevalt sibula, küüslaugu ja vürtsika toidu söömist. Kindlasti pese hambad enne korralikult puhtaks, kui lähed. Kui päev on olnud palav ja oled higistanud, käi kindlasti enne ka duši all – palju rahvast koos võimendab kehaaroomi. Pane selga puhtad, mugavad ja tagasihoidlikud riided. Ära unusta kaasa võtta vee-pudelit. Lülita oma telefon mõšees välja või pane hääletu peale. Kuna ramadaani ajal on mõšees ekstra palju rahvast, ei pruugi tavalisel jalanõuderestil ruumi olla. Naised, võtke kaasa kilekott, kuhu saate oma kingad panna ja oma käekotti tõsta.

8. Kui sa pole öise vabatahtliku palvega harjunud, siis võid alguses palvetada näiteks kord nädalas või üle päeva, nii kuidas sulle endale sobib, et sellega harjuksid ja hiljem võid palveõid juurde lisada. Kõige armsamad teod Jumalale on need, mida tehakse kõige järjekindlamalt, isegi kui need on väikesed. (Al-Bukhari 6462, Muslim 783)

9. Ramadaanikul peaksime kõik end rohkem vaimsele ja vä-

hem füüsilisele pühendamata. See kehtib ka sisseostude tegemise kohta. Proovi enne ramadaani võimalikult palju omale vajalikku toitu ette varuda, et ei peaks ramadaani ajal pidevalt poes käima. Kui toit otsas, siis katsu juurde osta vähemalt nädalaks ette. Nii säästad poes käimise pealt aega vaimsemaks tegevuseks. Osta ka *eid*i kingitused juba aegsasti ära!

10. Kontrolli oma kõnet ja tegeusid! Ära valeta, klatši, söima, solva, kisa, vihasta – see võib su paastu katkestada.

11. Pea silmas, kui palju televiisorit vaatad! Ramadaan ei ole kindlasti mitte öhtuste õgimiste ja seebi-vaatamiste aeg!

12. Kui sa ei suuda nii palju teha, kui oled planeerinud, siis ära heida meelt, võib-olla esitad endale liiga kõrgeid nõudmisi. Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles, et Jumalale on kõige rohkem meele järele need teod, mis on küll väikesed, aga mida sooritatakse pidevalt.

13. Heategevus on väga oluline osa ramadaanist, kuid ära unusta, et see algab kodust! Seega hoolitse kõigepealt oma pere, sõprade ja kogukonna eest, enne kui kaugemale lähed.

14. Kui su pere ei ole moslemid, siis ramadaan on suurepärase võimalus neile islamit tutvustada. Nad ju kindlasti näevad, et sa paastud ja esitavad selle kohta küsimusi. Selgita siis neile, milleks paast hea on. Räägi ka muust islamiga seonduvast. Paku ka neile *eidihõrgutisi* ja kirjelda südamest, miks see päev sinu jaoks nii oluline on.

15. Ramadaanikuul jagab Jumal kõikide heade tegude eest rohkem tasu. Iga väikseimgi *sadaqa* (vabatahtlik almus) saab tasustatud nagu tõeline *zakaat* (kohustuslik al-

mus), seega kasuta võimalust ja anna võimalikult palju *sadaqat*. Kui sul majandusliku abi andmiseks endal võimalusi pole, siis tea, et ka niisama abistamine, hea nõu jagamine või kasvõi naeratamine on *sadaqa*.

16. Korista kogu oma maja põhjalikult juba enne ramadaani! Siis ei pea sa ramadaanikuul sellele palju aega raiskama.

17. Püüa anda Jumala meenutamises endast maksimum! Ramadaanikuul saad selle eest mitmekordset tasu. Abdullah ibn Amir (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kui moslem teeb kahte asja järjepidevalt, siseneb ta kindlasti Paradiisi. Kuigi need on lihtsad, täidavad neid vaid mõned: (1) ütle peale iga (kohustuslikku) palvust kümme korda *tasbihi* (*subhaanallah* – ülistus olgu Jumalal), kümme korda *tahmiidi* (*alhamdulillah* – kiitus olgu Jumalal) ja kümme korda *takbiiri* (*Allahu akbar* – Jumal on suurim). See teeb kokku 150 keelega lausutut (päevas), mis võrdub 1500 (heateoga). (2) Enne *magama* minemist ütle 34 korda *takbiiri*, 33 korda *tahmiidi* ja 33 korda *tasbihi*. See teeb kokku 100 keelega lausutut, mis võrdub 1000 (heateoga).“

Juwayriyah (رضي الله عنها) on edastanud, et kord lahkus Prohvet (صلى الله عليه وسلم) tema majast peale hommikupalvet, kui ta istus oma palvekohas ja meenutas Jumalat. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) naases keskhommikul ja leidis naise ikka veel samal kohal istumas. Ta küsis: „Kas istud siin sellest ajast, kui lahkusin?“ Naine vastas: „Jah.“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Tõesti, ma ütlesin peale sinust *lahkumist neli asja* ja kui neid võrrelda sellega, mis sina oled siiani öelnud, siis kaaluvad nad selle üles: *subääna llaahi 'ädädä khalqih, subhääna llaahi 'rida näfsih, subhääna llaahi zinata 'arshih, subhääna llaahi midääädä kälimäätih.* – Ülistatud olgu Jumal nagu Ta loomingu arv, ülistatud olgu Jumal

nii palju kui Talle meeldib, ülistatud olgu Jumal nii palju kui Ta troonil on kaalu, ülistatud olgu Jumal nii palju kui ta sõnade ulatus.“

18. Jälgi ennast! Abu Huraira (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kui ramadaanikuul algab, siis Paradiisi väravad avatakse ja Põrgu väravad suletakse ja saatanad pannakse ketti.“ Paljud küsivad, aga kuidas on siis võimalik, et ka ramadaanikuul me mõtleme halbu asju, teeme halbu tegusid jne. Õpetlased ütlevad, et kuigi saatanad on ketis kinni, siis nad on meiega pikka aega varem tööd teinud, meile halvad kombes külge harjutanud. Seega on ramadaan ka suurepäraseks võimaluseks jälgida, kuidas me ise käitume, mida endas peaksime parendama, ilma oma vigades saatanat süüdistamata.

19. Ramadaan ei ole pugimispüha! Söö mõistlikult ja tervislikult. Ära söö liiga palju! See mõjutab su enesetunnet, muudab su uimaseks, laisaks, uniseks, paneb pea ringi käima ja võib tekitada hingamisraskusi.

20. Tee omale ramadaaniks sadaqa plaan. Näiteks kirjuta üles 10 heategu, mida 10 järgneva päeva jooksul saaksid teha. Abu Huraira (رضي الله عنه) on edastanud, et Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Inimese iga liigese (või väikesse kondi) kohta on iga päev, kui päike tõuseb, *sadaqa* määratud. Kahe inimese vahel õiguse jalule seadmine on *sadaqa*; mehe ta ratsalooma selga aitamine või ta asjade loomale tõstmine on *sadaqa*; hea sõna on *sadaqa*; iga samm, mis sa palve suunas teed, on *sadaqa* ja ohtlike asjade teelt kõrvaldamine on *sadaqa*.“ Seega ära unusta, et *sadaqa* on iga hea tegu, mis teed, mitte lihtsalt raha almuseks andmine.

21. Ramadaani paast on võrdne kümne kuu paastuga. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kes paastub ramadaanikuul, siis see kuu on nagu kümme kuud ja (lisaks) kuuel päeval peale eid ul-fitrit paastumine täiustab aasta,“ (Ahmad 21906). Ehk kes paastub ramadaanikuu pluss kuus päeva järgnevast kuust, oleks justkui kokku paastunud terve aasta (30 päeva x 10 + 6 päeva x 10 = 360 päeva). Kui igal aastal seda järgida, siis paastuks moslem nagu kogu elu. Abu Ayyub Al-Ansaari (رضي الله عنه) on edastanud: „Igaüks, kes paastub ramadaani ja liidab sellele kuus päeva šawwaalist, paastuks nagu terve elu,“ (Muslim 1164).

22. Otsi ramadaani kümne viimase paaritu öö hulgast leilat ul-qadrit ehk saatuse ööd. Abu Salama jutustas: „Kord läksin ma Abu Said Al-Khudri (رضي الله عنه) juurde ja palusin: „Tuleksid sa meiega datlipuude juurde juttu puhuma?“ Abu Said tuligi välja ja ma küsisin temalt: „Räägi mulle, mida kuulsid Prohveilt (صلى الله عليه وسلم) saatuse öö kohta?“ Abu Said vastas: „Kord oli Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ramadaanikuu kümnel esimesel päeval mošees eraldatuses ja meie olime koos temaga. Gabriel tuli ta juurde ja ütles: „Öö, mida sa otsin, on sul veel ees.“ See- ga Prohvet (صلى الله عليه وسلم) jäi mo-

šeesse ka ramadaanikuu keskmiseks kümneks päevaks ja ka meie olime temaga koos eraldatuses. Gabriel tuli ta juurde ja ütles: „Öö, mida sa otsid, on sul veel ees.“ 20. ramadaani hommikul pidas Prohvet (صلى الله عليه وسلم) jutluse öeldes: „Kõik, kes minuga koos eraldatuses on olnud, peaksid seda jätkama. Mulle näidati saatuse ööd, aga unustasin selle kuupäeva, kuid see on viimase kümne öö paaritute ööde hulgas. Ma nägin unes, et kummardusin mudas ja vees.“ Tol ajal oli mošee katus datlipuude okstest. Sel ajal oli taevas selge ja ühtki pilve polnud näha. Äkki aga ilmus pilv ning hakkas sadama. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) juhtis meid paves ja ma nägin Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) laubal ja ninal mudajälgi. See oli tema unenäo kinnitus.“ Ja miks peaksime me seda ööd otsima? Koraanis on kirjas: „**Saatuse Öö on parem kui tuhat kuud,**“ (97:3). Abu Huraira (رضي الله عنه) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kes seisab (palves) Saatuse Ööl uskudes ning oodates tasu (Jumalalt), sellele antakse ta eelnevad patud andeks.“ (Fath Al-Bari 4:294, Sahih Muslim 1:523). Teeme ühe pisikese arvestuse: kui Saatuse Öö on parem kui tuhat kuud ja see öö kestab sel aastal Eestis (maghribist kuni fažrini) umbes 5 tundi, siis 1000 kuud jagatud selle 5 tunniga tähendab, et iga tund, mis

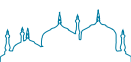
sa sel ööl Jumalat ülistad, on võrdne 200 kuuga tavalisel ajal; mis omakorda tähendab, et iga minuti eest, mis sa sel ööl Jumala ülistamisele pühendad, saad sa kirja sama tasu, mis tavalisel ajal 100 päeva eest!!! *SubhaanAllah*, kas see pole mitte ülim heldus Jumalalt? Kas see pole mitte sajandi tehing? Kas selle nimel ei tasu Saatuse Ööd otsida ja see Jumalat ülistades veeta? Jumala ülistamine, muide, ei ole ainult palve vaid ka *duaa* tegemine, Koraani lugemine ja islami kohta õppimine.

23. Ära unusta, et zakaat ul-fitrit tuleb maksta abivajajale moslemile enne eidi palvet. Peale palvet on see vaid lihtne *sadaqa*. *Zakaat ul-fitrit* tuleb maksta toidus, mitte kunagi rahas. Selle hind on üks *saa'a* (kama-lutäis) iga perekonnaliikme kohta.

24. Eidi päeval ärka vara, pane selga oma parimad tagasihoidlikud rõivad, olgu need siis uued või vanad; käi peale *fažrit* duši all ja tee *ghusl*; pese hambad; kui oled mees, siis kasuta parfüümi; söö enne *eid* palvusele minemist hommikust; mine palvusele kohale juba vara. *Eidi* palvust on parem sooritada lageda taeva all, välja arvatud juhul, kui ilm seda ei võimalda. Mine palvusele ühte teed pidi ja tule tagasi teist teed pidi. Teel palvusele lausu: *allaahu akbar, allahu akbar, lää ilääha illa llaah; allahu akbar, allahu akbar, wa lilläähi l-hämd*. – Jumal on Suurim, Jumal on Suurim, ei ole teist kummardamist vääriivat jumalust peale Jumala; Jumal on Suurim, Jumal on Suurim, kõik ülistus olgu Jumalal.

25. Kui sul on lapsed, tee neile eidiks kingitusi, et nad õpiksid seda püha armastama, hindama ja ootama. Jutusta neile, miks on see püha ja paast moslemitele olulised.

26. Veeda oma ramadaan nii, et kui see läbi on, võid uhkuse ja rõõmuga tagasi vaadata.

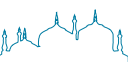

TEGEVUSED, MIS VÕID OMA RAMADAANI PÄEVAPLAANI PANNA:

- Sõin *suhuuri* (hommikul enne *fažrit*)
- Jõin piisavalt vett
- Lugesin Koraani ja selle selgitust
- Lugesin uue *hadiithi* ja selle selgituse
- Lugesin kasulikku islamiraamatut
- Käisin loengul
- Kuulasin netist loengut
- Andsin almust
- Tegin heateo
- Veetsin perega kvaliteetaega
- Käisin *iftaaril* (paastu katkestamise söömaajal)
- Võõrustasin *iftaariks* külalisi
- Aitasin naabrit
- Hoidusin valetamast
- Hoidusin vihastumast
- Tegin *duaad* kogu moslemite *ummale*
- Tegin *duaad* oma vanematele
- Tegin *duaad* oma perele
- Tegin *duaad* abivajajatele
- Mõtisklesin siinpoolsuse ja teisepoolsuse üle
- Mõtisklesin surma üle
- Olin enda vastu hea
- Liigutasin ennast
- Meenutasin Jumalat
- Ülistasin Jumalat
- Õppisin uue *duaad*
- Õppisin Prohveti (صلى الله عليه وسلم) elulugu
- Õppisin Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslaste (رضي الله عنهم) elu kohta
- Õppisin prohvetite (عليهم السلام) elu kohta
- Ei söönud liiga palju
- Ei söönud ebatervislikult
- Tegin lõunal väikese uinaku (see on sunna)
- Palvetasin *tarawihi*
- Läksin *wuduga* voodisse

Prohvet (صلى الله عليه
وسلم) ütles: „Sööge *sahuuri*
(ramadaanikuul hilisõhtu-või
varahommikusööki), sest selles
on õnnistus.“ (Al-Bukhari)

Minu esimene paast

Kõige parim asi maailmas, võiks öelda, kuigi see paast on ju vaid paar päeva kestnud, ei tea iial mis on nädala pärast ja edaspidi. Igatahes praegu olen endaga rahul. Tuleb mõelda positiivselt, et ma saan sellega hakkama ja suudan paastuda nagu kord ja kohus. Mul on ju suurim jõud ja toetaja: Jumal (Allah). Ma olen päris kindel, et Ta toetab meid kõiki, kes me Temasse usume. Ta ju näeb, kuidas me pingutame, ükskõik kui palju või vähe siis me edusamme teeme, valmistab see Jumalale head meelt.

Muidugi on mul ka eksimusi, kõige rohkem siis, kui lastele süüa teen või

juua annan – siis kipun ikka justnimeelt lusikat suhu toppima ja maitsma jne, muidugi palun kohe andestust, aga see hakkab ka ennast ära tüütama – nad söövad ja joovad ju mitu korda päevas. Eks see ole ka aastatega tulnud harjumus, kuid sellest saab ka lahti.

Olen juba vanemale pojale öelnud, et ta peab toitu ise minu eest maitsma, sest nemad ju söövad.

Mis on teisiti? Ma ehk ei tee nii palju füüsilist tööd ramadaani ajal kui muidu, sest see tekitab tohutut janu ja joogist loobumine on palju raskem kui toidust loobumine. Aga kuna see

aeg on just hea Koraani lugemiseks ja õppimiseks, siis olekski nagu puhkus – puhkus kehale ja teadmiste omandamine on väga tähtsad, sest need teadmised jäävad ju meile igaveseks.

Ma ei tea, kui õige on minu soovitus, sest olen alles algaja, kuid tõesti ramadaan on täielik pühendumine Jumalale, see hõlmab kõike ja see tähendab ka seda, et Jumal on meiega ju koguaeg ja näeb ja kuuleb ja mõistab meid, *subhaanAllah*. Ja jaksu ja jõudu selleks imeliseks ajaks, mis meile on antud.

Agnes

Minu esimene paast

Ramadaan mubaarak! Ma olen olnud moslem ametlikult poolteist aastat ning see on minu esimene ramadaan. Esimene selles mõttes, et ma paastun esimest korda ramadaanikuu vältel.

Kui ma seda lugu kirjutan on parasjagu 8. ramadaan. Ma elan praegu Pariisi lähedal väikeses linnas nimega Torcy ning töotan siit kolme rongipeatuse kaugusel Disneylandis kokana. Kokk on tegelikult ühe kiirtoidu restorani kohta palju öeldud, kuid selline mu ametinimetus on.

Ramadaani ajal paastumine ei olnud minu jaoks otsus vaid see tuli loomulikuna. Kui käes oli päev enne esimest ramadaani, siis ma teadsin, et homsest alustan ma paastuga, sest ma olen moslem ja seega on see minu kohus. See on üks viiest tugisambast. Ma arvan, et nimetus „tugisambas“ ütleb juba palju enda eest. Kui üks samm on puudu või ebatäius-

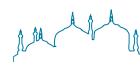
lik, siis on oht, et kõik mis sinna peale üritatakse ehitatada, kukkub ühel hetkel kokku.

Esimene ramadaan oli minu jaoks kõige raskem, sest see olukord oli minu jaoks lihtsalt harjumatu. Ma töötasin kuumas, terve päev käis mu käest läbi ainult toit ning ma ei osanud oma mõtteid veel kontrollida. Mõtete kontrollimine on minu jaoks ja tõenäoliselt enamuse moslemite jaoks ramadaani ajal võtmeküsimus. Kui sellega on korras, siis ei ole enam vahet, kas on külm või palav ja kas sa pead päev läbi ahvatlust tekitava toiduga töötama või mitte. Õnneks sain ma juba teisel päeval sellest aru ning peale seda on ramadaan minu jaoks väga lihtsaks muutunud. Terve see nädal olen ma tundnud ülimat tänu-likkust ja öelnud päevas rohkem *alhamdulillah* kui kunagi varem. Ma olen tänulik kõige eest, mis mul elus on ning praegu olen ma eriti tänulik selle eest, et mu laual on toit ning mul on voodi, kus magada. Mu elu on küllus-

lik, sest mul on rohkemgi kui mul vaja on. *Alhamdulillah*.

Selle aja jooksul olen ma avastanud, et mul on töö juures palju rohkem moslemeid, kui ma arvasin ning ka need on avastanud, et mina olen moslem. Nende jaoks on üllatus see, et ma paastun, sest nende jutu järgi võtavad Prantsusmaal elavad muslimad harva ramadaanist osa. Kuid ma leian, et vabanduste otsimine ramadaanist kõrvale hoidumiseks oleks vaid iseendale valetamine. Ma tunnen, kuidas ramadaan teeb minust iga päevaga aina parema moslemi, sest sel pühal ajal tahan ma rohkem Koraani lugeda ja palvetada ning ma mõtlen enam oma tegudele ning olen hingeliselt rohkem Allahiga. Ma olen iga päev õnnelik ja kui inimesed minu käest küsivad, mis mind nii rõõmsaks teeb, siis ma vastan ausalt „Ramadaan on ju!“

Reili

Prohvet (صلى الله عليه وسلم)
ütles: „Kui keegi jätab
ramadaanis ilma hea põhjuse
või haiguseta kasvõi ühe
päeva paastumata, võib
ta terve aasta paastuda,
kuid seda päeva ta tasa
ei tee.“ (Al-Bukhari)

Rubriigi autor: Käili

ISLAMIUUDISED

SÜÜRIA KOKKUPÕRGETES ON AASTAGA HUKKUNUD ÜLE 19 000 INIMESE

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06257743> (22.07.2012)

Süüria inimõiguste vaatluskeskuse andmetel on seal alates eelmise aasta kevadel režiimivastase ülestõusu puhkemisest hukkunud üle 19 000 inimese.

Keskuse juhi Rami Abdul-Rahmani kinnituses on alates mullu märtsist Süürias hukkunud vähemalt 19 106 inimest, vahendas Washington Post.

Inimõiguslane märkis, et keskuse andmetel on kokkupõrgetes surma saanud 13 296 tsiviilisikut, 4861 valitsussõdurit ning 949 armees ülejooksikut.

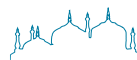
AMNESTY INTERNATIONAL: SÜÜRIA KÜSIMUST TULEB ARUTADA KRIMINAALKOHTUS

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06255163> (14.06.2012)

Inimõiguste organisatsioon Amnesty International pöördus ÜRO julgeolekunõukogu poole nõudmisega, et Süürias toimuvad inimsusevastased kuriteod tuleks võtta arutusele Rahvusvahelises Kriminaalkohtus ning Süüriale tuleks kehtestada relvaembargo.

Süüria valitsusväed ründavad Amnesty Internationali teatel pidevalt linnu ja külasid tappes süütuid tsiviilisikuid, vahendasid ERRi teleuudised. Amnesty Internationali esindajad külastasid Süüria loodeosas aprillis ja mais 23 linna ja küla. Vestlustest kohalike elanikega koorus tõde valitsusvägede tapatöö kohta. Organisatsiooni vanemnõunik Donatella Rovera ütles, et ta veetis enamuse ajast riigi põhjaosas Idlibi ja Aleppo piirkonnas, kus olukord on viimastel kuudel märkimisväärselt halvenenud ja halveneb praegugi. "Tsiiviilelanikond on tõmmatud konflikti keskmesse ning ausalt öeldes neid rünnatakse halastamatult valitsusvägede poolt."

Süüria valitsus on süüdistusi pidevalt tõrjunud väites, et valitsusväed võitlevad terroristidega, keda rahastatakse välismaalt ning kes tapavad politseinikke ja sõdureid. Amnesty Internationali raportis esinevad tunnistajad kinnitavad, et tapmised pole kuidagi seotud president Bashar al-Assadi vastase ülestõusuga ning sõdurid käivad majast majja tappes tavalisi tsiviilisikuid. "Kuhu iganes ma läksin, oli sama muster igas linnas, igas külas. See tähendab, et suur hulk sõdureid tegi kiire ja julma sissetungi sinna ning hukkasid seal noori mehi, põletasid maha nende kodud. Neid, kes kinni võeti, piinati vangistuses. Ja see tõesti kordus

igas linnas ja külas, kus ma käisin,” kinnitas Rovera. Eile teatas Prantsusmaa välisminister, et Prantsusmaa teeb ettepaneku muuta Kofi Annani rahuplaan Süüria le kohustuslikuks ÜRO harta 7. peatüki abil, mis tähendab jõe kasutamise lubamist või lennukeelutsooni kehtestamist. Tõenäoliselt on selle plaani vastu aga Venemaa ja Hiina, kes on seni rahvusvahelist sekkumist Süürias toimuvasse vetostanud.

TATARSTANI USUJUHTIDE ATENTAATIDES KAHTLUSTAVAVAD TABATI

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06257629> (20.07.2012)

Venemaa Tatarstani vabariigi politsei pidas kinni asemuhti tapmises ja peamuhti tapmiskatses kahtlustavavad mehed.

Interfaxi teatel on kinnipeetud moslemite palverännakute korraldamisega tegeleva organisatsiooni Idel-Hajj juht Rustem Gaitullin (57) ning kohalikud elanikud Murat Gallejev (39), Airat Šakirov (41) ja Azat Gainutdinov (31). Uurimisversiooni kohaselt tapeti asemuhti Valiulla Jakupov (48) ja üritati tappa peamuhti Ildus Faizovit (49) seetõttu, et nad võtsid enda kontrolli alla Idel-Hajj'i rahastamise.

Asemuhti Jakupov tulistati surnuks eile kell 10, kui ta väljus Kaasanis oma kodust, ning tund aega hiljem plahvatas Kaasanis peamuhti Faizovi ametiauto alla pomm, kui viimane istus autosse. Plahvatusest tekkinud lööklaine paiskas Faizovi autost välja ja ta sai vigastada, kuid tema seisund ei ole eluohtlik.

ÜRO: ORGANISEERITUD KURITEGEVUSES LIIGUB AASTAS 710 MILJARDIT EUROT

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06257317> (16.07.2012)

ÜRO andmetel liigub organiseeritud kuritegevuses aastas umbes 710 miljardit eurot, mis on 1,5 protsenti kogu maailma SKP-st.

Nimetatud summa on näiteks kuus korda suurem kui raha, mida kasutatakse aastas arengumaade aitamiseks, vahendab YLE. ÜRO hinnangul on organiseeritud kuritegevus üks suurematest maailma ähvardavatest ohtudest, sest see kuriteoliik võib halbade tingimuste kokkulangemise korral hävitada terveid riike. ÜRO narkootikumide ja kuritegevusegavõitlemise osakond

alustab täna ulatuslikku kampaaniat, et teavitada inimesi organiseeritud kuritegevusega kaasnevatest ohtudest. Samuti rõhutatakse kampaanias nii organiseeritud kuritegevuse ohvrite suurt arvu kui ka summasid, mida kurjategijad teiste inimeste kannatustega teenivad. ÜRO sõnumiks on ka see, et organiseeritud kuritegevus ulatub maailmas igale poole ning seega on sellega võitlemise näol tegu ühise rahvusvahelise väljakutsega.

SAKSA PARLAMENT VÕTTIS VASTU AVALDUSE ÜMBERLÕIKAMISE KAITSEKS

Allikas: <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/saksa-parlament-vottis-vastu-avalduse-umberloikamise-kaitseks.d?id=64702536> (20.07.2012)

Saksamaa parlament võttis neljapäeval vastu kõiki parteisid ühendava avalduse, milles kutsutakse üles kaitsma usulistel põhjustel läbi viidavat ümberlõikamist. Avaldus on reageering Kölni kohtu otsusele, millega kuulutati ümberlõikamine kehavigastuse tekitamiseks. Resolutsioonis kutsutakse valitsust üles koostama seaduseelnõu, mis lubaks poiste ümberlõikamist.

moslemiorganisatsioonid on Kölni kohtus juunis vastu võetud otsust kritiseerinud. Liidukantsler Angela Merkel ütles, et Saksamaad ähvardab selle tõttu naerualuseks jäämine, vahendab BBC News.

Kölni kohtu otsus puudutas arsti, kes viis läbi nelja-aastase poisi ümberlõikamise, mis tõi kaasa meditsiinilised komplikatsioonid. Arst mõisteti siiski õigeks ja kohtuotsus polnud siduv. Ometi kardetakse, et see võib saada teistele Saksa kohtutele pretsedendiks.

Saksamaa peamised poliitilised parteid ning juudi- ja

Saksamaa arstide koda (Bundesärztekammer) andis pärast kohtu otsust arstidele korralduse ümberlõikamise mitte läbi viia.

Neljapäeval Bundestagis vastu võetud avalduses öeldakse, et valitsus peaks sügisel esitama seaduseelnõu, mis tagaks, et meditsiiniliselt oskuslikult ja ilma asjatu valutala läbi viidud poiste ümberlõikamine oleks lubatud.

„Juutide ja moslemite usuelu peab Saksamaal jätkuvalt võimalik olema. Ümberlõikamisel on juutidele ja moslemitele keskne usuline tähtsus,“ öeldakse avalduses.

Uus seadus tühistaks Kölni kohtu otsuse.

Saksamaa välisminister Guido Westerwelle ütles enne hääletamist, et avaldus näitab, et Saksamaa on tolerantne ja kosmopoliitne maa.

Ümberlõikamise kaitseks Saksamaal ühendasid jõud Euroopa juudi- ja moslemiorganisatsioonid. Ebatavaliselle ühisavaldusele kirjutasid alla selliste organisatsioonide esindajad nagu Euroopa rabiinlik keskus, Euroopa juudi-parlament, Euroopa juudiassotsiatsioon, Saksamaa türkiislami usuasjade liit ja Brüsseli islamikeskus.

LADY GAGA VASTASED: INDONEESLASED ON NÜÜD KAITSTUD EMAKOLETISE JA TEMA PATTUDE EEST

Allikas: <http://publik.delfi.ee/news/inimesed/lady-gaga-vastased-indoneeslased-on-nuud-kaitstud-ema-koletise-ja-tema-pattude-eest.d?id=64463992> (29.05.2012)

Lady Gaga tühistas 3. juunil Jakartas toimuma pidanud kontserdi turvakaalutlustel.

Möödunud nädalal korraldasid mosleminaised popdii-va vastu protesti Jakarta Julgeolekuministeeriumi ees sõnumiga, et Gaga solvab neid ja nende religiooni, vahendab AFP.

Survegrupid ähvardasid protestijate vägivallega. Kompromissini ei jõutudki ja kontsert tühistati.

Gaga andis Twitteri vahendusel teada, et kavatseb oma fännidele selle korvamiseks midagi erilist korraldada.

Mosleminaised avaldasid heameelt ja ütlesid, et nad on tänulikud, et indoneeslased on nüüd moraali hävitava emakoletise ja tema pattude eest kaitstud. Lady Gaga fännidele edastasid nad sõnumi: „Lõpetage kurjuse kummardamine!“

SAUDI TERRORISMIUUDISEID

Allikas: www.fatwa-online.com

ÜLEMMUFTI MÕISTAB MÄSSULISTE TEOD HUKKA

Kuningriigi ülemmufti Shaikh Abdulaziz bin Abdullah Al-Ashaikh, kes juhib ka Saudi Araabia kõrgeimat religioosset asutust – Islami Vanemõpetlaste nõukogu, kutsus Saudi konadnikke teatama igast kahtlasest tegevusest julgeolekujõududes ja mitte varjama sõdurite

toime pandud kuritegusid.

Ülemmufti kirjeldas Al-Qaeda rühmitust kui islami, rahvuse ja majanduse vaenlast ning kutsus kõiki ühinema ja võitlema kuridegevuse vastu. Ta kiitis ka julgeolekujõude juba tehtud jõupingutuste eest.

ÜLEMMUFTI JA TEISTE ARVAMUS LONDONI POMMIRÜNNAKUTEST

Ülemmufti mõistis tugevalt hukka surmaga lõppenud plommiplahvatused, mis raputasid Londoni, rõhutades, et islam keelab rangelt süütute inimeste tapmise.

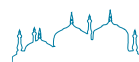
ja on meie usus keelatud.

Ta laitis terroriste, et nood moondavad ja tuhmistvad pilti islamist, seostades oma jälke kuritegusid religiooniga.

„Omistada islamile selliseid tegusid nagu individuaalne või kollektiivne tapmine, pommitamine ja rahulike inimeste terroriseerimine, on ebaõiglane, sest nad ei tunne meie religiooni.“

Saudi Press Agency vahendusel ütles Sheikh Abdul Aziz Al-Asheikh, et plahvatused, mis läbisid Londoni trantspordisüsteemi, olid suunatud rahulike tsiviiliskute vastu

„Islam on ennekõike käitumist parandav ja õigluse religioon. Selles nähakse edu inimkonna humansemaks muutumise protsessis ja see viib inimesed pimedusest

valguse kätte. See nõuab kindlatest kokkulepetest kinnipidamist ja keelab nende rikkumise.“ Mufti viitab kohustuslikele kokkulepetele riiklikel tasandil. Korruptsiooni põhjustamine maa peal on üks suurimaid kuritegusid islamis, selgitas ta.

Sheikh Abdul Aziz ütles, et auväärased islami õpetlased üle maailma on väitnud, et sellised rünnakud ei ole isla-

miga seotud.

Sheikh Abdul Mohsen Al-Obaikan, vanem Saudi õpetlane ja Shoura liige ütles, et pole üldse mingit õigustust süütute inimeste tapmiseks. Rääkides MBC televisioonis, kutsus ta kõiki Suurbritannia islami kogukonna liikmeid koostööle, et Briti võimud tabaksid rünnakute taga olnud kurjategijad.

SAUDI ARAABIA ÜLEMMUFTI SHAIKH ABDULAZIZ BIN ABDULLAH AL-ASSHAIKHI AVALDUS POMMIRÜNNAKUTE KOHTA LONDONIS

Tapmine, süütute inimeste hirmutamine ja vara hävitamine on islamis andestamatu. Kõiki neid kohutavaid juhtumeid islamile omistada on ebaõiglane. Moslemid peaksid rääkima tõtt ja paljastama valskust ja teavitama kõiki inimesi, et islam on õigluse, täiuslikkuse ja paremaks muutmise religioon. Islam on viimane ilmutus Allahilt, et suunata inimkond pimedusest valguse kätte.

Allah ütles: „**Täna olen ma täiustanud teie religiooni ja lõpule viinud Oma soosingu teie suhtes ja olen tei-**

le usuks valinud ISLAMI (Jumala tahte täieliku allumise) ...” (Koraan 5:3)

Meie usk innustab täitma oma kohustusi ja keelab meid neid hülgamast. Ebaõiglane inimese hukkamine on islamis keelatud.

Koraan ütleb selgelt (4:29-30): „**... Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim. Ja kes seda teeb läbi vägivald ja ebaõigluse, selle heidame Me tulle. Ja see on Jumalale lihtne.**“

SAUDID ASTUVAD ÜHTSELT TERRORISMI VASTU

Üleriigilise terrorismivastase kampaania algas laupäeval kui ametnikud, haritlased, õpilased ja üldsus lubas toetada valitsuse jõupingutusi, et juurida välja terrorism. Kampaania, mis langeb kokku rahvusvahelise terrorismivastase konverentsiga Riyadh'is on eesmärgiks suurendada üldsuse teadlikust terrorismist.

Kõik kumbermangud, ministriumid ja valitsusasutused osalevad kampaanias, mille eesmärk on isoleerida ülejäänud elemendid, mis toetavad terrori võrku.

Kuningriigi ülemmufti Sheikh Abdul Aziz Al-Asheikh ütles, et islam, mis nõuab, et tuleb kaitsta inimese elu, peret, vara, au ja mõistust, lükkab täiesti tagasi terrorismi.

Tsiteerides Koraani salmi ütles mufti „Kui inimene tapab uskliku, siis ta karistuseks on põrgu.“ Ta tõi välja, et mitte-moslemitele, kes elavad moslemi riigis, peab olema riigi valitsuse poolt tagatud kaitse.

Al-Asheikh ütles, et terroristid, kes põhjustavad korruptsiooni Maal viies läbi tapmisi ja hävitavad, nemad väärivad karmi karistust nii nagu Koraan juhatab.

Sarnases avalduses Saleh Al-Asheikh kutsus religioos- seid teadlasi, haritlasi, kirjanikke toetama valitsust terro- rismi ja ekstremismi vastases võitluses.

Islami ministriumis on kavandatud erinevaid prog- ramme, et toetada terrorismivastast kampaaniat. „Me ole- me loonud meeskonna, et täita mitmeid programme, se- lahulgas anda loenguid ja seminare, et harida avalikkust ohtlikkest grupeeringutest,“ ütles minister.

Reedeseid jutlusi esitavad imaamid paljudes kuningriigi mošeedes on keskendunud just vajadusele vastu astuda terrorismile.

„Võitlus terrorismiga omab ühist vastutust,“ ütles oma jutluses imaam Dr Saleh Bin-Humaid Grand Mosquest.

Bin-Humaid, kes on ühtlasi ka esimees Shoura nõuko- gus, ütles, et terroristlikust tegevusest on kasu saanud vaid islami vaenlased – Al-Qaeda rakud. Ta meenutas teadlastele, õpetajatele, kirjanikele ja imaamidele nen- de vastutust, et suunata noori ja kaitsta neid hälbivatest mõtetest.

Sheikh Abdul Bari Al-Thubaity, imaam Prohveti mošees- t Mediinast, ütles, et islamil ei ole midagi pistmist terro- rismiga ja pilt islamist ja moslemitest on tuhmunud. „Islam on religioon halastusest ja heategevusest. See on reli- gioon ehitamisest, mitte hävitamisest.

(Saudi Press Agency)

HARAM IMAAMID MÕISTAVAD TERRORRÜNNAKUD HUKKA

Kahe püha mošee imaamid Mekas ja Mediinas mõistsid eile hukka hiljutised terrorirünnakud Kuningriigis ja ütlesid, et terroristid on islami vaenlased.

„Meie süda värises ... sellised kuriteod Riyadhhis, mis järgnesid ka Yanbus, sest nad väitsid, et ohverdasid püha elu,“ ütles dr Osama Khayyat, imaam Al-Masjid al-Haraamist Mekast.

Oma reedesel jutlusel, kuhu oli kogunenud tuhandeid usklikke, kordas imaam, et islam keelab tappa süütuid inimesi.

Imaam viitas viie Lääne inseneri ja National Guard ohvitseri tapmisele tööstuslinnas Yanbu ja enesetaputeroristile julgeolekujõudude hoones Riyadhhis, mis tappis kuus inimest, kellest neli olid turvamehed ja üks noor tüd-

ruk. 145 inimest sai haavata.

Imaam süüdistas rünnakute toimepanekus Al-Qaeda terrorivõrgustikku, kes on kindlasi moslemite vaenlased. „Kes saab neist rünnakutest kasu? Kas moslemid või nende vaenlased?“ küsis Khayyat.

Mediina Sheikh Hussein Al-Asheikh, üks imaamidest al-Masjid an-Nabawee'st, ütles samuti, et šariaadi peamine eesmärk oli tagada õnne kogu inimkonnale. „Islami õpetuse eesmärk on saavutada üllad eesmärgid ... iga moslemi tegevus peab vastama oma usu eesmärkidele.“

„Kuritegelik tegevus, mis on toimunud Kuningriigis on põlastusväärne. Need rikuivad Jumala käske ja tema prohveti õpetusi ... Need teenivad ainult meie vaenlaste huve,“ lisas ta.

ÄRA KURITARVITA MÕISTET DŽIHAADI!

Riyadhhis, 22. august 2003 – Saudi Araabia kõrgeim religioosne asutus kutsus eile moslemeid vältima ekstremismi ja vältima põhjendamatu džihaadi.

Pikas avalduses ütles ülemmufti Sheikh Abdul Aziz Al-Sheikh, et saudid peaksid kuulama oma religioosseid asutusi ning ignoreerima fanaatilisi tõlgendusi islamist.

Üks äärmuslaste islami tõlgendamise viis on see, et mõned neist kutsuvad inimesi džihaadi Jumala nimel ilma põhjusega.

Need inimesed tõstavad džihaadi sildi, et juhtida noori oma ridadesse, kuid mitte võideldes Jumala nimel.

Võitlejad nagu Al-Qaeda juht Osama Bin Laden, on sageli nõudnud džihaadi riikide vastu, mida nad peavad „uskmatuteks“, nagu Ameerika Ühendriigid, nõudes oma järgijatel suunata tähelepanu Lääne huvidele Saudi Araabias ja välismaal.

Teised sõdurid kasutavad islamit kui juhtlauset, põhjendades rünnakuid, et nad teevad seda Jumala nimel.

„Noored moslemid peavad proovima paremini tegutseda iseenda ja oma riigi heaks, kuid mitte vägivalda abil, sest islam ei ole vägivaldne religioon, see on armuline usk,“ ütles ta.

Al-Sheikh ütles „Moslem peab mõistma ja tundma oma usku. See on kohustus nii noorele kui kogu islamimaailma igale liikmele, teada, et vägivald ei ole muutusteks sobiv vahend.“

Ülemmufti rõhutas, et võitlus tajutava halva vastu ei tohiks kaasa tuua suuremat kurja (vastata kurjale kurjaga).

„Prohvet (rahu olgu temaga) ütles meile, et me peame

kurjusega võitlema. Kuid põhireegel on vaadata üle nii plussid kui miinused ja kui on näha, et võideldes kurjaga tekitatakse veel suuremat kurja, siis on see võitlus keelatud,“ ütles ta.

Ülemmufti ütles, et üks põhjustest, miks mõned inimesed ründavad ja teisi hirmutavad, oli teadmatus.

„Teadmatus on tapja haigus, sest inimene arvab, et tal on õigus, kuigi ta tegelikult eksib,“ ütles ta ja rõhutas, miks on oluline õige juhtimine. „Üheks põhjuseks on samas usaldamatus oma õpetlaste suhtes. See on inimeste kohustus usaldada oma õpetlasi ja juhte,“ ütles ta.

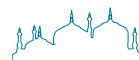
Eelmisel nädalal mõistis Kuningriigi kõrgeim islami asutus hukka rünnakud Kuningriigis, kirjeldades neid kui raskeid kuritegusid ja lubades oma täielikku toetust valitsusele.

„Sabotaaž nagu pommitamine, mõrv ja vara hävitamine, on tõsine kuritegu ja agressioon süütute inimeste vastu ... mis õigustab vahistamist ja karistust,“ ütles Islami Vanemõpetlaste nõukogu oma avalduses.

17-liikmeline nõukogu, mille eesotsas on ülemmufti, näitas oma toetust riigi poolt kasutusele võetud meetmete suhtes, et tabada terroriste ja kaitsta riiki nende tegude eest.

Islami „keha“ on kutsunud Saudi inimesi „seisma oma riigi liidrite ja usujuhtide selja taga“ (toetuse märgiks) nendel rasketel aegadel võitluses „ülekohtutegijatega“.

Avalduse nimeks sai „väär ja asjatundmatu“, kes väidavad, et terrorism on osa džihaadist või püha sõda. Ta ütles, et need, kes varjavad kahtlaseid sõdureid, teevad samuti rasket pattu.

HUVITAVAT LUGEMIST:

1. IVAN SOOPAN: ÜHE JALAGA SÜÜRIAS

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06257504>
(19.07.2012)

2. JORDAANIAS JAGAVAD RIKKAD SAUDID SÜÜR- LASTE PÕGENIKELAAGRIS RAHA

Allikas: <http://uudised.err.ee/index.php?06257344>
(16.07.2012)

3. TOOMAS ALATALU: LÄHIS-IDA: KAS NÜÜD HAK- KAB MIDAGI LAHENEMA?

Allikas: <http://www.epl.ee/news/arvamus/toomas-alatalu-lahis-ida-kas-nuud-hakkab-midagi-lahenema.d?id=64700864> (20.07.2012)

4. TERRORISM MUUTUVAS MAAILMAS

Allikas: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11619&highlight=v%C3%A4ikeriigi&op=archive2>

Minu lugu

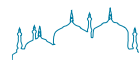
MIDAGI TÕELISELT SUURT JA KÕIKEHÖLMAVAT

Minu lugu on suhteliselt tavaline. Olen pärit ateistlikust perekonnast, kus Jumalast ei räägitud ega tunnustatud ka Tema olemasolu – see oli täielikult tabuteema.

Minu esimene mälestus Jumalast on pärit ajast, kui olin 16-aastane. Sel ajal käisid paljud minu tuttavad pühapäevakoolis ja olid ristitud. Mäletan seda aega, kuna see tundus mulle nii naljakana ja naeruväärsena – istuvad kusagil kirikus ja käivad pühapäevakoolis, nagu neil muud teha polekski! Kuid kummalisel kombel suutsid nad mindki sinna meelitada – alguses sa ei peagi palvetama ega midagi lugema, vaid tule ja kuula jutlusi.

Nojah, eks ma siis alguses käisin seal lihtsalt istumas, kuulamas ja vaatamas, niipalju kui aega oli. Pikapeale hakkas mulle seal meeldima. Sain ka pühapäevakoolis käidud ja ristitud, sain omale uhke Piibli. Kuid ometi tundsin, et kristlus pole minu jaoks piisavalt ... suur ja kõikehõlmav ja see ajas mind segadusse. Nii ma siis jätkasin oma otsinguid, lootes, et kunagi leian ma oma elus selle, mille järgi minu hing ihkab – midagi tõeliselt suurt ja kõikehõlmavat. Aastaid hiljem soetasin omale arvuti; sellega kaasnesid loomulikud Skype'i ja MSNi laadsed suhtlusportaalid. Loomulikult sai seal suheldud paljude inimestega eri maadest – kes Indiast, kes Pakistanist, isegi korra Jaapanist jne, kuid peamiselt, kellega suhtlesin, olid moslemid. Samas arvasin sisimas nagu paljud eurooplased, et kes on moslem, on ka terrorist ja et moslemist mees kohtleb oma naist kui kaltsu.

Minugi teele sattus täiesti erinevaid moslemeid. Oli neid, kes vajasid Euroopa naist tasuta piletiks Euroopasse, kuid oli ka neid, kes tahtsid lihtsad suhelda. Mitu aastat tagasi sattusin ma esimest korda Marokosse, Casablancasse. Loomulikult sai enne islamimaale reisimist lõunamaade, lõunamaa inimeste, nende kultuuri ja seaduste kohta palju loetud ja youtube'ist videoid vaadatud, kuid sellegipoolest juhtus minuga seal esimese päeva varahommikul naljakas juhtum, mis mind siiani naerma ajab. Nimelt hommikul kas nelja või viie ajal, kui mošeest kostusid palveäratuse hüüded, olin ma ikka korralikult ära ehmatatud, kuna ma ekslikult arvasin, et mu toas on keegi mees ja laulab midagi. Esimene reaktsioon oli tekk üle pea tõmmata ja teha nägu nagu mind polekski seal. Loomulikult sain pärast teada, et mingit meest minu toas polnud ja et see hääl tuli mošeest, kus kutsuti moslemeid hommikupalvusele.

Marokos olles sain ka teada, et moslemid on üldjuhul samasugused inimesed, samade töökspidamistega, nagu ka kõik teised religioossed inimesed ja mis peamine – mehed ei kohtle oma naist kui kaltse, vaid suure austusega. Lausa jahmatas mind aga see, kui nägin inimesi, kes hoolimata nende varalisest seisust või kodust, kus nad elavad, omasid siiski sellist rahu ja kindlustunnet, mida on raske kirjeldada, mis on lausa kadestamisväärne! Eestisse tagasi jõudes

hakkasin rohkem islama kohta uurima. Lugesin palju ka www.islam.pri.ee lehelt. Olen islama kohta lugenud ka erinevatest raamatutest; palju on mind aidanud moslemite kuukiri Iqra. Nüüdseks olen juba kolm aastat alžeerlasega abielus ja me elame Stockholmis. Ise ma veel moslem ei ole, sest ma ei taha, et minust saaks moslem minu mehe pärast. Moslemiks olemine ja islam on minu jaoks midagi suurt ja kõikehõlmavat ja ma tahan enne ametliku sammu astumist veelgi rohkem teada. See on

minu jaoks suur ja väga oluline samm kogu ülejäänud eluks. Ma ei saa ju otsustada, et täna olen moslem ja kui äkki oma mehest lahutan, jälle kristlane. Kui oled islamiusku, siis pead seda ka 100% järgima. Aasta tagasi tegin läbi ka oma esimese ramadaan – küll ainult paastumise osa, kuid leian, et asi see-gi. Abikaasa mulle usku peale ei sunni vaid ootab kannatlikult, kunas olen ise selleks suureks sammuks valmis ja ma olen talle selle kannatlikuse eest väga tänulik.

Melika

Assalamu alaikum, mu kallid Eesti õed!

Loodan, et teil seal suvisel Eestimaal või kus iganes te ka pole, kõik kenasti on, *inšaAllah*, et teie lapsed ja meheraasud ja teie ise terved ja tugevad olete.

Ma pole teiega küll sajanud ja pool ühendust võtnud, aga parem hilja kui mitte kunagi nagu öeldakse. *Alhamdulillah*, mu eluke on praeguseks stabiilsesse faasi jõudnud. Töötan nüüd neli päeva nädalas lepingulise lapsehoidjana ja viimased pea seitse kuud olen hoolitsenud musimups Noorah eest. See tibu oli ainult 4,5 kuune, kui ma alustasin, nüüd on ta kasvanud terveks ja tugevaks 11-kuuseks. Armastan oma tööd piiritult ja armastan oma Noorat sama palju! Mitte ühegi tööga pole varem kaasnenud selline rõõm ja rahutunne. Anda armastust ja siis saada seda mu pisikeselt naeratuste-naerude ja patsutuste ja sülletatahtmistega näol vastu... Inglise keeles kirjeldaks ma oma töö iseloomu sõnapaariga *highly rewarding*.

Seljataha on praeguseks jäänud mitmed Eesti külastused. Õnneks ei tunne ma oma pere poolt vaenulikkust mu valiku suhtes olla moslem. Nad on veel natuke segaduses, aga kuna nad ise midagi ei küsi, ei taha ma muuseas seda teemat tõstatada. Kardan. Sain viimase külastuse ajal kokku ka kahe keskkooliaegse sõbrannaga. Esimest korda pärast peaaegu tervet aastat. Esimest korda moslemina. Olin neist senini suurest hirmust eemale hoidnud. Kartsin nende kriitikat ja enda tüüpilist Katie-stiilis loengut, sel korral teemal „Islam on see ja too, ja islam on tõde ja islam ütleb seda ja toda, ja keelab mul selle ja tolle ja siis islam...“ Õnneks mõistan oma usku praeguseks juba paremini ja meie taasnägemine polnud kaugeltki mitte hirmuäratav vaid hoopis ääretult tore. Sain neilt mitmeid uudishimulikke küsimusi, aga ei mingit kardetud kriitikat. Tõestasin neile, et ma olen see, kes varem. Usun sellesse, millesse ma alati uskunud olen. Aga nüüd ma lihtsalt tean, et selle nimi on islam.

Suur muutus, mis toimus mu islami „ametlikult“ omaks võtmisega, oli see, et hakkasin emale Eestisse helistama. Mul polnud emaga kunagi head suhted. Mu teismeaastatel olid need kohati lausa nii kriitilised, et ma kodust minema joosta tahtsin. Meie tülid olid kõigile naabritele teada. Ajal, mil ma Inglismaale tulin, oli meie suhtlus hõre, enamasti läbi mõnede emailide ja väikeste sõnumite. Asjad võtsid uue pöörde, kui mulle sai selgeks mu emakese tõeline väärtus. Tänu islamile ja nendele inimestele, keda ma kohanud olen. Nüüd räägin emaga 2-3 korda nädalas, iga kõne on vähemalt tund pikk. Vahel saadan talle kaarte, et öelda kui väga ma teda hindan ja kui imeline ema ta olnud on, ning tänan teda, et ta mu siia ilma tõi. Kui Eestis olen, siis olen tal pidevalt sõna otsese mõttes kaelas – täpselt nagu 2-aastane! Ta on öelnud, et tal on raske uskuda, kuidas ma temasse suhtuma olen hakanud. Ta ootab mu telefonikõnesid pikisilmi ja ütleb, kui hea meel tal on kui ta minuga rääkida saab. Ta arvab, et see tuleb sellest, et ma olen eemal, et ma olen suureks saanud ja mõistan maailma asju paremini. Ja eks tal on ka mingil määral õigus (nagu emadel ikka). Aga sisimas tean ma, et prioriteetidid said paika, kui ma avastasin islami. Aga ma ei julge seda emmele öelda ...

Katie Chadeejah Birminghamist

Moslemipäevikud

Nele Siplane
MINA OLEN MOSLEM

“Olen naine, olen eestlane, olen kahe lapse ema, olen abikaasa, olen tütar ja olen öde, olen tädigi, olen inglise keele filoloog ja tõlkija, olen raamatukirjutaja ja blogija, vahel koguni ajakirjanik, olen, olen, olen....

Ent kui ma ütlen, et olen moslem, siis olekski justkui kõik öeldud,” kirjutab Nele Siplane raamatu sissejuhatuses.

Raamat annab ülevaate islami olemusest, rääkides samas ka autori enda teest islamini, seda üldse mitte ainuvõimalikuks teeks pidades.

“Inimesed ikka leiavad endale teeviitu, mille suunas edasi minna, olgu selleks siis islam või budism või mis tahes õpetus. Islam tuli minu ellu ajal, mil vajasin edasiminemiseks eneseusku, mõtestatust, turvalisust, loogilisust, tugevaid seinu oma tulevasele majale. Kõike seda olen ma islamist ka leidnud, ja seeläbi ka rahu ja tasakaalu. Islam tähendab mulle ennekõike siiski eluviisi kui sellist. Tähendab juhatust, mille järgi rahujalal elada,” kirjutab ta.

Raamatu sõnum on, et iga päev on uus päev, on uus algus, on uus võimalus.

Iga päev on parim päev ja täna on esimene päev nende päevade jadas.

Autorist: Nele Siplane on Egiptuses El Mansūras elav eestlanna, kellelt on varem ilmunud raamatud “Egiptimaa. Eestlanna Elu loori varjus”, “Egiptimaa II. Eestlanna ja tuhat üks ööd” ning kes on kokaraamatu “Araabia köögi radadel. Egiptuses ja Marokos” kaasautor.

EESSÖNA

Kes ma siis õigupoolest olen?

Olen naine, olen eestlane, olen kahe lapse, tütre ja poja, ema, olen egiptlase abikaasa, olen tütar ja olen õde, olen tädigi, olen inglise keele filoloog ja tõlkija, olen raamatukirjutaja ja blogija, vahel koguni ajakirjanik, olen, olen, olen....

Ent kui ma ütlen, et olen moslem, siis olekski justkui kõik öeldud. Ometigi olen ma veel palju muud.

Moslemeid ühendab küll rohkemal või vähemal määral ühine siht ja ühine uskumine kellessegi kõrgemasse, aga isiksustena oleme siiski kõik erinevad. Igaüks omamoodi, oma iseloomuga, oma soovide ja unistustega. Meile on küll ette antud ideaal naisest, kellega sarnaneda, olla heatahtlik, abistav, tagasihoidlik, aga keegi meist ei ole täiuslik.

Et minu abikaasa on egiptlane, siis egiptuse kultuur on mind vorminud erinevaks sellest, kes ma kunagi olin: teises kultuuris vaimselt kasvamine on mu pilku avardanud. Kooselu egiptlasega on pannud mind paremini mõistma pereväärtusi ja teineteisest hoolimist, aga ka hindama ja austama ennast eestlasena. Kahe kultuuri tandril laveerimine ei ole lihtne, aga omamoodi on selles põnevust ja seda, mis argipäeva rikastab ning värvilisemaks muudab.

Ka emaks olemine mõjub igale naisele isemoodi, vastavalt sellele, millised on kellegi maailm ja arusaamad. Emaks saamine on andnud minu maailmale teistsuguse väärtuse ja olemuse, muutnud mind inimesena ja naisena. See ei ole alati kerge, kuid ma olen õnnelik, et saan oma lastega nende varajastel aastatel kõik päevad koos olla.

See, mida keegi eestlasena väärtustab, võib olla vägagi erinev. Väljaspool Eestit elades olen ma õppinud hindama Eesti loodust selle pidevas muutumises, rahvuspärandit muhu mustritest regivärssideni, olen mõistnud Eesti neid häid külgi, mida ma seal elades eriti tähelegi ei pannud. Keerulised poliitilised sündmused Egiptuses on pannud mind elu teise nurga alt vaatama ja niisamuti mind inimesena muutnud. Seega jah, olen ka eestlane, väliseestlane.

Ma olen moslem ja islamiga läbi põimunud, võõramaalasega abielus, segavereliste laste ema, väliseestlane ja see kõik on mind omamoodi vorminud, kuid ennekõike olen ma lihtsalt... naine. Vaid see tõsiasi püsib kindlalt muutumatuna läbi aja.

Nele Siplane,

Egiptuses, 03.04.2012

Nele Siplane
MIN

TERRORISM

Kümme aastat pärast kaksiktornide langemist on minu mõtted selle sündmuse juures miskipärast rohkem kui varasematel aastatel. Ma ei oskagi öelda, miks. Aga ikka ja jälle terendavad need kaks torni minu silme ees.

Kus olid sina siis, küsivad paljud nii endilt kui ka teistelt. Me kõik olime ju kusagil, mitte tingimata sündmuskohal, aga kusagil, kus sellest kuulsime. Imelik, kuidas katastroofid justkui liidaksid ühte. Ühel või siis hoopis teisel tasandil. Nagu Estonia hukk. Mäletan täiesti selgelt seda sünget sügishommikut, tormist ja vihmast, sõitmas bussis kooli, kummalist vaikust tavapärase kõra asemel. Mäletan, et olin kuulnud uudist vahetult enne kooli minekut. Kõik on nii selgelt meeles, nagu oleks see toimunud alles eile.

Nii ka kaksiktornide puhul. Mäletan end seismas toonase üürikorterite elutoas, õigemini ainsas toas, ja vaatamas uudiseid – võimalik, et oli mingi erisaade – ühest vanast telest. Need hetked on justkui mällu tarretunud. Lennuk lendamas torni. Suitsevad tornid. Paanika.

Mida ma toona sellest kõigest mõtlesin? Islamist, bin Ladenist? Ei mõelnudki vist eriti midagi. Mõtlesin pigem nendele hukkunutele, kelle viimaseks pildiks pidi jää-

ma sõit pilvelõhkujasse. Mõni aeg varem olin näinud äärmiselt selget und sellest, kuidas hiiglaslik lennuk minu magamistoa aknasse sõidab ja selgelt on meeles hetk, kui märkas lennuki nina oma akna taga. Mida võisid tunda need inimesed selles situatsioonis reaalselt olles?

Ma ei ole päriselt kunagi aru saanud, miks mõned end moslemiteks nimetavad inimesed riputavad enese külge lõhkeaine ja astuvad rahva keskele, et end õhku lasta, pidades end märtriteks. Islam ei pea tegelikult õigeks vigastada süütuid inimesi tänaval või metroos või lennukis. Kes paneb neile sellise mõtte pähe? Millist poliitikat aetakse, kui selliselt tõlgendatakse Korraani värsse, mis ütlevad, et ärge tapke endid? Või kui suur peab olema viha selle inimese hinges teiste inimeste vastu? Või kui suur iha peab tal olema kätte maksta? Ma saan aru, et sõjas, kus võitlevad armeed, surmasaanu võib tõepoolest märter olla või see, kes hukkab ebaõiglaselt kellegi teise käe läbi, aga milline märter on enesetapja?

Ma arvan, et enesetaputerrorist saab olla üksnes inimene, kes on kaotanud kogu lootuse elusse ja soovib siit lahkuda kättemaksu teel. Tal ei ole enam midagi elamisväärsust alles jäänud. Ja selliseid inimesi kasutavad poliit-

tilistel eesmärkidel ära teised, osavad kõnemehed...

Kui prohveti traditsioonidest rääkida, siis sunnast tuleb välja mõte, et see, kes sooritab enesetapu, teeb seda korduvalt ja igavesti ka põrgutules.

Ma ei hakka siinkohal lahka erinevaid teooriaid, miks see 9/11 juhtus või kes täpselt oli selle taga. Paljud moslemid kalduvad arvama, et Ameerika ise. Põhjus, et alustada sõda araabia maailmaga. Kes seda täpselt teab. Kuid igal juhul tundub, et päris puhas see lugu ei ole. Mida me nüüdseks aga kindlalt teame, on see, et lisaks neile hukkunutele on hukkunud aastaid kestnud sõjas veel palju süütuid inimesi ja väidetavalt on lõpuks manala teele saadetud ka kurikuulus „süüalune“ ise.

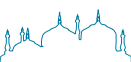
Kümme aastat on üsna pikk periood inimese elus, kuidagi kiirelt on see läinud. Kas ma oleksin toona telerist neid suitsevaid torne vaadates iialgi osanud arvata, et isegi end ühel päeval moslemiks nimetan? Kaksiktornide rünnak tõi islamile palju negatiivset tähelepanu, kuid õnneks on leidunud ka inimesi, kes on soovinud edasi mõelda, mõista selle religiooni tegelikku olemust. Mõista, et need kaks, islam ja terrorism, ei käi tegelikult kuidagi kokku.

Loe edasi raamatust!

Jumala
Sõnumitooja (صلى الله
عليه وسلم) mainis ramadaani
ja ütles: „Ärge hakake paastuma
enne, kui olete märganud (ramadaani)
noorkuud ja ärge lõpetage paastumist
enne, kui näete (šawwali) noorkuud.
Kuid kui taevas on pilvine ning te ei
näe kuud, siis arvutage (st lugege
šabanikuu 30-päevaseks ja
ramadaanikuu samuti 30-
päevaseks). (Al-
Bukhari)

BELGIA SUUR MOŠEE JA ISLAMI KULTUURIKESKUS

Egiptusest inspireeritud hoone, mis valmis 1897. aasta näituse jaoks, on kujundanud Belgia arhitekt Ernest Van Humbeeck. Hoone sai inspiratsiooni Emile Wautersi maalist „Kairo ja Niiluse kallas“ 1880-1881. Hoone ehitati 1975. aastal ümber Tuneesia päritolu arhitekti Mongi Boubakeri plaani järgi. 1978. aastal valmiski lõpuks mošee ja Belgia islami kultuurikeskus.

MIS OLI ENNE?

Värskelt Egiptusest naasnud, maaliskunstnik Emile Wauters panoraamilise telgi, Austria-Belgia grupile Panorama, millel oli kujutatud suurhertsog Rodolphi reisi Kairosse. Maal oli 14 meetrit kõrge ja 114 meetrit lai. Meistritöö oli ette nähtud Viini *Neue Panorama* jaoks. Peale hävitavat tulekahju Viini rondellis hüljati see ühte Molenbeek-Saint-Jean ateljeesse. Aastal 1895 ostis krähv Louis Cavens maali ning lasi selle restaureerida. Et tööd paremini esitleda, lasi ta omal kulul Cinquante-naire'i parki mošekujulise hoone ehitada. 1897. aasta näituseks avatud Kairo panoraami saatis suur edu.

Kairo panoraami paviljon, lõuna ja ida fassaad, 1898.

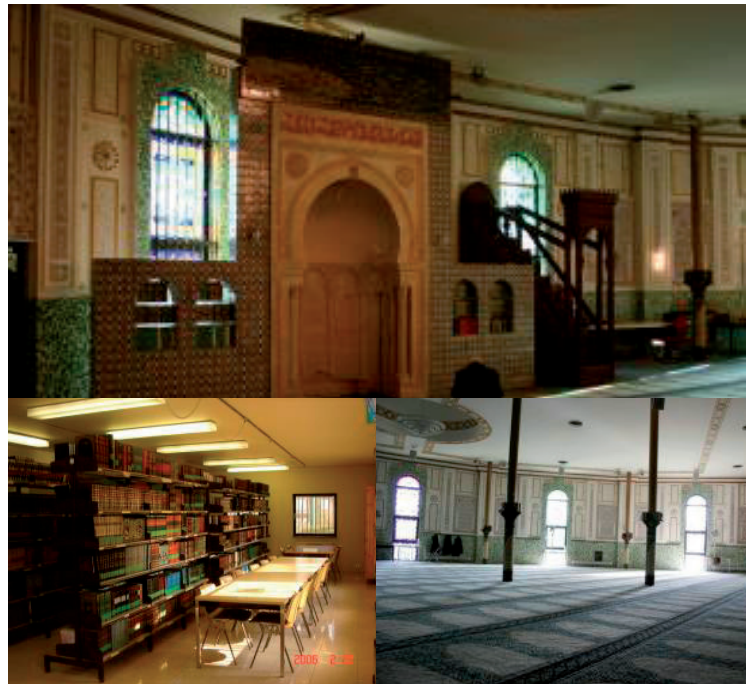

Tõlkinud: Khadija

Allikas: http://www.irismonument.be/fr.Bruxelles_Extension_Est.Parc_du_Cinquantenaire.14.html

Kahjuks oli hoone juba 1901. aastaks halvas seisus. 1923. aastal restaureeris Alfred Bastien maali uuesti. Ka 1950. aastal oli vaja hoonet, mis oli sõjas kannatada saanud, uuesti taastada. Ent 1963. aastal suleti selleks ajaks juba üsna armetus seisus atraktsioon küllastajatele täielikult. Neli aastat hiljem anti hoone üle Belgia moslemi kogukonnale, et lõpuks oma usuline ja kultuuriline keskus luua. 1971. aasta ümberehituste käigus kadus sealt ka panoraammaal. Vaid üksikud fragmendid sellest on erakollektsioonides säilinud.

MOŠEE AJALUGU

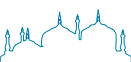

Kuningas Faysal ibn Abd al-Azīz Al-Saudi Belgia Kuningriigi küllastuse ajal 1967. aastal otsustas kuningas Baudouin I kinkida talle idamaise paviljoni eriti kaunis kohas Belgia pealinna südames, Euroopa Institutsiooni läheduses. Sellest pidi viimaks ometi saama usuline ja kultuuriline keskus kuningriigis elavale moslemikogukonnale.

1968. aastal otsustas kuningas Faysal korvata kõik ümberehitusega seotud kulud ning sellest hoonest sai esimene ja suurim moslemite usuline keskus ning mošee. Samal aastal andis Belgia valitsus islamikeskusele ka ametliku tunnustuse kui Belgias elavate moslemite esindushoonele.

1974. aastal andis Belgia valitsus islamile ametliku usu staatuse ning 17. juunil 1975 kinnitati ka islamiusu tutvustamine kooli õppekavas.

1978. aastal õnnistasid mošee ja keskuse sisse Saudi Arabia kuningas Ibn Abd al-Aziz ja Belgia kuningas Badouin I.

KHAMENEI ELU SALADUSED

ehk kuidas elab üks maailma mõjuvõimsamaid mehi – 1. osa

Tõlkinud: Amina Bahreinis

Allikas: Mohsen Makhmalbaf – Khamenei elu saladused, avaldatud 28.12.2009.

Mohsen Makhmalbaf on rahvusvaheliselt tunnustatud filmitegija ja Iraani opositsiooni tähtsaim saadik välismaal alates vaidlustatud presidendivalimistest, mil ta avaldas käesoleva artikli pealkirjaga „Khamenei elu saladused» oma kodulehel esmaspäeval 28. detsembril 2009. Makhmalbaf elab eksilis Pariisis. Artikli originaal on pärsiakeelne.

Ma koostasin selle teksti, mis põhib informatsioonil, mille edastasid mulle Juhi Majapidamis- ja Julgeoleku ministeeriumi endised töötajad, kes kõik on nüüdseks põgenenud välismaale.

SISSEJUHATUS

Pärast šahhi ja Khomeinit, on Khamenei just see, kes on kõige enam mõjutanud iraanlaste era- ja avaliku elu juba aastakümneid. Ta on isik, kes teab rohkem teiste inimeste eraelust läbi oma võimsa luureaparatuuri. Kuid vaid väga vähesed teavad üksikasju tema kodust, perest, tema ühendustest, huvidest või tööharjumustest jne. See liigne salatsemine on olnud tema ja ta süsteemi sihilik valik. Olles enda ümber tekitanud saladuste kupli, on ta ka sellega tekitanud religioosse karisma oma järgijate hulgas ja pahatahtlikkust inimeste seas.

Käesolev artikkel püüab paljastada tööde Khameneist läbi tema lähikonna allikate.

PÄEVAKAVA

04:00 tõuseb ta üles ja palvetab

6:00-6:30 kohtumine staabiülem Asghar Hejaziga

6:30-7:00 kohtumine majapidamise administratsiooni asetäitja Vahidiga

7:00-8:00 kohtumine oma teise poja Mojtabaga, 3 korda nädalas. (Mojtaba õpetab Ghomi seminaris umbes 150 päeva aastas, kuid kõikidel ülejäänud päevadel kohtub ta igal hommikul oma isaga)

8:00-10:30 vaatab läbi luure, poliitilised ja majandusaruanded.

10:30-12:00 päevane uinak ja puhkus

12:00-13:00 ühispalve ja lõunasöök

13:00-15:00 kohustuslikud koosolekud (mis on erinevad ja puudutavad peamiselt ootamatute kriiside lahendamist)

15:00-17:00 isiklikud küsimused

17:00-20:00 erakorralised koosolekud (need kohtumised on juba kirjas nädala ja kuu graafikutes)

20:00-20:30 õhtusöök

20:30-21:00 kuulab viimaseid salvestusi

21:00 valmistab ette ööuinakuks

NÄDALAKAVA

(Iraani töönael on laupäevast kolmapäevani ja nädalavahetus on neljapäevast reedeni)

1. Pühapäeva pärastlõunal on kohtumised sõjaväejuhatusega. (See võib olla kirjaviga ja viidata laupäeva pärastlõunale.)

2. Pühapäeva pärastlõunal, kohtumised Sepahi (Islami revolutsioonilise armee korpus) ülematega.

3. Esmaspäeval õhtusöögid, kohtumised presidendiga.

4. Teisipäeva hommikul kohtumised ametnikega, tema isiklikes finantsasjades venna Hassan Khameneiga, Mir Mohammadi, Mojtaba Khamenei ja kaubandusminister Shariatmadariga (viide Mohammad Shariatmadarile, kes oli endine kaubandusminister reformistliku presidendi Mohammad Khatami ajal). Shariatmadar oli Khamenei Hajj esindusbüroo liikmeks, mis tegeles alates 1991. aastast palverännakute asjadega.)

5. Teisipäeviti õhtusöögid, kohtumised ekspertide assambleega ja otstarbekuse nõukogu juhi Hashemi Rafsanjaniga.

6. Kolmapäeva pärastlõunal kohtumised kaitsenõukogu liikmetega.

7. Kolmapäeva hilisõhtutel õhtusöök Kaitsenõukogu juhataja Ahmad Jannatiga.

KUUKAVA

1. Kohtumine Majlise juhi Ali Larijaniga.

2. Kohtumine peakohtuniku Sa-degh Larijaniga.

3. Kohtumised religioossete nõunikega (võimalik viide ajatolla Morteza Moghtadeiele, kes on konservatiivsete Ghomi seminaride õpetajate assotsiatsioon juht ja ajatolla Mohammad Taghi Mesbah Yazdile, kes on ultra-konservatiivne Imam Khomeini uurimiskeskuse juht Ghomis)

ja Mahmoud Ahmadinejadi vaimne mentor).

4. Kohtumised teiste nõustajate.

ISIKLIKUD HUVID

Toit

Arstid on soovitanud tal süüa kaaviari ja forelli Lari jõest. Aja jookslu on neist kahest toidust saanud tema lemmiktoidud. Kaaviar saadab talle Rasht, kes juhatab linna reedest palvust (ajatolla Zeinolabedine Ghorbani, kes on ka Khamenei esindajaks Gilani provintsis). Faasani liha saadab Shirazist Haeri (võimalik viide Shirazi reedese palvuse juhataja ajatolla Haeri Shirazile). Samuti tarbib ta vuti ja jaanalinnu liha, et vältida kolesterooli.

Ühendriikidest on ostetud 500 000 USA dollarit maksnud seade, et kontrollida Khamenei toitu ja kindlustada, et see ei ole mürgitatud. Toitu kontrollitakse pärast teatud aine lisamist. Kokk peab alati ühe ihukaitsjate juuresolekul esmalt toitu maitsma.

Sport

Mägedes matkamine ja ratsutamine. Aastal 1999 kukkus Khamenei hobuse seljast, sest ta sõidab alati ühe käega ja nii murdis ta oma käe. (Khamenei parem käsi on invaliidistunud seoses mõrva katsega 1981 aastal. Pomm, mis oli peidetud magnetofoni sisse, plahvatas ajal, mil ta pidas reedest jutlust.) Pikkadel Iraani-sisestel reisidel, toimetatakse näiteks Mashhadi, Khamenei ja Mojtaba isiklikud hobused A330 lennukiga sihtpunktidesse. Kolme spetsiaalselt varustatud veoautot kasutatakse hobuste transportimiseks lühematel reisidel.

Hobused

Tal on umbes 100 hobust, mille eeldatav kogumaksumus on 40 miljonit dollarit. Kõige kallim hobune on väärt 7 miljonit dollarit ja teda kut-

sutakse Zuljanah'ks (imaam Husseinil valge täku järgi). Mojtaba hobuse nimi on Sahand. Hobuseid hoitakse kahes tallis, millest üks on Malek Abadi rajoonis Mashhadis, suurusega 10 000 m² ja majutab 70 hobust ja teine on Lavasanatis (Põhja Teheranis) suurusega 3000 m² ja majutab 30 hobust.

Gadeh (lärakas vaimulike kogunemine, kus arutatakse kõike peale religiooni)

Khamenei saab nendel kogunemistel palju naerda. Põhimõtteliselt on need kogunemised midagi sarnast Nasreddine Šahhi kogunemistele, kus ta lemmik õukonnanarr Karim Shireyi võis kelle iganes kohta öelda mida iganes, sealhulgas ka šahhi enda kohta. Seal tehakse vulgaarseid nalju, mis on üheks vaimse vabanemise vormiks. Mohammedi Golpayegani ja Vahid Haghani osalevad samuti neil kohtumistel. Vahel on ka valitsuse nõukogu juht Jannati kutsutud ja neil puhkudel saab ta tavaliselt Rashedilt pilgata. Mojtaba vihkab Khamenei *gadehe*, sest tal ei ole seal mingit mõju, kuid tema puudumisel võib Rashed Yazdi anda majanduslikku ja poliitilist nõu ja võita ülemäära soosingut.

Lugemine

Lisaks aruannetele ja ajakirjandusele jääb Khameneil väga vähe aega raamatute lugemiseks. Aastatel 1981-1989, mil ta oli presidendiks, on ta rääkinud inimestele korduvalt sellest, et presidendiks olemise negatiivne külg on see, et selle kõrvalt ei jää üldse aega lugemiseks. Vaatamata sellele, uurib ta mõningaid raamatuid presidentidest ja maailma juhtidest. Üle kõige on ta huvitatud Ghajari ajastust, eriti Nassereddine Šahhi valitsemisajast. Ta on lugenud kõiki raamatuid, mis on kirjutatud temast endast ja samuti raamatud šahhist – Mohammad Reza Pahlavist, kes kukutati võimult islami revolutsiooni ajal 1979. aastal – ja tema perest.

Piibu kogu

Khamenei oli algselt sigarettide suitsetaja. Ta loobus sigarettidest oma presidendikarjääri alguses, sest see ei olnud kooskõlas selle ameti prestiižiga. Ta ei luba avaldada fotosid, kus ta suitsetab. Ajal, mil ta oli veel lähedane peaminister Mousaviga (praegune opositsiooniliider Mir Hossein Mousavi), tegid nad mõlemad otsuse lõpetada suitsetamine samal ajal ja ei puudutanud sigarettide sellest hetkest alates. Kuid ta suitsetab siiski piipu. Üks foto, kus tal on piip suus, on ka kunagi avaldatud. Tema jaoks valmistatakse erilist piibutubakat.

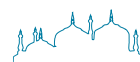
Tal on kollektsioonis umbes 200 piipu. Kõik kuulujutud selle kohta, et ta suitsetab oopiumi, on valed, aga ta on andnud korralduse, et kõigil temale lähedastel luuletajatel, nagu Ali Moallem, Shahriar ja Sabzevari, on lubatud oopiumi tarbida. Ta on isegi Shahriarile koju oopiumi kingitusena saatnud. Tema piipude väärtuseks on hinnatud 2 miljonit dollarit. Enamik piipudest on talle kingitud. Kõige kallim piip on väärt 300 000 dollarit ja on 300 aastat vana. Selle piibu vars on kullatud ja kaetud juveelidega. Mõned piibud on talle kinkinud erinevad presidendid ja poliitilised liidrid. Piipude alustelt on võimalik lugeda kinkija nime.

Sõrmuste kollektsioon

Khamenei kollektsioonis on umbes 200 sõrmust. Kolm andis talle Imam Reza Pühak juhatus. Kõige kallim sõrmus on väärt 500 000 dollarit ja omab maailma vanimat ahhaati. Kollektsioon on tal kodus.

Keppide kogu

Paar aastat tagasi oli Khamenei kollektsioonis 170 antiikkeppi koguväärtusega 1,2 miljonit dollarit. Kõige kallim kepp on väärtusega 200 000 dollarit. See on 170 aastat vana

ja juveelidega kaetud. Erijuhtudel annab ta kepi, sörmuse või vaimuliku rüü kingitusena ära. Enne viimaseid presidendivalimisi, kus Mir Hossein Mousavi oli kandidaadiks, külastas ta Mousavi isa ja andis talle kingituseks kepi. Mõned inimesed arvasid, et see oli märk sellest, et ta nõustus Mousavi kandidatuuriga. Pärast Islamivabariigi asutaja Ruhollah Khomeini surma ja oma juhtimise alguses, saatis ta vaimuliku rüü Taherile, reedese palvuse juhile Isfahanis, sest Taherit tsiteeriti ütlevat, et kui Khomeini oli näinud Khameneid televisioonis ajal, mil Khamenei külastas Indiat, oli ta öelnud, et Khamenei oleks heaks juhiks. Ja just seesama ütlus veenis assambleed hääletama Khamenei poolt.

Kunstnikele ja luuletajatele, kes teda toetavad, annetab ta tavaliselt kingituseks kuldmünne. Mõnikord saadab ta ka tšeki oma juhataja kabinetist. Vahepeel mõned kirjanustegelased, kes lipitsevad režii-
miga, kutsutakse Juhi koju ja neile antakse auhindu pärast seda, kui nad on oma luuletused ette lugenud. (See komme oli levinud Ghajar kohutuses, eriti Nassereddine šahhi ajal.)

Vaimulike rüüde kogu

Vaimulike rüüde kogus on umbes 120 rüüd, mis on väärt ligi 400 000 dollarit. Kõige kallim on väärt 30 000 dollarit. Tema lemmikuks on valge rüü, mida ta aeg-ajalt ka kannab. Rüüd on valmistatud kaameli karvadest.

Muud huvid

Kuulujutud, et ta mängis oma nooruses *tari* või *sitrart*, ei pea paika. Samas oli ta noorena huvitatud muusikast ja kuulas klassikalist Iraani muusikat. Talle meeldis väga Shajariani

hää, kuid ta ei meeldi talle enam tolle poliitiliste seisukohtade pärast. Pärast juhiks saamist ja eriti viimastel aastatel on ta muutunud üha rohkem muusikavastaseks. Ta on rääkinud muusika vastu korduvalt televisioonis. Sel aastal andis ta riiklikule ringhäälingule korralduse vähendada oma muusikalist sisu, et rohkem olla religioossetele järgijatele meeltemööda.

Oma nooruses ja võib-olla lihtsalt sellepärast, et ta oli noor, ostis ta punase Volkswageni. Ta ilmselt ei osanud uskuda, et aastaid hiljem tema enda seaduse järgi, võetakse mõned inimesed vastutusele lihtsalt nende autovärviga pärast.

Aruandes Khamenei minevikust, mis Reyshahri valmistas Khomeinile, on viited kahest naisest, kes olid ajutises abielus Khameneiga. (Termin *sigheh* või „ajutine abielu“ viitab prostitutsiooni vormile, mis on lubatud Welayat al Faqih ususektis). Need kaks naist elavad Mashhadis.

Luule

Khamenei huvi luule vastu sai alguse juba noores eas ja on säilinud tänaseni. Ta veetis pikki tunde luule assotsiatsioonis Mashhadis. Ta on kirjutanud ise ka mõned luuletused. Ta on meelitatud, kui luuletajad kirjutavad temast luuletusi ja ta väljendab oma rahulolu läbi kingituste, mis ta luuletajatele saadab. Sabzevari ja Ali Moallem, kes on ühed kiindumust väljendavad luuletajad, on pidevalt temaga ühenduses. Nende kaudu on ta kursis kunstnike režii-
miga seotud probleemidega. Oma juhtimise alguses kohtus ta luuletaja Mir Shakakiga, kes oli mitmeid kordi maniakaal-depressiivne. Khamenei oli väga uhke enda üle, kui Mir Shakak jättes hüvasti ütles: „seyed

zat ziad» (mis tähendab „au on suur» – kõnekeelne palve). Khamenei kutsus mitu korda aastas luuletajaid oma koju, et nood saaksid tema juuresolekul oma luulet ette lugeda.

Oma presidendikarjääri alguses palus ta Akhavan Salessi, keda ta väga hästi tundis, et too kirjutaks lipitsevaid ja meelitavaid luuletust revolutsioonist. Akhavan Saless (Mehdi akhavan Saless, tuntud ka kui M. Omid) vastas: „Me kunstnikud oleme valitsusest ülalpool, mitte samal tasemel.» Khamenei sattus sellest nii raevu, et andis käsu talle palga maksmine lõpetada. (Akhavan Saless töötas Kunstnike ja kirjanike Akadeemias). Akhavan Saless jäi pärast seda juhtumit töötuks. Gheysar Aminpour on viidanud sellele sündmusele oma artiklis Akhavanist.

Khameneile ei meeldinud üldse Ahmad Shamlou (käesoleva sajandi Iraani üks silmapaistvamaid luuletajaid), aga ta ei julgenud kunagi teda arreteerida ja karistada, sest kartis oma nime määrida. Ta on lugenud palju kuningatest, kes kohtlesid väärtalt oma luuletajaid. Oma kõnedes on ta sageli viidatud Lenini ütlusele, et kui kunst ideoloogiat ei toeta, sureb see välja. Ta armastab luulet nii palju, et kui ta ei oleks saanud aktiivseks religioonis ja poliitikas, oleks ta ilmselt on pöördunud luule ja kirjanduse poole. Kuid vaatamata ta enda väidetele, et ta väga hästi luulet tunneb, siis kord, kui noor luuletaja luges tema juuresolekul üht luuletust, küsis Khamenei temalt: „Kas see luuletus on Teie oma kirjutatud?», mispeale luuletaja vastas: „Ei, see on Sohrab Sepehri luuletus,» ja iga koolilapski Iraanis tunneb Sepehri tööd.

Jätkub!

eripedagoogikaõpingute raames aines „Kakskeelne laps“.

Õppejõud Merit Hallap).

- **Verschik, A. (2001) *Interferentsi mehhanismidest ja vene-eesti kontaktidest. Keel ja Kirjandus, 8.***

1. Keskkonna muutumine (erinevatel põhjustel) mõjutab kõiki antud keskkonnas kõneldavaid keeli.
2. Keelekeskkonda saabumise aeg (nii ealises kui poliitilises mõttes) mõjutab teise keele omaksvõttu ja omandamist.
3. Interferentsil on palju erinevaid mehhanisme – tuntumad/uuritumad on neist koodivahetus-koodivaheldus-laenamine.
4. Vaja oleks uurida interferentsi selliseid mehhanisme nagu keele passiivne oskus, kokkuleppimine ja teadliku muudatuse kasutamine.
5. Erinevatel ajaperioodidel on olnud erinevatel keeltel Eestis kakskeelsusel erinev rõhk.
6. Raske on prognoosida, mis suunas areneb vene-eesti, eesti-vene kakskeelsus, kuna keelekontaktid juba Eesti erinevates piirkondades on väga erinevad, samas on aga leitud et kontaktidest tekkinud uued sõnad on levinud juba ka väljaspoole Eesti piire.

- **Õunapuu, T. (1994) *Eesti keele grammatika õpetamisest vene koolis.***

Haridus, 1.

1. Keele õppimisel on grammatika oluline, kuid tuleb tähele panna, et seda ei ületähtsustataks.
2. Keeleõppes on oluline pidev praktiline tegutsemine.
3. Õpetaja peaks lähtuma grammatika õpetamisel olulisimast, mida antud keele arusaadavaks väljendamiseks vaja on.
4. Õpetaja peaks oskama suunata õpilast mõistma erinevate grammatiliste vormide vahelisi seoseid.
5. Õppimise käigus tekkinud vead tuleb parandada, et ei jääks kõlama vigased vormid.

- **Voltein, E. (2000) *Eesti keele kui võõrkeele õpetamisest. Haridus, 2.***

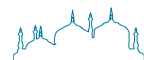
1. Õpetajal on oluline teada, kellele on õpetamine suunatud (eri vanuses inimesed).
2. Oluline teise keele õpetamise alustamisel on teada, millises staadiumis on õppur oma emakeele grammatika omandamisel.
3. Olulisel kohal keeleõppes on suhtlusoskuse õpetamine ja õppimine.
4. Eesti keele õpetamisel on võimalik kasutada rohkem meetodikaid kui näiteks inglise keeles ja õpetaja võikski vallata erinevaid õppemeetodeid ja –võtteid.

- **Hallap, M. (1998) *Kakskeelse lapse kõne arengut mõjutavad tegurid. Kogumik: Hariduslikud erivajadused.***

1. Kakskeelsus ei ole kahe keele summa, vaid unikaalne keelte kombinatsioon ja integratsioon.
2. Lähtuvalt kahe keele omandamise algusajast eristatakse termineid simultaanne (erinevate autorite andmetel sünnist

- kuni 5.eluaastani) ja suksessiivne (peale 5.eluaastat) kahe keele omandamine. Kusjuures siin ei ole kõik uurijad seisukohal, et tegemist on kahe erineva nähtusega.
- Kindlustamiseks häireteta ja minimaalse segistamisega kakskeelne areng, peetakse kõige sobivamaks mudelit – üks keel=üks inimene.
  - Uurimused ei näita kindlat suhet vanuse ja teise keele omandamise vahel.
  - Arvatakse, et kahe keele simultaansel omandamisel on keelte vastasmõju minimaalne, kuid suksessivse keeleomandamise käigus esineb interferentsi, s.t. keeled sõltuvad teineteisest.
- Rannut, Ü. (2003) Muukeelsete õpilaste integreerimine Eesti koolis.**
    - Mitmekeelsust e. multilingualismi tuleks vaadelda kui muukeelsete õpilaste integreerimise eesmärki, kus lapse emakeele- ja kultuuri normidele ja väärtustele lisatakse eesti keele ja kultuuri normid ja väärtused, mille tulemusena saavutatakse sotsiolingvistiline ja kultuuriline pädevus mõlemas keeles ja kultuuris, tuntakse mõlema keele ja kultuuri interaktsiooninorme ja tullakse toime mõlemas keele- ja kultuurikeskkonnas.
    - Suhtumise ja motivatsiooni kujundamina saab alguse kodust ja perekonnast.
    - Hea emakeeleoskus on tugevaks aluseks teise keele õppimisel.
  - Muukeelsetel lastel aitavad tavakooli integreeruda mitmed integratsiooni-, ettevalmistus- ja tugiõppeprogrammid.
  - Sageli ei arvesta õpetajad kultuurierinevustega ja püüavad lapsi lihtsalt kohandada uue kultuuri käitumisnormidega käitumisjuhiseid andes, teadmata, milliste õpi- ja suhtlusstrateegiatega laps varem kokku puutunud on.
  - Teises keeles õppimine iseenesest ei mõjuta laste õpitulemusi, oluline on kasutada arusaamist ja keskendumist soodustavaid õpistrateegiaid.
  - Keele õppimiseks kõige soodsam on loomulik keelekeskkond – võimalus suhelda ja kuulda keelt võimalikult erinevates kontekstides ja situatsioonides.
  - Oluline on õpetaja keelekasutus, vajadusel võttes abiks žestid, kohandatud kõne ja parafraseerimise. Abiks on ka kehakeel ja erinevad suhtlusstrateegiad.
- Oksaar, E. (1998) Mitmekeelsus, mitmekultuurilisus ja kultuuridevaheline suhtlemine. Kogumik: Mitmekultuuriline Eesti: väljakutse haridusele.**
    - Inimene on mitmekeelne, kui ta on enamikes suhtlusolukordades võimeline kasutama kaht või enam keelt ning suudab vajaduse korral ühelt keelelt teisele üle minna.
    - Kakskeelsuse puhul ei ole tegu ainult kahe keelega, vaid vähemalt kolmega, kusjuures kolmas on variantidega liitkeel, mille elemendid pärinevad suures osas esimese ja teise keele kihtidest, kuid millel on oma kasutusnormid.
    - Mitmekultuurilisus teostub inimese oskuses käituda mis tahes olukorras tähtsamate kultuurisüsteemide nõuete ja reeglite kohaselt ning suutlikkuses lülituda ümber teise kultuuri biheiviooreemidele (käitumistavadele).

4. Mitmekeelse suhtlemise põhitõimeing on koodivahetus, mida eriti soodustavad emotsioonid ja tundmused.
  5. Õige grammatika koos ebaõigete bihevioreemidega kujutab endast kommunikatsiooniprotsessile suuremat ohtu kui ebaõige grammatika koos õigete bihevioreemidega.
- **Leemets, H. (1981) Märkmeid eesti-vene kakskeelsuse teemadel. Keel ja Kirjandus, 2.**
    1. Sõnaraamatul peab olema aktiivne suunitlus ja seda aitab teostada ulatuslik sõnaseoste ja tähendusvarjundite andmine.
    2. Kõige kergemini laenuvad etnograafilised sõnad ja tugeva hinnangulise või sotsiaalse tähendusvarjundiga sõnad (toitude, riiete, olmeesemete nimetused, ka muinasjututegelaste nimetused – *Baaba-Jagaa*).
    3. Sookategooriate puudumine ja nõrgad ühildusseosed ei soodusta üheski keeles omadussõnade süsteemi väljaarenemist. Eesti keeles on piisavalt hästi välja arenenud vaid kvalitatiivsed, hinnangut väljendavad omadussõnad, mõistete omavahelisi seoseid aga väljendatakse liitsõnade abil.
    4. Kakskeelsuses võib eristada kahte astet – osaline ja täielik kakskeelsus, kusjuures täielik kakskeelsus on ideaal, mille poole keeleõppija püüdleb ning milleni peab teda viima keeleõpetuse programm.
    5. Õpitava keele sünonüüme puudulikult teades kasutatakse kõikidel juhtudel sünonüümirea dominantsõna, ka sellistel juhtudel, kui mõni teine sünonüüm oleks hoopis kohasem.
  - **Kärtner, P. (2001) Keeleõpetaja metoodikavihik – Kõnelemisoscuse arendamine.**
    1. Võõrkeeleõppe eesmärgiks on valmisolek suhelda ka väljaspool õppetundi (informatsiooni vahetamine ja sotsiaalne suhtlemine).
    2. Funktsionaalset keeleoskust saab määratleda alg-, kesk- ja kõrgtasemenä.
    3. Kõnelemisoscuse arendamise juures on olulised erinevad paari- ja rühmatöö vormid.
    4. Kõnelema hakatakse siis kui selleks on vajadus või soov (ükskõik mis keeles).
    5. Õpetaja peaks teadma, kuidas õppetund osadeks jagada (uue materjali esitus, kordamine-kinnistamine, taasesitus õpilaste poolt) ning kui palju ise erinevates tunni osades rääkida.
  - **Reitsak, A. (1969) Metodoloogist ja metoodikast kakskeelsuse uurimisel. Keel ja kirjandus 12.**
    1. Siiani ei ole üksmeelset vastust küsimuses, mia mõista kakskeelsuse all – kas see on keele tarvitamine või valdamine.
    2. Olulisel kohal teise keele omandamisel on inimese isikupära ja õppimismotiiv.
    3. Keele õppimist lihtsustavaks või raskendavaks asjaoluks võib osutada suhtumine antud keelt kõneleva rahva kultuuri.
    4. Kui ei ole tarvidust teise keele kui suhtlemisvahendi järgi, siis ei peeta vajalikuks seda õppida.
    5. Kui pidevalt kontakteeruvad suure ja väikese rahva keel, võib sealt tekkida kolmas keel. Suurte keelte kontaktide

korral aga tulevad kõne alla kollektiivse kakskeelsuse erinevad vormid.

- **Hallap, M. (2005) *Vähemusrahvustest õpilased eripedagoogikas. Haridus, 8.***

1. Uurimused kinnitavad, et meelega ja kehapuude, aga ka raske või sügava vaimupuude korral on vähemuslapsed ja enamuskultuuri kuuluvad lapsed esindatud enam-vähem võrdselt.
2. Vähemuslaste hariduses peetakse eelistatud variandiks multikultuurilist õppekava, avatud.
3. Multikultuurilisusega seotud probleemid esitavad uusi väljakutseid õpetajatele ja õpetajakoolitusele.
4. Kui muu maailma praktika ei loe teise keele kasutusraskusest tulenevaid õppimisraskusi erivajaduseks, siis Eestis vajavad muukeelse õpilase hindamise alused täpsustamist.
5. Oluline koht vähemusrahvustest laste hariduses on tugisüsteemidel, kuid tuleks rohkem mõelda, kuidas neid optimaalselt kasutada (kooli ja kodu koostöö, kõneravi, parandusõpe, tugiõpe, IÕK).

- **Hallap, M. (2006) *Kakskeelne laps logopeedi juures. Eripedagoogika: Logopeedia ja emakeel, nr.26.***

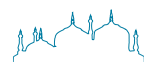
1. Kuigi logopeed on spetsialist keele- ja kõnepuute korrigeerimise alal, võivad tema klientideks osutuda ka sellised kakskeelsed lapsed, kelle ei ole kõnepuuet, s.t. neil pole kahjustatud kõne funktsionaalsüsteem.
2. Kakskeelsel lapsel võib olla kujutluse tähistamiseks sõna vaid ühes keeles, samuti

väljendatakse grammatilisi tähendusi erinevates keeltes erinevalt.

3. Keelte vastasmõjust tulenevaid vigu esineb rohkem juhul, kui teine keel lisandub peale esimese keele aluste omandamist.
4. Lapse kõne arengut tuleks hinnata tugevamas keeles – seda komplitseerib võimalus, et logopeed ei pruugi vallata lapse mõlemat keelt.
5. Kakskeelse lapse õpetamisel ei ole esmatähtis täpne hääldus vaid pigem sõnavara ja eriti sõnadevaheliste seoste loomise oskus.

- **Hennoste, T., Vihalemm, T. (1999) *Võõrkeele suhtlusstrateegiad. Akadeemia, 8.***

1. Kommunikatiivset kogemust laiendab argivestluse kogemus sõprade, tuttavate ja naabritega, kuid seda kasutatakse väga vähe.
2. Keeles on kaks teineteisest erinevat suurt allrühma – suulised-spontaansed situatsioonid ja kirjalik-redigeeritud keelekasutus.
3. Suhtlusstrateegiad on võõrkeeleõpetuses määratletud kui strateegiad, mida võõrkeelt kõneleja kasutab, kui tema keelevahendite või oskuste komplekt ei ole piisav suhtlusprobleemide lahendamiseks.
4. Kõnelejad võivad ühe probleemi lahendamise käigus kasutada ühte või mitut suhtlusstrateegiat.

LISATEAVET LAPSEST

Rubriigi toimetaja: Annelly

KUIDAS KASVATADA HUVI LUGEMISE VASTU

Allikas: Gottlieb, S. E. 2005. „Õrniga. Kuidas kasvatada kolmeaastast last“. Tallinn: OÜ Odamees

Kõik vanemad tahavad, et nende lapsed loeksid palju ja innuga. See on ka mõistetav, kuna raamat on lapse jaoks aken maailma, tema arenguks vajalike teadmiste allikas. Lugemisega kaasnevad positiivsed assotsiatsioonid tekivad lapsepõlves. Kui lapsele meeldib, et talle ette loetakse, tekib tal peagi ka endal soov õppida iseseisvalt lugema. Käesolevas peatükis tuleb juttu lugemise kasulikkusest ja sellest, kuidas õpetada last nautima sõnade maagiat.

LUGEMISE KASULIKKUS

Raamatud viivad lapse seikluste võlumaailma. Koos raamatukangelastega lendab laps Kuule ja reisib ajas tagasi dinosauruste ajastusse. Taolised elamused arendavad tema kujutlusvõimet. Lastele meeldivad jutustused, kus peaosa etendavad loomad. Nad kuulavad vaimustusega jutustusi sellest, kuidas uudishi-

mulik Alice läheb hambaarsti juurde, pesukaru Francis näakleb väikese õega, aga karupoeg Puhh leiab endale sõbra. Need jutustused pakuvad lastele positiivseid käitumismalle, annavad ideid, kuidas elus taoliste situatsioonidega toime tulla. Lapsed õpivad leidma väljapääsu rasketest olukorrast. Raamatutest leiab laps uusi

sõnu ja mõisteid. Värvilised illustratsioonid lumuvad teda. Kui ta neid vaatleb, saavad vanemad õpetada teda tundma värve, kirjeldama, milliseid loomi on joonistustel kujutatud. Aabits tutvustab lapsele tähti. Siin oleks otstarbekas koondada ta tähelepanu eelkõige ühele-kahele asjale, selle asemel et rabada teda otsekohe terve hulga uue informat-

siooniga. Lugemise kaudu tunnetavad lapsed sidet väljaöeldud sõna ja kirjasõna vahel. Nad mõistavad, et mustad konksukesed leheküljel on tähed, millest moodustuvad sõnad. Sõnadest pannakse kokku laused, millest koosneb jutustus. Tekib motivatsioon saada üheks neist inimestest, kes oskavad konksukestest paberil teha haarava jutustuse. Lugemine arendab kuulamis- ja mõtlemisvõimet. Laps harjub koondama tähelepanu, et teada saada, millega lugu lõpeb. Mõttekas oleks küsida, milline raamatutegelane talle meeldib, milline mitte ja mis tema arvates edasi juhtub.

LUGEMINE TUGEVDAB LAPSE MÄLU

Kolmeaastased suudavad peast ümber jutustada oma lemmikraamatu ja paluvad seda üha uuesti ette lugeda. Kui ema või isa muudab mõnd sõna, püüab lõikudest üle hüpata või lehekülge vahele jätta, märkab laps seda ja pahandab, kuid parandab teda meelsasti.

LUGEMINE ON FÜÜSILISE LÄHEDUSE AEG

Tore on end tugitoolis mõnusasti sisse seades või teki alla pugedes muinasjuttu lugeda. Niiviisi loodud positiivsed elamused kanduvad üle ka raamatule. Tekib armastus raamatu vastu, mis kestab terve elu. Lapsed taipavad ruttu, kui tähtsaks peavad täiskasvanud raamatut. Nende palve „loe mulle” on vahel peenelt varjatud nõudmine tähelepanu või kallistuse järele. See on üks neid olukordi, mil ema ja isa võivad veenmisele järele anda, tundes end ikkagi suurepäraselt.

PROFESSIONAALSETE MUINASJUTUVESTJATE NÕUANDED:

- Lugege **kiirustamata**.
- Unustage selleks ajaks edasilükkamatud kodusused toimetused, et nautida lugemist koos lapsega erilise usalduse ja vastastikuse mõistmise õhkkonnas.
- **Lehitsege raamatut**, enne kui seda lapsele lugema hakkate.
- Veenduge, et raamatu sõnavara on sobiv tema vanusele. **Uurige enne raamatu sisu**. Kas lapsele on jutustus mõistetav? Ega see liiga hirmutav ole? On see ka moraalses mõttes vastuvõetav?
- Te ei pea raamatu tekstist sõna-sõnalt kinni pidama. Aabitsat pole vaja kasutada sugugi mitte ainult tähtede õpetamiseks. Suurepäraseid illustreerimisi sobivad väga hästi sõnavara täiendamiseks. **Mõnikord on lapsel huvitav ka lihtsalt niisama pilte vaadata**. Liiga pikka või keerulist teksti võib teiste sõnadega väljendada või lühidalt ümber jutustada. Kui lapse huvi nõrgeneb ja ta hakkab igavlema, tehke vaheaeg. Raamatut ei pea just tingimata ühe korraga kaanest kaaneni läbi lugema.
- Lugege **ilmekalt**.
- **Muutke** iga tegelase puhul **häält**. Olles mitu raamatut läbi lehitsenud, andke lapsele võimalus valida see, mis talle meeldib. Talle võib anda vabad käed. Olge mõistlik ning arvestage lapse soovidega. Üks ema käis läbi kõik ra-

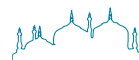
matukogud, otsides raamatuid, mida enam ammu välja ei antud, ent mida ta mäletas lapsepõlvest. Kui ta siis võidukalt ühe neist oma tütrele viis, teatas too, et raamat on „nõme”.

Pidage meeles, et lapsed armastavad tihti kuulata ühte ja sama raamatut, paludes seda ikka uuesti ja uuesti ette lugeda. Selles peitub teatud turvatunne. Lapsele meeldib, kui alati lõpeb kõik hästi, kusjuures ta teab seda juba ette.

- **Leidke iga päev aega**, et lapsele natuke ette lugeda. Alguses piisab 15 minutist. Kui olete väsinud, võtke raamat, mida laps hästi teab, ja laske tal jutustada selle sisu. Vanematel tuleb kujundada lapses lugemisharjumust. Las ta näeb, et kõige tähtsamad inimesed tema elus – vanemad – loevad iga päev raamatuid, ajakirju ja ajalehti.

HEADE RAAMATUTE VALIMINE

Lastele meeldivad nn **rosinaga raamatud**. Nad satuvad vaimustusse rütmitekstidest. Neile meeldib skandeerida ridade viimaseid sõnu. Väga huvitavad on kokkupandavad, muusikaga ja pimedas helendavate piltidega raamatud. Neid võib käsutada erinevalt – püsimatule lapsele sobivad lühilood, rikka kujutlusvõimega lapsele pisut pikemad, mis on lähtepunktiks tema fantaasiale. Koos lapsega lugemine on imeline elamus. See on tutvus suurepärase inimeste ja kaunite paikadega. Huvi lugemise vastu tekib varakult ja jääb püsima kogu eluks.

MEESTEMAAILM

NAISTE SUURIM DŽIHAAD – POLÜGAAMIA

Rubriigi autor: Aivar

Islamis on mehel õigus abielluda kuni nelja naisega. Sellist polügaamset peremudelit on Lääne ühiskonna inimestel raske mõista, kuna levinud on monogaamne peremudel. Vähemalt ametlikult monogaamne. Ja sellest tulenevalt on polügaamia paljude inimeste silmis kriitika all. Seekord proovin lugejani tuua muslimitest meeste endi arusaama mitmenaisepidamisest.

1. MIDA ARVAD POLÜGAAMIAST?

Ma isiklikult arvan, et polügaamia on vajalik teatud tingimustel. Näiteks kui sõjas saab surma palju mehi ja nende naised jäävad kõik leskedeks. Keegi peab nende eest ju hoolitsema. Ja ka naistel on omad vajadused ning neil läheb vaja meest. Või näites siis kui mees ei saa pühenduda oma mõttes ainult ühele naisele vaid on huvitatud mitmest naisest.

Siiski polügaamia ei ole lihtsalt mitme naise omamine. Sellega kaasnevad ka kohustused. Näiteks mees peab kõigi naiste eest võrdselt hoolitsema. Ta peab kõigi naiste jaoks võrdselt aega leidma. Nende peale võrdselt raha kulutama. Ja kui neil naistel on ka lapsed, siis sama käib ka laste kohta. Ta peab kõigi laste jaoks võrdselt aega leidma. Näiteks üks laps tahab, et teda aidataks kodutöodes, teine laps tahab mängida ja kolmas tahab välja jalutama minna. Jah, kui naine on emarollis, siis ta tegeleb lastega, aga lastel peab olema ka isa, kes nendega tegeleks. Nii et mees ei saa lapsi ainult naise kaela jätta. Näiteks laps tahab võibolla õppida auto parandamist, jahil või kalal käiku või muid mehiseid asju, milles lapse ema sageli osav ei ole. Muidugi erandeid leidub. Järelikult kui mees kavatseb astuda legaalsesse polügaamsesse suhtesse, siis ta peab enda vaba aja ja enda vaba raha kõigi perede

peale jagama. Ka peavad tal olema raudsed närvid, et kõigi naiste ja kõigi laste tujusid kannatada.

Aivar

Šariaadi järgi on polügaamia neile, kes on selleks võimelised ja kes ei rõhu oma naisi. Seda mitme polügaamia kasuliku külje pärast: pilgu maas hoidmine; privaatrehaosade kaitsmine; kaitse neile, kes abielluvad naistega on nendega head; järglaste arvu suurenemine, mille tagajärjel ka kogukond suureneb ja suureneb ka nende inimeste arv, kes kummardavad ainult Jumalat ning mitte kedagi peale tema; võimalus aidata paljusid vallalisi naisi ja kaitsta neid halva ja pattude eest. Peale selle veel naiste kaitsmine ja nende südamesse rahu viimine. Tõestus sellele on Kõigekõrgema Jumala ütlus:

„... siis abielluge oma valitud naistega – kahe, kolme või neljaga; kuid kui kardate, et ei suuda (nendega) õiglaselt käituda, siis vaid ühega ...“ (4:3)
Veel sellepärast, et sõnumitooja, rahu ja Jumala õnnistused olgu temaga, abiellus rohkem kui ühe naisega ja Jumal ütles: **„Tõesti, Jumala sõnumitooja on teile ilusaks eeskujuks.“** (33:21)

Peale selle, sõnumitooja üks kaaslastest – soovides olla eriti jumalakartlik – ütles: „Minu puhul, ma ei söö siis liha.“ Üks teine ütles: „Minu puhul, ma palvetan ja ei maga.“ Veel üks ütles: „Minu puhul, ma paastun ja ma ei murra paastu.“ Neljas ütles: „Minu puhul, ma ei abiellu naistega.“ Kui need uudised jõudsin prohvetini, rahu ja Jumala õnnistused olgu temaga, ta kutsus need inimesed, ülistas ja kiitis Jumalat ning ütles: „Tõesti, sellised ja sellised uudised jõudsid minuni. Siiski, ma paastun ja murran oma paastu, palvetan ja magan.“

Ma sünnin liha ja abiellun naistega. Nii et kes iganes pöördub ära minu sunnast, ei ole minu hulgast.“

See prohveti vägev ütlus sisaldab rohkema kui ühe naisega abiellumist – polügaamiat. Jumal on see, kes annab selleks vastava võimaluse. Aga see, kes ei ole võimeline polügaamiaks ja kardab, et ta ei ole võrdne kõigi oma naiste vahel, siis ta peab piirduma ühega, kuna Jumal ütles: **„Aga kui sa kardad, et sa pole võimeline neid võrdselt kohtlema, siis (abiellu) ainult ühega.“** (4:3)

Las Jumal annab meile kõigile seda, millest on meile kasu ja edu nii siin ilmas kui ka teispoolsuses.

Mustapha

Esiteks ma sooviks jagada kõik abielus mehed (või õigemini suhtes mehed, nii ametlikus kui mitte-ametlikus) kolme kategooriasse: 1) need, kellel on armuke (teine naine, kes ei ole mehe ametlik naine, vähemalt üks); 2) need, kes tahaksid endale (vähemalt ühte) armukest ja 3) need kes, ei taha teist naist hormonaalsete probleemide pärast (madal testosteroon tase veres). Ei loe, kui palju inimene usub Jumalasse või kui tugev on tema jumalakartlikus, sest mees on lõppude lõpuks lihtsalt mees ja me ei saa eirata oma inimloomust ja keemilist ülesehitust kehas. See on selliste keemiliste elementide küsimus meie veres nagu näiteks testosteroon. Kui sa elad tervislikult, ei joo alkoholi, ei söö ebatervislikku toitu, teed sporti, oled normaalkaalus, siis sa oled polügaamne, juhul, kui sa oled mees. See on reegel, sest see on programmeeritud meie DNA-sse. See on sama nagu see, kui sul on arvuti. Kui sa vajutad monitoril olevat nuppu, siis sa näed ekraanil tervitusekraani Windowsi logoga, kui sul on Windowsi süsteem, ning Apple

logo kui sul on Mac süsteem. Muidugi sa saad arvuti ka teistmoodi tööle panna, kui sa oled spetsialist, aga see ei ole siis normaalne moodus, sest normaalne moodus on kirjutatud programmeerija poolt vastavasse programmi.

Olgu, las ma jätkan, kui sul selle vastu midagi ei ole. Kolmas meeste grupp on selge. Neid polügaamia ei puuduta. Aga kui nad kavatsevad uuendada oma tarkvara – ennast, siis nad automaatselt satuvad esimese kahe grupi hulka.

Esimene grupp on see kõige prob-

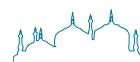

lemaatilisem grupp. Neil on üks või mitu naist väljaspool abielu. Nende naine ei tea nende teiste perekondade kohta. Kui ta teaks, siis see abielu oleks automaatselt purunenud, eks ju. Sest kõik normaalsed naised on armukadedad oma mehe suhtes, kui asi puutub teistesse naistesse. Neile ei meeldi sellised petumängud. See on normaalne reaktsioon. Kui naine ei ole armukesest teadlik, siis mehe ametlik pere ei saa osa kogu mehe armastusest ja ajast, sest ta jaotab seda paljude perede vahel. Naine ametlikust perekonnas ei saa aru, miks mees ei leia aega tema ja pere

jaoks ning kogu pere on õnnetu. Teine probleem sellel puhul on see, et mees võib tuua perre haiguseid. Kolmandaks probleemiks on see, et mehe teisel või kolmandal naisel puuduvad kõik ametlikud õigused, mida nad saaksid perekonda kuuludes. Kui sellel naisel on lapsi selliselt mehelt, siis ta ei saa küsida mitte mingit kompensatsiooni ega lastetoetust, juhul kui see mees otsustab hüljata selle teise või kolmanda naise ja naise perekonna. Ja see on kõige levinumaks probleemiks tänapäeval. Ükskõik, kuidas selline süsteem ka organiseeritud ei oleks, on kõik perekonnad õnnatud ja määratud purunemisele.

See tundub kui lootusetu olukord. Aga islamis, absoluutses ja ideaalses igapäeva süsteemis, Jumal andis meile alternatiivi. Ta on parim, kes teab meid, meie loomust, meie programme. Sest Ta lõi meid.

Ta on meie programmeerija, kes lõi meid kui arvuti kestad ja kirjutas nende kestadega jaoks programmid. Ta teab, mis me oleme, mida me armastame, mida me tahame ja kuna Ta on Targim, Ta andis meile targa viisi elamiseks. Legaalselt on võimalik abielluda paljude naistega. See võimalus ei ole põhjuseks, et naised alavääristada ja alahinnata, vaid naiste kaitsmiseks selliste meeste eest, kes kuuluvad esimesse kategooriasse. Sellised mehed domineerivad meie maailmas. Sellisel legaliseerimisel on muidugi palju piiranguid polügaamsele mehele: ta peab armastama kõiki naisi võrdselt, veetma nendega võrdselt aega, hoidma rahaasjad võrdselt igas perekonnas jne. Lisaks see süsteem tagab kuhjaga õiguseid naisele, sest igal juhul on kõik naised kaitsitud testosteroon tase mehe võimaliku halva käitumise eest.

Kui sa oled üks neist naistest, kes on polügaamse perekonna vastu, siis küsi endalt, kas sa tahad elada oma abikaasaga ja tead, et tal on naise, keda sa ei tea ja keda sa pole kunagi näinud? Kui ta ei ole kodus, kas sa tahad mõelda oma mehest, et võib-olla ta veedab oma aega mõne teise neiuga? Kui ta on vihane sinu peale, siis võib-olla ta armastab teist neiu ja tahab temaga olla? Või sa tunda teada seda teist naist ja olla teadlik sellest, kus su mees hetkel on? Ja pea meeles, et kui mees sööb ühes majas ja läheb siis teise majja ning sööb seal ja võibolla ta tahab magustoit ja läheb kolmandasse majja, siis ta ei taha kunagi rohkem süüa. Sest on võimatu süüa nii palju ühe mehe jaoks. Sellisel juhul sa tead, kus su mees sööb ja mis sorti toitu ta sööb ning sa ei pea kartma, et sinu mees jääb haigeks, nakatab sind ja sinu lapsi. Palun mõtle selle üle.

Kallis õde islamis, ära arva, et kui sa oled oma mehe peale armukade, siis sa ei ole hea muslima. Sa võid olla armukade! See on sinu õigus! Jumal lõi sind sellisena nagu sa oled. Loe *hadiithe* prohvet Muhamedi (rahu ja Jumala õnnistused olgu temaga) naiste kohta. Nad olid samuti armukadedad tema peale. Aga nad suutsid kontrollida oma tundeid Jumala ja oma kalli abikaasa õnne nimel. Ja pea meeles, kallis õde, et sinu mehe õnn on üks kõige tähtsamatest osadest sinu džihaadis. Ja džihaad tähendab seda tööd, mida sa teed, et avada endale Paradiisi väravad. See on raske töö.

Ainult parimad parimatest on võime- lised sellega hakkama saama.

Abu Shamil

Aabrahamil oli kaks naist, nii et mul saab ka olema kaks naist ja meil kõigil võib olla mitu naist, sest me järgime Aabrahami usku.

Uthman

2. KAS SUL ON PLAANIS ABIELLUDA ROHKEM KUI ÜHE NAISEGA?

Ma ei tunne vajadust mitme naise- ga abiellumiseks, sest kui mul oleks vajadus naisi pidevalt voodis vahetada, siis neljast mulle ei piisaks. Ja ma ei ole ka mingi kuningas põhjatu- te rahataskute ja varalaegastega, et jõuaksin ülal pidada nii ennast, oma kodusid ja kuhjaga peresid samal ajal. Ja oma vaba aega ma ka ei hakka nii palju ohverdama, et järgi jääks ainult nii palju aega, et käia tööl ja siis ülejäänud aeg kuluks ainult kõigi pe- rede eest hoolitsemiseks.

Aivar

Jumal teab paremini.

Mustapha

Ja mis puutub minusse ja minu pe- rekonda, siis ma olen hetkel õnnelik oma naisega. Aga tulevikus ma kaalun võimalust võtta veel teine nai- ne, kui mul on võimalik pidada ülaval mõlemaid perekondi võrdselt. See on minu õigus, mille Jumal on mul-

le andnud. Miks mina või minu naine peaksime olema vastu sellele loale Kõigevägevamalt?

Abu Shamil

Ma pole sellele mõelnud, sest ma olen hetkel õnnelik sellisena nagu ma olen. Aga kõik ukсед on valla sel- lele võimalusele. Minu naine ütles mulle, et ma võin abielluda teise nai- sega, kui ma lähen Egiptusesse. Minu äial on ka kaks naist ja need naised paistavad olevat väga õnnelikud.

Uthman

Enamik vastanutest tajus polüga- miast tulenevat vastutust ning sai aru, et see ei ole lihtsalt mehe soov oma voodirööme mitme naisega suurenda- da vaid kohustusi täis peremudel. Polügaamia on lahenduseks sellistele probleemidele nagu armukese pida- mine ning lesknaiste õiguste tagami- ne. Siiski pole polügaamia alati kõige parem peremudel, kui mehel ei jätku raha, aega või isegi soovi mitme naise pidamiseks.

LOODUSLIK RAVI

Rubriigi koostaja: Khadija
Teksti autor: Heino Sõrm
Allikas: elukiri.ee

MUSTIKAS

Mustikat peaks vist küll tundma igaüks, kes okaspuumetsades vähegi liikunud, seepärast pole mõtet ta välimust kirjeldama hakata. Männikuis olevat marjad (nagu väidab üks taimravikirjanduse tuntud autor) väiksemad, kuivemad, magusamad ja meeldiva lõhnaga, ei määrivat käsi ega nõusid, sobides ka kuivatamiseks ja külmutamiseks; kuusikuis, kus neid küll rohkem ja suuremaid, olevat nad hapukamad ja vesisemad, määrivat käsi ja korjenõud ning tulevat kodus kohe potiga tulele panna. (Isiklikult pole asja sellest aspektist võrrelnud, olen neid seni korjanud vaid männikuist, kuid käsi määrivad nad sealgi.)

Mustikas on meie rahva üks armastatumaid metsamarju. See mitmeaastane heitlehine kääbuspöösas õitseb maikuu (õied on väga õrnad öökülmadele). Sel ajal kogutakse ka mustikalehti, neid valikuliselt noppides või võrsetena lõigates (koos lehtedega on kasutatavad ka võrseraod). Ehkki leidub autoreid, kes pakuvad lehtede korjeajaks perioodi varakevadest hilissügiseni, peetakse ravitoimet kõige tõhusamaks siiski õitseaja algul korjatuil. Kuivatatakse õhukese, 2–3 cm paksuse kihina, aeg-ajalt segades.

Marju korjatakse nende valmimise järel juulis-augustis. Kuivatatakse ka neid, esmalt päikeses käes (paar päeva) või kunstlikus soojuses (2–3 tundi kuni 40 °C) närvutades; seejärel kuivatatakse temperatuuril 50–60 °C, kuni nad enam käsi ei määri ega kokku kleepu. Niihästi kuivatatud lehtede kui ka marjade säilivus-

ajaks loetakse kaht aastat. Seejuures tuleb mees pidada, et ühegi droogi hoiuks ei sobi pleknõud ega kilekotid.

Marjade kuivatamisest enam on aga tuntud muud kasutus- ja säilitusviisid. Neist valmistatakse magustoite, kompotte, keediseid, džemme, aurutatakse mahla (mis säilib ka suhkruta), laialdaselt kasutatakse ka likööri- ja kondiitritööstuses.

Mustikate säilitamisel talveks on kõige lihtsam (ehkki mitte kõige odavam) viis sügavkülmutamine. Toorhoidisena marjad hästi ei säili, ehkki leidub ka autoreid, kes pakuvad nende talveks säilitamiseks viisi: 1 kg marjade kohta võtta 1,2 kg suhkrut, marjad üle puistata ja hoida kinnises nõus külmas kohas. (Pädevust kinnitada ei oska, pole proovida riskinud.)

Mustikalehed sisaldavad C-vitamiini, mikroelemente (mangani, rauda, koobaltit, niklit, vaske), fenoolkarboksüül-, pektiin- jt orgaanilisi happeid, triterpenoide, alkaloidide, parkaineid, flavonoidide jm.

Marjades leidub suhkruid, pektiinaineid, parkaineid, orgaanilisi happeid (sidrun-, õun-, piim-, kiina-, merivaikhape), C-vitamiini, inosiiti (B8), B1- ja B2-vitamiini, P- ja PP-vitamiini, A-provitamiini karotiini, eeterlikku õli, polüfenoole, mikroelementidest mangaani, rauda jt, samuti flavonoide.

Mustikamarjade korjehooajal tarvitatakse põhiliselt värsked, vastkorjatuid, väljaspool seda tuleb läbi ajada külmutatute, keedetute või

kuivatatutega (viimaseid soovitatakse söömise eel pulbristada või vees leotada). Maitsva toiduainena tarvitamise kõrval ei saa jätta esile toomata ka nende raviomadusi.

Mustikas sisalduvad orgaanilised happed normaliseerivad sooletrakti mikrofloora koostist. Pektiinained eemaldavad soolestikust toksiine, aitavad limaskestast pinda tihendades moodustada tiheda kile, mis kaitseb kudesid paljude ärritajate vastu. Tulemusena vähenevad valud ja põletikunähud, alaneb sekretsioon (näärmenõrede eraldumine), aeglustub soolte peristaltika (seeditavat seedetraktis edasi lükkavad lainelised liigutused), millega paraneb toitainete imendumine sooltest.

Mustika toimeainete omadused lubavad marju tarvitada seedehäirete (nii ägedate kui ka krooniliste, nii kõhulahtisuse kui ka -kinnisuse), peen- ja jämesoolepõletiku, mao- ja kaksteistsõrmiku haavandite, ülihappesusega gastriidi (maokatarri), kõrvetiste ja kusepidamatusel korral. Kõhu korrashoidmiseks soovitatakse kas värsked või kuivatatud marju, eriti lastele.

Mustikaid peetakse ka väga heaks üldtugevdavaks vahendiks suure füüsilise ja vaimse koormuse, raseduse ning varjatud vitamiinivaeguse ületamiseks. Soovitatakse ka, eriti kusekivide operatsioonieelsel perioodil, krambi- ja põletikuvastase ning kuseeritust soodustava vahendina. Mustikal on toimet ka sapi- ja neerukivide tekke vastu. Kasutatakse ka düsenteerijärgseks raviks, samuti pärast antibiootikumikuuri (mis häirib soole mikrofloorat). Mustikad on head ka suhkruhaiguse, eriti selle kergemate vormide korral, vähendades suhkruisaldust veres ja uriinis. Nad on head ka kõrgvererõhutõve puhul, samuti ateroskleroosi raviks ja profülaktikaks.

Välismaal on uuritud kuivatatud mustikate pulbri ja mustikaekstrakti toimet. Nad mõjuvad soodsalt puuduliku vereringe puhul jäsemetes (säärtes, käsivartes, käe- ja jalalabades), kui need kipuvad „surema“ või olema külmavõitu. Nad vähendavad ja isegi taandavad veresoonte halvenemisest või põletikest tingitud kahjustusi ja verekämpude tekkimise võimalusi, tugevdavad pärgartereid ja aitavad vältida seeditud rasva kogunemist südamearteritesse; takistavad ka vereliblede lagunemist.

MARJADE TOITEVÄÄRTUS JA BIOKEEMILINE KOOSTIS

Toitained ^[3]	
Toitaine	Väärtus 100 g kohta
Kalorsus	48,0 kcal
Vesi	87,1 g
Süsivesikud	11,5 g
Kiudained	2,8 g
Valgud	0,7 g
Lipiidid	0,5 g
Tuhk	0,2 g

Toiteelemendid ^[3]	
Toiteelement	Väärtus 100 g kohta
Kaalium (K)	103,0 mg
Kaltsium (Ca)	15,0 mg
Fosfor (P)	9,0 mg
Magneesium (Mg)	7,0 mg
Mangaan (Mn)	3,3 mg
Naatrium (Na)	3,0 mg
Raud (Fe)	0,8 mg
Vask (Cu)	0,11 mg
Tsink (Zn)	0,1 mg
Jood (I)	1,2 µg
Kroom (Cr)	1,0 µg

Vitamiinid ^[3]	
Vitamiin	Väärtus 100 g kohta
C	44,0 mg
A	1,08 µg
β-karoteen	13 µg
B ₁	0,03 mg
B ₂	0,03 mg
B ₃	0,40 mg
B ₅	0,16 mg
B ₆	0,06 mg
E	1,9 mg
Folaadid	6,0 µg

Mustikate söömine parandab nägemist, neid tuleks tarvi-

tada nägemise halvenemisel, eriti elukutsete puhul, kus on nõutav teravdatud tähelepanu (autojuhid, lendurid, õpetajad). Mustikas on hea mari ka vananemise pidurdamiseks. Keskmiseks päevaportsjoniks pakutakse pool klaasi mustikamarju.

Kehvveresuse ja põiekivide puhul peetakse mustikat eriti heaks koos metsmaasikaga.

Marjade kootav ja antiseptiline toime võimaldab kasutada mahla ka kuristamiseks suuõõne- ja kurgupõletiku, samuti külmetushaiguste korral, seda eriti lastel.

Mustikamarju kasutatakse ka välispidiselt. Purukspigistatult pannakse neid kompressina haavandeile, mädas-tele haavadele, põletustele, hemorroidsetele veenikomudele, löövetele ja ekseemile, nad tervendavad nahka ja ahendavad poore.

Marjadest (põhiliselt kuivatatud) valmistatakse paljude haiguste ravimiseks ka teed.

MÕNED RETSEPTID

* 1 spl kuivi marju 2 klaasi kuuma vee kohta, aurutada pool veekogusest välja ja juua 1/4 klaasi 4 korda päevas enne sööki kõhulahtisuse, düsenteeria, mao limaskesta põletiku, peensoolepõletiku ja kõrvetiste korral.

* 2 tl kuivi marju 1 klaasi keeva vee kohta, lasta tõmmata 2 tundi. Juuakse ära päeva jooksul võrdsetes kogustes üldtugevdava vahendina ja vitamiiniteena, kõrgvererõhu ja suhkruhaiguse puhul, ateroskleroosi tõrjeks, samuti (sissevõetava ravimina) psoriaasi (soomussamma- spoole) ja ekseemi korral, ka stomatiidi (suu limaskesta põletiku) ravil suu loputamiseks.

* 2–3 spl marjadele lisatakse klaas sooja vett ja lastakse seista 6–8 tundi. Parandab nägemist ja väljutab nugalisi, vähendab suhkruisaldust veres ja uriinis (suhkruhaigetel soovitatakse tarvitada pärast sööki).

Lisada võib, et suhkruisalduse ja vererõhu alandamisel, nägemise parandamisel ja veel teistegi, valdava enamiku tõbede puhul, kus on abi mustikamarjadest, on kasutatav ka mustikalehtedest tee.

Siin üks ühine retsept kas kuivatatud marjade või lehtede kasutamiseks. Ükskõik kumba võetakse 1–2 spl ja valatakse üle ühe klaasi keeva veega (või kallatakse peale toasoe vesi ning kuumutatakse keemistemperatuurini), seejärel lastakse 2–3 tundi tõmmata. Juuakse 1/4 klaasi 3–4 korda päevas pärast sööki, seda kõhulahtisuse, ägeda või kroonilise gastriidi (maokatarri), soolepõletike, mitmesuguste ainevahetushäirete, neerukivide, kuse-

teede põletike, maksa- ja sapiteede haiguste, öise uriinipidamatuse, kehvveresuse, samuti igeme- ja suupõletike korral.

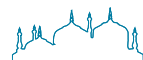
Lisaks veel mõningaid retsepte mustikalehtedest tee valmistamiseks.

* 3–4 tl droogi 2 kl keeva vee kohta, lasta tõmmata (termoses) 4–5 tundi. Võtta sisse 1/4–1/2 kl 5–6 korda päevas enne sööki kõhulahtisuse ja alahappesusega maokatarri korral, hemorroidide puhul teha 60 g tõmmisega mikroklostiiri.

* 3 spl droogi 3 kl keeva vee kohta, lasta tõmmata 45 min. Teha surveloputus valgevooluse korral. Juua 1–2 kl päevas kõhuhädade vaevusel. Välispidiselt ravitakse põletusi, lööbeid, haavu (sh mädaseid), nahahaiguslike haavandeid ja ekseemi (sammaspoolt).

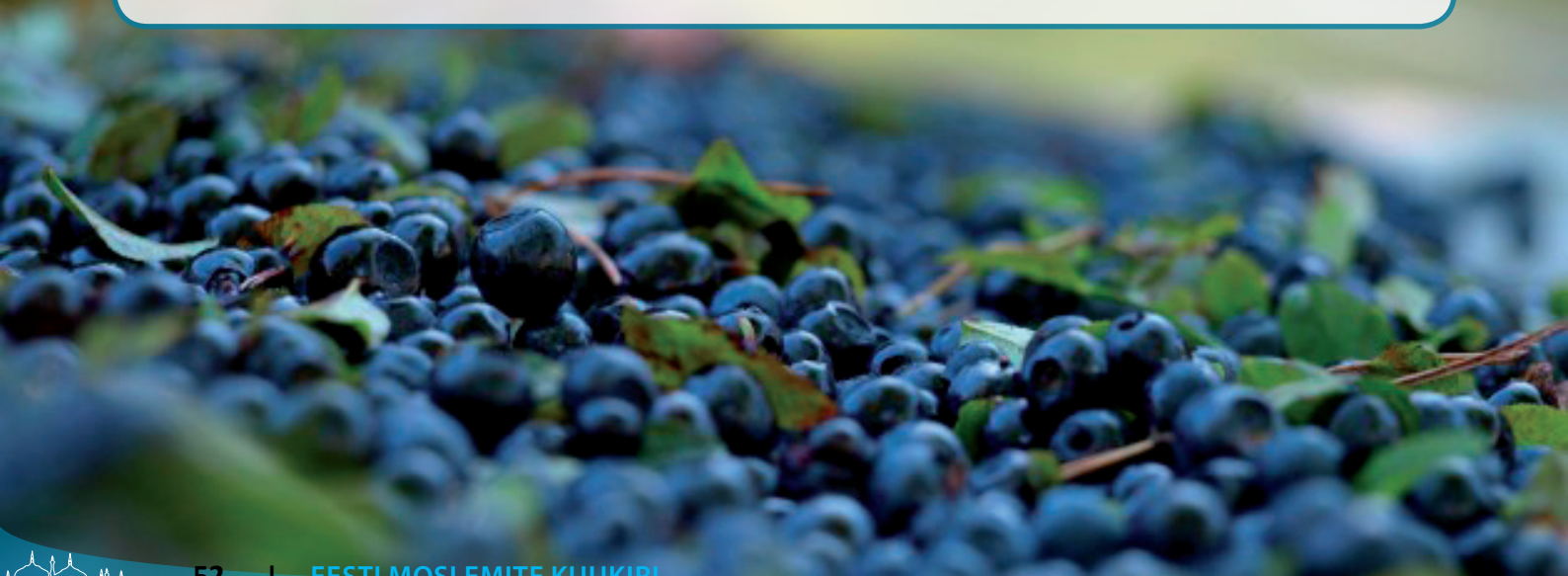
Lisaks veel üks vana viis austria rahvameditsiinist. 4 spl mustikalehti (mis on korjatud enne õitsemist) kallata üle kahe liitri jaheda veega ja keeta, kuni pool veest on ära auranud. Seda juua 3 korda päevas üks tass (0,25 l).

Tuleb aga lisada, et kui suhkruhaige kasutab ravimina insuliini, tuleb mustikalehetee (ja soovitatavalt ka mustikamarjade) kasutamise osas eelnevalt konsulteerida raviarstiga (nagu teistegi suhkruhaigust mõjutavate ravimtaimede puhul).

Värskeid marju ei soovitata kasutada, kui on oblikhappesooladest sadestunud ehk oksalaatkusekivid, kuivatatud marju ei soovitata kõhukinnisuse korral, lehetega tuleb olla ettevaatlik, kui veres on väga kõrge suhkrusisaldus. Mustikamarjade üleliigne tarvitamine võib aga põhjustada halba enesetunnet, sooletrakti peristaltika liigset aeglustumist ja sapiteede korrapäratut toimimist. Nii et heaga liialdada ka ei maksa!

MILLISED E-AINED ON HARAM?

Rubriigi autor: Zeynep

Toidu koostises ei pruugi olla alati e-umbreid kirjas, kuid see ei tähenda, et toode on kohe automaatselt puhas. Toidu tootjad kirjutavad ka eestikeelsete nimetustega. Soovitatav on seega teada mõlemaid – nii e-umbreid kui nimesid.

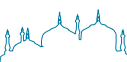
Järgnevas tabelis tõin välja ka staatuse. Staatuse (*halal*, *mušbuuh*¹, *haram*) näitab, kas toitu võib süüa või mitte. Selleks, et staatust teada saada, tuleb Hanafi koolkonna järgi küsida enne toote tarbimist tootajalt konkreetse toote kohta eraldi iga e-aine koostist, sisaldust. Hanafi koolkond ei soovita enne päringu tegemist e-ainetega toitu süüa, sest nii võib süüa ka keelatud. Kui aine staatus

on *mušbuuh*, tuleb välja selgitada, millist ainet on juurde segatud või millest tehtud. *Halal* staatusega lubab süüa (peab olema 100% puhas ja taimne), *haram* on keelatud, kui sisaldab midagi moslemitele sobimatut.

Sellele, kes ei taha iga e-aine kohta tootjalt küsida, oleks soovitatav loobuda neist või vaadata selliseid tooteid, kus on e-aine kuju näiteks nii: E322 (sojast) – see e-aine on tehtud taimselt ja seega *halal* ehk lubatud. Kuid sellistel toodetel võib olla veel e-aineid sees. Näiteks võib pakil olla: E322 (sojast), E471. Seega esimene variant on *halal*, teine aga suure tõenäosusega *haram*. Seega ei tohiks sellist toodet tarbida.

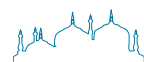
1 kahtlane.

Toiduvärv	Nimetus	Staatuse	Körvalmõjud
E100	Curcumin/Turmeric Kurkumiin, Kurkuminoidid	halal (kui puhas jahvatatud kurkumiini pulber või graanulid) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku) haram (kui koostisesse on peidetud sea rasv emulgaatori või kuiva seguna või Košenillputukast tehtud (vaata E120))	Suurtes annustes põhjustab sigadel kilpnäärme haiguslikku suurenemist. Inimestel kõrvalmõjud puuduvad.
E101	Riboflavin (Vitamin B2) Riboflaviin (Vitamiin B2)	mušbuuh haram kui sea neer või maks ja košenillputukast tehtud (vaata E120)) halal (kui 100% taimne material)	Puudub. Ülemäärane kogus väljub kehast uriiniga.
E101a	Riboflavin 5 Phosphate Riboflaviin 5 Fosfaat	Väiksem kogus E101. mušbuuh haram (kui sea neer või maks ja košenillputukast tehtud (vaata E120)) halal (kui 100% taimne material)	

E102	<p>Tartrazine (FD&C yellow 5) Tartraasiin</p>	<p>Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga.</p> <p>halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku – lahusti peab <i>halal</i> olema)</p> <p>haram (kui sisaldab sea õli/rasva ja košenillputukast tehtud (vaata E120)).</p>	<p>Võib tekitada allergiat.</p> <p>Ülitundlikkusreaktsioon on nõgeslööve, allergiline nohu, halvendab astmat. Eriti ohtlik asmaatikutele, kellel on aspiriini ülitundlikkus.</p> <p>Tekitab lastel hüperaktiivsust, käitumishäireid (ärritus, rahutus, unehäired, keskendumis- ja õppimiskeskkond). Põhjustab allergilist purpurpuna, naha ja limaskestade ärritust, migreeni, kõhuvalu, iiveldust, nägemishäireid ja liigesevalu.</p>
E103	Alkannin	<p>haram (kui sisaldab sea õli/rasva, ja košenillputukast tehtud (vaata E120))</p> <p>(koosneb alkoholist, atsetoonist, termiitidest jm)</p>	<p>Lastel suurendab hüperaktiivsust. Allergikutele mõjub halvasti. Mõjub halvasti, kellel on aspiriini ülitundlikkus.</p>
E104	<p>Quinoline yellow ws Kinoliinkollane</p>	<p>Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga.</p> <p>halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti (välja arvatud vesi) peab olema <i>halal</i>)</p> <p>haram (kui košenillputukast tehtud (vaata E120)).</p>	<p>Nõgeslööve ja angioödeemi süvendaja. Lastel suurendab hüperaktiivsust.</p>
E105	<p>Fast yellow AB Patentkollane</p>	<p>halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema)</p> <p>haram (kui millegist keelatud)</p>	
E106	<p>Riboflavin 5 sodium phosphate Riboflaviin 5 soodümfosfaat</p>	<p>Väiksem kogus E101. mušbuuh</p> <p>haram kui sea neer või maks ja košenillputukast tehtud (vaata E120))</p> <p>halal kui 100% taimne material)</p>	
E107	<p>Yellow 2G Kollane 2G</p>	<p>Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga.</p> <p>mušbuuh</p> <p>halal (kui 100% taimne material)</p> <p>haram (kui loomne või alkoholiga)</p>	

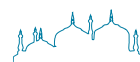
E110	Sunset yellow fcf (orange yellow s, FD&C yellow 6) Päikeseloojangukollane, paraoranž	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui sisaldab sea õli/rasva, petrooliumi ja Košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib tekitada allergiat. Ülitundlikkust esineb aspiriini mitte taluvatel inimestel (nõgeslööve, nahaturse, seedehäired, iiveldus).
E111	Orange GGN Oranž GGN	haram (kui sisaldab sea õli/rasva, kui on sünteetiline kütus ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E120	Cochineal, Carminic acid, Carmine (natural red 4) Karmin, karminhape	Punane värv, mis saadakse naissoost putukatelt. haram (Hanafi koolkonna järgi) kõik putukad peale ritsika on <i>haram</i> , sest on inimesele mürgised) haram (kui sisaldab sea õli/rasva või sealihaga)	Võib astmat ja eluohtlikke allergilisi reaktsioone tekitada. Nõgeslööve ja angioödeemi süvendaja. Lastel suurendab hüperaktiivsust.
E121	Citrus red 2 (Orcein, orchil) Tsitrus punane 2	haram (kui koosneb ammoniaagist mida tehakse uriinist (sama E182) ja kui košenillputukad keedetakse ammoniaagis (vaata E120))	
E122	Carmoisine, azorubine Asorubiin, karmoisin	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (košenillputukast tehtud (vaata E120)).	Põhjustab asovärvide ülitundlikkusreaktsioone. Võib tekitada allergiat (vaata E102 ja E103).
E123	Amaranth (FD&C red 2) Amarant	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui on alkohol, sea õli/rasv ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Väga ohtlik! Põhjustab asovärvide ülitundlikkusreaktsioone. Võib tekitada allergiat (vaata E102 ja E103).
E124	Ponceau 4R (Košenillred a, brilliant scarlet 4R) Erkpunane 4R, Uusköšenill	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku või on sünteetiline, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	Põhjustab asovärvide ülitundlikkusreaktsioone. Võib tekitada allergiat (vaata E102 ja E103).

E125	Ponceau SX, scarlet GN	haram (kui sisaldab sea õli/rasva ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E126	Ponceau 6R	haram (kui sisaldab sea õli/rasva, košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E127	Erythrosine (FD&C red 3) Erütrosiin	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (kui sisaldab sea õli/rasva, košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib kilpnäärme talitust häirida. Loomkatsetes on tekitanud kilpnäärmevähki. Võib põhjustada ülivastuvõtlikkust ultraviolettkiirtele ja süvendada allergiaid. Uuringute tulemustest on selgunud häiriv mõju närvirakkude talitusele ja käitumishäirete põhjustajaks. Mõjutab hormone maksa ainevahetuses. (Vaata E104).
E128	Red 2G Punane 2G	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. haram (kui sisaldab sea õli/rasva, košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib tekitada allergiat (vaata E102).
E129	Allura red AC (fd&c red 40) Võlupunane AC, Alluurpunane	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. haram (kui košenillputukast tehtud (vaata E120) ja sisaldab petrooliimi)	Võib tekitada allergiat (vaata E102).
E130	Indanthrene blue RS Kristallsinine RS	Orgaaniline värv. halal (kui 100% kuiv värv). mušbuuh (kui kasutatud vedelat värvi, lahusti peab halal olema) haram (kui sisaldada alkoholi).	
E131	Patent blue V Patentsinine V	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (lahustisse on lisatud sea glütseriin ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Negatiivne mõju allergilistele inimestele. Tüüpilised ülitundlikkusreaktsioonid on võimalik mõne minutiga ilmnev naha punetus ja sügelus. Harva võib tekitada šokki, vererõhu langust ja hingamisraskuseid. Ole ettevaatlik kui allergia! (Vaata E103).

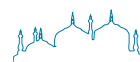

E132	Indigo carmine (indigotine, fd&c blue 2) Indigokarmiin	Võib olla loomne ning alkoholiga. halal (kui halal viisil tehtud) haram (kui lahustisse on lisatud sea glütseriin ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib allergilistel inimestel punetuse ja sügelemise, hingamisraskused ja iiveldusi tekitada. (Sama mis E131).
E133	Brilliant blue FCF (fd& blue 1) Briljantsinine	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) haram (kui sünteetiline kütus ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Vaata E102.
E140	Chlorophylls, chlorophyllins Klorofüll, klorofülliinid	halal (kui 100% pulber, vesi või taimeõli on kasutatud lahustina) haram (kui on alkohol, sea õli/rasv, alkoholiga)	
E141	Copper Chlorophylls, chlorophyllins Klorofüll, klorofülliniinivasekompleksid	halal (kui 100% pulber, vesi või taimeõli on kasutatud lahustina) haram (kui on alkohol, sea õli/rasv, alkoholiga)	
E142	Green S Roheline S	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti ja sünteetiline vedelik peab halal olema) haram (kui sisaldab sea õli/rasva, gaasilist kütust ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Vähki tekitav. Vaata E102.
E143	Fast green FCF (FD&C green 3) Patentroheline	haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E150	Caramel color/with chemicals	mušbuuh haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E150a	Plain caramel Karamell, karamell 1, Suhkrukaramell	mušbuuh haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	Täpsed andmed puuduvad. Ammoniaagiga valmistatud suhkruliköör tekitab rottidel halvaloomulisi kasvajaid ja inimestel kõhulahtisust.
E150b	Caustic sulphite caramel Sulfitkaramell, karamell 2, Suhkrukaramell	mušbuuh haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	Täpsed andmed puuduvad. Ammoniaagiga valmistatud suhkruliköör tekitab rottidel halvaloomulisi kasvajaid ja inimestel kõhulahtisust.

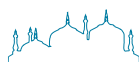
E150c	Ammonia caramel Ammooniumkaramell, karamell 3, Suhkrukaramell	haram (kui kasutatud uriini (vaata E121 ja E182), kui košenillputukad keedetakse ammoniaagis (vaata E120))	Täpsed andmed puuduvad. Ammoniaagiga valmistatud suhkruliköör tekitab rottidel halvaloomulisi kasvajaid ja inimestel kõhulahtisust.
E150d	Sulphite ammonia caramel Ammooniumsulfitkaramell, karamell 4, Suhkrukaramell	haram (kui kasutatud uriini (vaata E121 ja E182), kui košenillputukad keedetakse ammoniaagis (vaata E120))	Täpsed andmed puuduvad. Ammoniaagiga valmistatud suhkruliköör tekitab rottidel halvaloomulisi kasvajaid ja inimestel kõhulahtisust.
E151	Black pn, brilliant black bn Briljantmust BN, Must PN	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti (välja arvatud vesi) peab olema <i>halal</i>) haram (kui košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib tekitada allergiat. Sama mis E104. (vaata E102).
E152	Black 7984 Must 7984	haram (kui sisaldab sea õli/rasva, ja kui Košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E153	Carbon black Taimne süsi, Aktiivsüsi	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv ja 100% taimne päritolu (Austraalias)) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui sisaldab sea õli/rasva, sünteetiline kütus ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Lastel tekitab hüperaktiivsust. Ohtlik allergikutele ja ülitundlikele inimestele.
E154	Brown FK Pruun FK 4	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti (välja arvatud vesi) peab olema <i>halal</i>) haram (kui košenillputukast tehtud (vaata E120)).	Võib tekitada allergiat (vaata E102).
E155	Brown HT Pruun HT	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga (šokolaadi kookides). halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti ja sünteetiline vedelik peab <i>halal</i> olema) haram (kui sünteetiline kütus ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib tekitada allergiat (vaata E102).

E160a	Alpha carotene, beta carotene, gamma carotene Karoteenid: a)karoteenide segud b) beeta-karoteen	halal (kui 100% kuiv värv, taime õli) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (košenillputukast tehtud (vaata E120)).	Suurtes annustes võib muuta nahavärvi kollaseks.
E160b	Annatto, bixin, norbixin Annaato, biksiin, norbiksiin, Annatovärvid	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal haram (kui on segatud želatiiniga ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võimalik ülitundlikkuse ja nõgeslööve tekitaja.
E160c	Paprika oleoresin, capsanthin, capsorubin Paprikaekstrakt, kapsantiin, kapsorubiin, Paprikaoleoresiin	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (kui on segatud želatiiniga ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E160d	Lycopene Lükopeen	Võib olla taimne (leidub tomatites ja roosas greibis) või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (kui on segatud želatiiniga ja košenillputukast tehtud (vaata E120)).	
E160e	Beta apo 8 carotenal (C 30) Beeta-apo-8-karotenaal, Oranžikaspunane	halal (kui 100% kuiv pulber, graaanulid või taime õli on lahustina peidetud koostises) haram (kui sea želatiin on segatud, peidetud koostisesse või levitajaks ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E160f	Ethyl ester of Beta apo 8 carotenal acid (C 30) Beeta-apo-8-karoteenhappe etüülester	halal (kui 100% kuiv pulber, graaanulid või taime õli on lahustina peidetud koostises) haram (kui sea želatiin on peidetud koostisesse või levitajaks, võib segatud olla alkoholiga)	
E161a	Flavoxanthin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab halal olema) haram (kui segatud alkoholiga)	

E161b	Lutein Luteiin	halal (kui 100% pulber või graanulid) haram (kui sea želatiin või sea glütseriin on lisatud kuiva või vedela kujuna ja segatud alkoholiga)	
E161c	Cryptoxanthin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui segatud alkoholiga)	
E161d	Rubixanthin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui segatud alkoholiga)	
E161e	Violaxanthin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui segatud alkoholiga)	
E161f	Rhodoxanthin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui segatud alkoholiga)	
E161g	Canthaxanthin Kantaksantiin	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui loomalt pärit (võrkkest) ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võimalik nõgeslööve ja angioödeemi raskendaja ja tekitaja. Silma võrkkesta muutuste tekitaja.
E161h	Zeaxanthin	mušbuuh halal kui ei sisalda midagi keelatud) karotenoid alkohol (annab paprikale, safranile, maisile värvi).	
E161i	Citranaxanthin	mušbuuh halal kui ei sisalda midagi keelatud) naturaalne päritolu, tehakse sünteetiliselt (kana rasv ja munakollane saavad oma värvi)	
E161j	Astaxanthin	Mušbuuh (segatud elavhõbeda ja raskemetallidega, peab puhas <i>microalgae</i> taim olema siis <i>halal</i> , näiteks lõhe saab <i>microalgae</i> taimest punakas-oranži värvuse) haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E162	Beetroot red, betanin Betaniin, Betalain (peedivärv)	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui segatud alkoholiga ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	

E163	Anthocyanins Antotsüaanid	halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab Halal olema) haram (kui segatud alkoholiga ja košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E164	Saffron (India safran ehk kurkumiin)	halal (kui 100% puhas (kasutatakse raviks)) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku) haram (kui koostisesse on peidetud sea rasv emulgaatori või kuiva seguna või kui košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E170	Calcium carbonate, chalk Kaltsiumkarbonaat ja kaltsiumvesinikkarbonaat	halal (kui on saadud kivimi mineraalidest ja kasutatud 100% pulbrina või graanulitena) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (kui looma luudest)	
E171	Titanium dioxide Titaandioksiid	halal haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	
E172	Iron oxides, iron hydroxides Raudoksiid ja hüdroksiidid	halal (suuretes kogustes mürgine (lõhes, kreveti pastades))	Võib tekitada medikamentide värvainena nahareaktsioone.
E173	Aluminium Alumiinium	halal	Alumiiniumit kahtlustakse kesknärvisüsteemi rakkude mürgitamises. Parkinsoni ja seniilset dementsust põdevate inimeste ajurakkudes on kõrget alumiiniumi taset leitud.
E174	Silver Hõbe	halal	Hõbeda soolad on mürg bakteritele ja alamatele elusorganismidele. Ei ole kahjulik, kuid pikk kasutamine muudab naha sinkjashalliks.
E175	Gold Kuld	halal	Võimalikud allergilised reaktsioonid nahal ja limanahkadel.

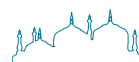
E180	Pigment rubine, lithol rubine BK Litoolrubiin	Võib olla taimne või loomne ning alkoholiga. halal (kui 100% kuiv värv) mušbuuh (kui kasutatakse vedelikku, lahusti peab <i>halal</i> olema) haram (košenillputukast tehtud (vaata E120))	Võib tekitada allergiat. Vaata eespoolt asovärve.
E181	Tannin Tanniin	haram (kui sisaldab alkoholi)	
E182	Orcein, orchil (Citrus red 2 Tsitrus punane 2)	haram (kui koosneb ammoniaagist mida tehakse uriinist (sama E121) ning kui košenillputukad keedetakse ammoniaagist (vaata E120))	

Allikad: [www.tervitus.ee/.../E-ainete%20tabel%20\(version%202\)%20Sheet1.pdf](http://www.tervitus.ee/.../E-ainete%20tabel%20(version%202)%20Sheet1.pdf)
<http://special.worldofislam.info/Food/numbers.html>
<http://www.alahazrat.net/islam/e-numbers-listing-halal-o-haram-ingredients.php>
<http://www.helalyasam.com/habergoster.asp?id=155>
<http://www.risaleforum.net/egitim-ve-kultur-33/aile-ve-yasam-216/saglik-ve-yasam-67/3207-domuz-yagi-ihtiva-eden-katki-maddelerinin-numaralari-var.html>
<http://www.youtube.com/watch?v=6HObQPPm4B0>
<http://www.fao.org/ag/agn/jecfa-additives/specs/Monograph1/Additive-379.pdf>
<http://www.thenational.ae/news/uae-news/heal-yourself-the-fatwas-advise>
<http://products.mercola.com/astaxanthin/>
<http://juicingtherainbow.com/708/supermarket-juices/ponceau-4r-e124/>
<http://www.dflock.co.uk/colitis/foods/ennumbers.html>
http://www.muslimconsumergroup.com/e-numbers_list.html
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cochineal>
<http://www.foodadditivesworld.com/curcumin.html>
<http://mckatie.wordpress.com/2012/03/27/cochineal-extract-or-red-dye-40-whats-your-poison/>
<http://factory.dhgate.com/nutrient-additives/food-colour/carthamus-red-p38157633.html>
<http://freepages.rootsweb.ancestry.com/~wakefield/additives.html>
http://en.wikipedia.org/wiki/E_number#E100.E2.80.93E199_.28colours.29
<http://www.afis.com.au/products/food-colours/>
<http://www.nizamuddinaulia.org/menucategory.php?proid=35&id=1>

Jumala Sõnumitooja

(صلى الله عليه وسلم) ütles: „Jumal on öelnud: 'Kõik Aadama laste (st inimeste) teod on neile endile, välja arvatud paast, mis on Mulle ja Mina annan selle eest tasu.' Paastumine on kaitseks (põrgutule ja patustamise eest). Kui keegi teist paastub, peab ta hoiduma seksuaalsuhetest oma abikaasaga ja vaidlemisest ja kui keegi temaga kakelda või vaielda tahab, peab ta ütlema: 'Ma paastun!' Selle nimel, Kelle käes on mu hing, paastuja suust tulev lõhn on Jumala juures parem kui muskuse lõhn. Paastujal on kaks korda hea meel: *iftaari* ajal (kui ta paastu katkestab) ja teine, kui ta oma Isandaga kohtub; siis on tal paastumisest hea meel.“ (Al-Bukhari)

Elu eesmärk - Paradiis

Rubriigi autor: Amina Iirimaalt

KANNATLIKKUSEST (4. OSA)

HEA JA HALB KANNATLIKKUS

INIMENE EI SAA KANNATLIKKUSETA HAKKAMA

Inimene on pidevalt olukorras, kus ta peab kuuletuma kas Allahi käsule või end Tema keelatud eemale hoidma. Need situatsioonid nõuavad kannatlikkust ja igäühel on seda vaja kunni oma viimase hingetõmbeni. Selle ta pole võimalik hakkama saada. Mis iganes meie elus ka ei juhtuks, kõik on kooskõlas meie soovide ja ihadega või nende vastu ning mõlemal juhul on kannatlikkus tarviline.

Kui inimene on hea tervise juures, tal on turvalisust, jõudu, rikkust ja tema kehalised soovid on täidetud, siis ei tohiks ta eeldada, et see kestab igavesti. Samuti ei tohiks ta lubada sellel õnnel muuta end ülbeks, ekstravagantseks või hooletuks, sest see ei ole Allahile meele järele. Ta ei tohiks pühendada kogu oma aega, raha ja jõudu füüsilise naudingu jahile sest liialt palju mõnu toob jällegi valu. Ta peab jälgima, et ta maksaks Allahile Tema osa almuste ja heategude näol, kuna vastasel juhul võib Allah Tema õnnistused eemaldada. Ta peaks ka vältima raha kulutamist keelatud ja sallimatul viisil. See kõik nõuab kannatlikkust ja ainuüksi väga tugeva usu juures olevad inimesed (*as-siddiqaun*) suudavad kannatlikkust rakendada hõlpsatel hetkedel.

KANNATLIKKUS ON RASKETEL AEGADEL LIHTSAM

Üks *salafit*est lausus: „Usklikel ja uskmatutel võib vaevalistel aegadel kannatlikkust sarnaselt olla, ent ainult tugeva usuga inimestel jagub kannatlikkust muretuks teelõikudeks.”

Allah hoiatas meid rikkuse, naiste ja laste *fitnast* kahes Koraani värsis:

„Oo teie, kes te usute, ärge laske oma varal ja lastel end Jumala meenutusest kõrvale juhtida. Ja kes seda teevad, need on kaotajad.” (63:9) ja

„Oo teie, kes te usute, tõesti, teie naiste ja laste seas on teile vaenlased, seega olge nende suhtes ettevaatlikud. Aga kui te annate armu, vaatate läbi sõrmede ja andestate, siis tõesti Jumal on Andestav ja Halastav.” (64:14).

See, millele nendes värssides viidatakse, ei tulene vihast ja vastuolust vaid armastusest ja hoolest. Need viimased võivadki vanemaid takistada religioosete kohustuste tegemisest, nagu näiteks hižrast, džihaadist, teadmiste kogumisest ja sadaqa andmisest. At-Tirmidhi edastas jutustuse Ibn Abbasilt (رضي الله عنه), et üks mees päris temalt (Ibn Abbas) „üksteise petmise” suura 14-st värsi kohta. Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles, et see aaja viitab osadele Meka meestele, kes võtsid islami vastu, aga kui nad taht-

sid emigreeruda, et Prohvetiga (صلى الله عليه وسلم) Mediinas ühineda, siis nende naised ja lapsed takistasid neil selles. Hiljem, kui nad lõpuks Prohvetiga (صلى الله عليه وسلم) liitusid ja nägid, et teised olid juba islamist palju õppinud, siis tahtsid nad oma naise ja lapsi karistada. Siis Allah avaldas aaja 64:14. See hadiith on hasan sahiih.

Hadiith „Lapsed on arguse ja kitsiduse põhjuseks” peegeldab seda, kui palju võib inimene oma naise ja lapse poolt täiuslikkuse ja edukuse püüdlimisest tagasi hoiduda. Kord kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) pidas khutbat, nägi ta Hasanit ja Husaini kõndimas ning nad komistasid. Ta (صلى الله عليه وسلم) katkestas oma kõne ja võttis nad üles ning lausus: „Allah on tõepoolest tõtt rääkinud, kui Ta ütles - „teie naiste ja laste hulgas on osad, kes on teie vaenlasteks.” Ma nägin neid kahte poissi komistamas ning mul ei olnud piisavalt kannatlikkust, et minna oma jutlusega edasi. Ma siis katkestasin selle ja võtsin nad sülle.”

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) käitus nõnda, sest ta armastas lapsi ja niimoodi ta (صلى الله عليه وسلم) tõi oma ummale eeskujuks armu ja heasüdamlikkuse näitamise laste vastu.

Põhjus, miks kannatlikkust on kerge ajal niivõrd raske harjutada seisneb selles, et meil on valik selle kohta, kuidas käituda. Näljasel inimesel on parem kannatlikkus, kuna tal puudub toidule juurdepääs ja toidu

kättesaamisel tema kannatlikkus nõrgeneb. Samalaadselt on meestel lihtsam kontrollida oma seksuaaliha, kui naisi ümberringi pole.

KANNATLIKKUS ÜLISTAMISES

Inimestel on igavese laiskuse tõttu loomulik vastumeelsus ülistustegude (n palvetamises) läbiviimises. Sellel, kes on kõva südamega, kes teeb palju halbu tegusid, keskendub liialt füüsilistele mõnudele ja seltsib nendega, kes Allahit ei meenuta, on väga raske korralikult palvetada. Ja kui ta palvetab, siis teeb ta seda kiirustades ja hajameelselt.

Inimene vajab ülistustegude sooritamiseks pidevat kannatlikkust. Ta peab enne alustamist oma kavatsused paika panema, et need oleksid korrektsed. Ta peaks oma siirusel ka silma peal hoidma ja vältima ülistustegude tegemisel uhkeldamisest. Sel ajal, kui ta Allahit ülistustab, peab ta proovima oma ülistust täiustada, hoida oma kavatsused süütud ja keskenduda vaid ülistusele. Ta peab hoiduma ülistamisteo lõppedes kõigest, mis võib ta taas kõlvatule teele viia: **„Oo teie, kes te usute, ärge nullige oma heategevust meenutamise või haavamisega nagu see, kes kulutab oma vara (vaid selleks), et inimesed näeksid ja ei usu Jumalasse ja Viimsesse Päeva ...“** (2:264)

Ta peaks harjutama kannatlikkust, et hoiduda oma saavutustest rääkimisest ja nendega uhkustamisest, sest see on kahjulikum kui valetamine. Ta peaks ka alati olema diskreetsed ja vaikima sellest, milliseid

ülistustegusid olete suutnud korda saata.

KANNATLIKKUS HALBADEST TEGUDEST HOIDUMISEL

Parimaks viisiks halvast teost hoidumiseks on murda kõik pahad harjumused ja jätta hüvasti kõigiga, kes soodustavad halbade tegude tegemist. Harjumustel on inimese käitumisele tugev mõju ja kui harjumus käib ihadega kaasas, siis see tähendab, et kaks saatana sõdurit võitlevad mõistuse ja usu põhimõtete vastu.

KANNATLIKKUS HÄDAS JA KONTROLLIMATUTES OLUKORDEDES

Katsumused (n armastatu surm, haigus, vara kaotus) jagunevad kahte liiki: kontrollimatu olukord ja häda, mida põhjustab keegi teine inimene, nagu laim ja peksmine.

Kui keegi satub kontrollimatusse olukorda, siis võidakse kogeda järgnevat:

1. Abitustunne ja rahulolematumus, paanika ja kaebamine.
2. Kannatlikkusega vastamine, kas siis Allahi pärast või inimese tugevuse märgina.
3. Leppimine ja olukorraga rahul olemine. See on tegelikult kannatlikkusest kõrgemal staatusel.
4. Olukorra tänuga vastu võtmine. See on isegi kõrgemal kohal kui olukorraga leppimine, sest sel juhul vaatab isik häda nagu õnnistust ja tänab Allahit, et Ta lasi tal see läbi elada.

Järgnevad on erinevad reaktsioonid, mida tunnetab inimene, keda on tabanud teiste põhjustatud hädad ja probleemid:

1. Ta võib valida andestamise ja unustamise.
2. Ta ei pruugi kätte maksta.
3. Ta võib oma saatusega leppida, samal ajal tunnistades, et tema haava oli pahategija, samas kui Tema, Kes Ta määras, et see kahju üldse temani võis jõuda, ei ole kaugeltki pahategija. Inimeste põhjustatud kahjud ongi nagu kuum ja külm. Selle juhtumist ei saa vältida ja see, kes kaebab sooja ja külma üle, reedab, et ta mõistus on puudulik. Kõik teostub saatuse kaudu, kuigi on palju erinevaid võimalusi ja vahendeid selle juhtumiseks.
4. Ta võib teda halvasti kohelnud inimest hästi kohelda. Sellist laadi suhtumisel on mitmeid plusse ja kasusid ning ainult Allahil on nende üle täielik teadmine.

KANNATLIKKUS OLUKORDEDES, MIDA ALUSTATAKSE VALIKULISELT AGA MILLE TAGAJÄRJED LÄHEVAD KÄEST

Näiteks armastus. Selle algus võib olla valikuline, aga lõplikud tagajärjed võtavad inimese üle võimust. Samalaadselt võib vaadelda ka mitmeid haiguseid, valu ja hädasid (n suitsetamine ja uimastite võtmine). Peale seda, kui oleme otsustanud teatud asju teha, on keeruline nendele tagajärgi kontrollida nagu pärast paljude uimastavate ainete tarvitamist on raske seda lõpetada. See tõttu oleks parem harjutada kannatlikkust ja kohe alguses sellistest asjadest hoiduda.

SURMAST

Allikas: "The Jurisprudence of Funerals in Islam"

Tõlkinud: Aisha

ERANDLIKUD MATUSED

71) ÜHES HAUAS ROHKEM KUI ÜKS SURNU

Hisham Ibn Amir ütles: „Prohvetit (صلى الله عليه وسلم) Mediinas toetavad Ansaarid tulid Uhudi päeval Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) juurde ja ütlesid: „Oo Jumala Sõnumitooja, me oleme vigastatud ja väsinud, mida käsivad meil teha?“ Ta (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Kaevake, laiendage, süvendage ja pange kaks või kolm surnukeha ühte haudad.“ Nad küsisid: „Kelle peaks esimesena hauda asetama?“ Ta (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Selle, kes teab kõige rohkem Koraani.“ (Ahmad, Tirmidhi)

72) SURM MEREL

Kui inimene laeva pardal sureb, tuleks paar päeva oodata ja matmispaik leida. Kui maal matmiseks kohta ei leita, peab kadunukese pesema, surilina talle ümber panema ja surnupalvuse pidama, enne kui keha roiskuma läheb. Seejärel tuleb talle midagi rasket külge siduda ja ta vette visata. (Ata ja Al-Hassan – Ahmad)

73) RASE NAINE SUREB, AGA LAPS ON VEEL ELUS

Kui naine sureb ja usaldusväärne arst arvab, et laps ta kõhus on veel elus, siis tuleb surnud naisele teha keiserlõige ja laps välja võtta.

74) MITTE-MOSLEMIST NAINE SUREB KANDES LAST MOSLEMIST MEHELT

Wathila Ibn Alaska jutustas, et ta mattis ühe kristlasest naise, kes kandis moslemi last, hauda, mis ei kuulunud

ei kristlastele ega moslemitele (Bayhaqi). Imaam Ahmad toetas seda. Seda naist ei ole võimalik matta moslemite surnuaeda, kuna sealsete surnute rahu võib tema piinamine häirida, kuid teda ei ole võimalik matta ka kristlaste surnuaeda, kuna tema moslemist lapse rahu võib nende piinamine häirida.

75) SURNUKEHADE TRANSPORTIMINE

Imaam Maliku kohaselt on lubatud surnukeha ühest kohast teise üle viia nii enne kui ka peale matuseid, kui selleks on kehtiv põhjus, nagu näiteks uppumine, metsloomadest söömine, vanemate külastus, lähemale surnuaiale matmine, et hauda oleks lihtsam külastada. Surnukeha ühest kohast teise transportimine on lubatud tingimusel, et see jääks teotamata, näiteks see ei tursu, plahvata või selle konte ei murra.

Lugeja küsib, lugeja vastab!

Mida erilist on sul plaanis ramadaanikuul teha, mida sa tavaliselt ei tee? Kas on midagi, mida teed rohkem või vähem kui tavaliselt? Kas ramadaan sel aastal saab olema kuidagi teistsugune kui varem? Kui jah, siis mille poolest? Mis on sinu jaoks ramadaanil kõige toredam, mis kõige raskem? Mida tahaksid selle püha kuuga seoses vendadele-õdedele südamele panna või soovitada?

Minu jaoks on see üldse esimene kord ramadaani pidada. Seega mul nüüd eelnevat kogemust pole, kuid siiski loodan sellega edukalt toime tulla. Raskem võib olla minu jaoks vee mitte tarbimine, kuid loodan et saan hakkama, peab lihtsalt keskenduma palvetele, rohkem õpima Koraani, mida iganes, et söök ja jook üldse meelde ei tulegi. Kõige toredam on üldse ramadaan ise kogus oma olemuses. Kindlasti tahaks ma minna ja külastada lapsi, kellel võib-olla on vaja abi, viia neile midagi külakostiks. Kuna meil on siin ikka ilmad ka suht soojad siis on ramadaan igati õigel ajal, ma arvan. Soovitada ma ei teagi, võtke seda kui ülimate õnnistust Jumala poolt, uskuge ja tunnete, et Jumal on teiega elus igal sammul.

***

Sellest ramadaanist kaks kolmandikku möödub Eestis, mis päeva pikust arvestades saab kindlasti keerulisem olema. Samas on Eestis paastumise plussiks jällegi see, et päev ei ole nii palav kui Egiptuses või on siis vähemalt vahelduva pilvisusega. Eri-nev on Eestis kindlasti ka see meelusus, et Egiptuses oled paastujatega ühel lainel, siin pead kuidagi ise ujumisega hakkama saama. Minu jaoks on ramadaani plussiks alati olnud

see endasse vaatamise võimendumine. Rohkem hetkes kohalolek. Seda sooviks kõikidele alati, ka väljaspool ramadaani!

***

See ramadaan saab mulle olema teistsugune, st olen saanud rohkem teadlikumaks, mida ramadaan endast üldse kujutab peale paastumise: mis sellel ajal väga tähtis teha on, miks see on vajalik. See ramadaan tulebki nüüd minu jaoks täiesti teistsugune, sest olen otsustanud olla võimalikult rohkem jumalakartlik ning parandada end igal võimalikul viisil, kasvatades endas rohkem iseloomu ja enesedistsipliini, jäädes rahulikuks igas olukorras. Lugeda ning õppida võimalikult palju oma usu kohta, võimalikult palju palvetada, mitte siis ainult palveaegadel – tahan seda teha sagedamini. Lugada võimalikult palju Koraani, kui olen seda jõudnud teha seni, õppida võimalikult palju suurasid pähe ... Et ma sellest ei väsi, võtan õppimiseks iga päev nii nagu enda võimete järgi suudan teha ning samamoodi jätkata ka peale ramadaani lõppu ning võtan aega mõtiskleda Koraani värsside tähenduse üle, kui millestki aru ei saa, küsin julgelt targemate käest! Lisaks veel tahan parandada oma mõistmist sellest, mida ma pal-

ves ütlen ning selle üle rohkem mõtiskleda. Seista palves ka öösiti, paluda Jumala juhtimist ning andestust ning alati, alati ärgata *fažriks*. Tean, et islamis on *duaad*, mida kasutatakse ka igapäevaselt nt enne magamajäämist, kui ärkad, kui lähed välja, kui tuled koju, olen mõelnud selle üle ning otsustanud neid igapäevaselt õppima hakata, tahan hakata rohkem ütleva duaasid ka peale palvetamist.

Paluda andestust oma mineviku pattude eest ning paluda õigele teele juhtimist nii hetkel, siin ja praegu kui ka tulevikus ning et ma sellel teel püsiks *inšaAllah!*

Minu jaoks kõige toredam on vast see, et ramadaan õpetab meid, kuidas paremini mõista, et kõik, mis sul siinses elus on, selle eest tuleb tänulik olla ning ka selle eest, mida sul ei ole, tuleb osata igapäevaselt tänulik olla ja selleks ongi meile antud võimetus paastuda, sest ainult nii saame me aru vaestest inimestest, omal nahal läbi elades, mis tunne see on, mida tunnevad vaesemad meie kõrval. Ramadaani ajal õpime olema kannatlikumad, kaastundlikumad ning sel ajal pannakse proovile nii meie tahtjõud kui ka see, kuidas eluraskustest üle saada.

Kõige raskem küsimus on võib-olla see, mida süüa ramadaani ajal, et organismi väga ära ei kurnaks. Oma õdedele ning vendadele tahaks panna südamele, et me oleksime teiste suhtes tolerantsemad kui oleme seda seni suutnud olla ja et meis ikka ja rohkem jätkuks jõudu olla heasüdamlikud, lahked enda ümber olevate inimeste vastu *inšaAllah!*

***

Mul on plaanis hakata tegema ööpälvaid. Seni pole ma leidnud eriti aega nende jaoks. Veel kavatsen ramadaani jooksul Koraani uuesti läbi lugeda. Et mida ma teen rohkem või vähem? Paastun rohkem, teen rohkem asju, mis mulle *hasanasid* tuua võivad, loen Koraani. Söön vähem, püüan vähem patustada. Selle aasta ramadaan on teistsugune, kuna ma elan nüüd islamiriigis (või peaks seda kutsuma "islamiriigiks" jutumärkides) ning ootan ärevusega, mida uut ma kogen, mida ma varem Eestis elades ja ramadaani pidades ei kogenu. Kõige raskem on olla söömata ja joomata. Kõige toredam? Seda ma ei oskagi eriti öelda, sest ramadaan pole mulle veel nii hingelähedaseks saanud kui olid seda jõulud enne muslimiks hakkamist. Võibolla teiste muslimitega koos söömine peale *maghribi* palvet on tore ramadaani puhul. Muslimitest vendade-

le ja õdedele sooviks vastupidavust paastumisel!

***

Ma alustaks vastamisega lõpust. Kui välja jätta nn füüsilised / ajalised piirangud (söömise, joomise, seksuaalvahekorra päikesetõusust päikeseloojanguni), siis tegelikult ei peaks ju see kuu oma tegemistes väga palju erinev olema, sest muid asju, mida tavaliselt sel kuul tehakse – rohkem Koraani lugemist, rohkem oma usu kohta õppimist, suu ja silmade tegevuse kontrollimist jne – peaks / võiks me tegelikult ju iga päev teha. Iseasi, kui hästi või halvasti see meil välja tuleb (kasvõi ajapuuduse tõttu). Kahjuks olen näinud ja kuulnud aga väga paljusid nn ramadaanikuu moslemeid, sealhulgas ka selliseid, kes vaid ramadaanikuu palvetavad. Loodan, et neid jääb iga ramadaaniga järjest vähemaks *inšaAllah*. Kuigi ma ennast „ramadaanikuu moslemiks“ ei pea, eks minagi püüan rohkem sel kuul leida aega, et lugeda Koraani ja kuulata erinevaid loenguid islami teemadel. Alati saab rohkem, *inšaAllah*. Lisaks erinevatele tegevustele, on ramadaanikuu minu jaoks seotud ka tavaliselt abikaasa kodumaal viibimisega, nagu ka sel aastal, *alhamdulillah*. Ümbritsetuna paljudest moslemitest, tekib hinge selline seletamatult püha tunne, mis aitab olla parem ja Jumalale kuulekam.

***

InšaAllah, mina tahaksin hakata ramadaanikuu ööpälvaid sooritama. Paastukuu meeldib mulle rohkem heategevust teha, rohkem Koraani lugeda ja selle üle rohkemini mõtiskleda, pühendada end suuresti ka sunna palvetele. *InšaAllah*, et need ja enamgi jätkuks tugeval sammul ka peale ramadaani!

Ramadaanikuu saab olema natuke teistsugune selle poolest, et kuna *iftaari* aeg on hilja kui mu väiksemad lapsed on juba magama läinud *inšaAllah*, siis ei saa kellegi juurde külla minna ning suure tõenäosusega ei tule keegi ka meie juurde kõhtu kinnitama, kuid ega ma ust õnnistuste eest kinni hoia!

Aga muidu on iga aasta ramadaanikuu eelmisest erinev. Ramadaanil on kõik tore, absoluutselt kõik on kuldne – see tunne, see magus õhk, see ühtsus, see sära, mille järgi sa selle möödumisel terve aasta januled.

Vennad-õed, kõigepealt panem ma endale südamele ja siis teile, et ärge unustage Allahit kui paastukuu möödub ja ärge pühkige meeltest pälvaid ja heategusid; olge tugevad moslemid ning ärge kartke seda korralikult praktiseerida. Hoidke end ja oma peret Tule eest! Kui me paneme Allahi esikohale, siis suudame teha, mida Ta meil käsib.

N.B. Ärge uppuge siia maailmasse!

***

Ramadaanil katsun ma keskenduda rohkem hingelisele ja vähem maisele, kuigi pere kõrvalt saab see paras katsumus olema. Tahan rohkem palvetada, kindlasti sooritada ööpälvaid, lugeda läbi Koraani ja tegeleda võimalikult palju ka heategevusega. Ramadaan on minu jaoks aeg aastas, mil süüvin rohkem enesesse ja mõtlen, mida saaksin ja peaksin paremini tegema, mis on minu head ja mis minu nõrkused. See on nagu ek-

sam, mille tulemusi ma ise analüüsi-da saan ja siis järgmiseks korraks pa-remini ette valmistuda *inšaAllah*.

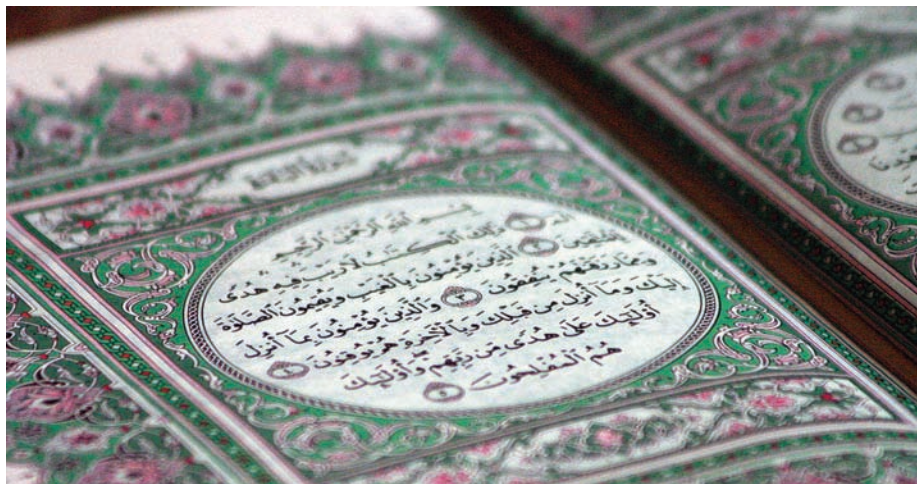
Kõigile õdedele-vendadele soovin jõudu, eriti hingelist, kuid muidugi paastumiseks ka füüsilist vastupida-vust, olgu seda vaja siis pikkade päe-vadega Eestis või kuumade päevade-ga araabimaailmas. Ärgem unusta-gem ka seda kõike head peale seda, kui ramadaanikuu on läbi saanud.

***

Ramadaanikuul on mul plaanis te-ha väikeseid muutusi oma tavapära-ses elus, *inšaAllah*. Plaanis on rohkem palvele keskenduda, et sellest võima-likult palju kasu lõigata. Loomulikult on ramaadan ka minu jaoks rohkem Koraani õppimise aeg kui tavaliselt. Kõige toredam on paastu katkestamine, sellepärast et siis tunned, et oled täitnud Jumala käsku ja suut-nud hoiduda söögist ja joogist. Kõige raskem on minu jaoks õhtul sööma hakates mitte üle süüa ega juua nii, et pärast kõht raske ja valutav poleks. Seekord ma ei seadnud endale ra-madaaniks väga suuri eesmärke, sest nende täitmata jätmisel tekivad süü-mepiinad; püüan ramadaani rohkem nautida, mitte kiirustada, parem teha vähem, aga hästi, *inšaAllah*.

***

Kuna mul on teine ramadaanikuu elus, siis on see siiski veel kõiges ime-liselt ebatavaline. Plaanin õppida mitmed uued suurad Koraanist pä-he ja palvetada öösiti rohkem. Kõige raskem ramadaani ajal on seletada suve viljade valmimise tippajal ini-mestele, miks ma ei söö keset päe-va nende imelisi kooke ja moose, või tihtipeale samal põhjusel üleüldse päevastest küllakutsetest või üritus-test ära ütlen, et mitte end lihtsalt ahvatluste keskele panna ja ega jak-su ka alati pole. Kõige toredam ja pa-rem tunne on adumine *iftaari* ajal, kui palju eest mul on tänulik olla; kui suur asi on juba see, et mul on igpäe-vaselt süüa ja juua, *alhamdulillah!* Ma

soovin nii endale, kui oma õdedele ja vendadele, et ramadaani lõppe-des meie hing ja keha jätkaks sama-sugust pühendumist ning püüdleks oma igapäevas sama intensiivselt valguse poole, *inšaAllah*.

***

Sellel aastal on minu teine ramada-an. See on kindlasti teistsugune kui eelmine, kuna ma ei viibi kodumaal vaid Makedoonias. Samuti hakka-sin ma sellel aastal ramadaani hid-žaabi kandma, mille üle mul on väga hea meel, kuigi hetkel teeb natuke-ne peavalu, et kuidas seda millegi-ga sobitada ja selle pähe panemine ka nõuab aega, kuid eks harjutami-ne teeb meistriks. *InšaAllah*, et mul oleks jõudu selle kandmist ka Eestis jätkata, kui kunagi tagasi olen.

Hetkel on mul siin ka puhkus, nii-siis ei pea tööl käima vaid saan kes-kenduda islami õppimisele ja paas-tumisele, kuid kindlasti on sellel ka miinus: kuna on palju aega, siis see teeb ka laisaks. Tundub, et alati on aega kõike teha ja siis saab asju eda-si lükata.

Sellel aastal hakkasin ka Koraani araabia keeles retsideerima ja samuti võtan Online Islamic Universitys tun-de. Veel loen inglisekeelset Koraani tähenduse tõlget ja ka raamatut „The Ideal Muslimah“.

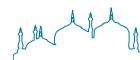
***

Käisin ka äsja esimest korda üldse Makedoonias mošees *iša* ja *tarawi-*

hi palvel. Varasemalt ma ei julgenud üksi minna, ma ei tea miks ja alati on esimest korda minnes närv sees. Kuid sain hoopis positiivse üllatu-se osaliseks ja meenus, kui tore on üheskoos mošees palvetada, mitte seda vaid päevast päeva üksi kodus teha. Kindlasti soovitan ma aeg-ajalt mošees palvel käia, annab super tun-de. *InšaAllah*, endal on plaanis *ta-rawihi* palvetel just mošees käima hakata. Samuti tutvusin ma kohalike muslimitest neiudega, kes olid vä-ga toredad ja kohe sai ka kontaktid jagatud, et teinekord koos mošeesse saaks minna.

Hetkel on kõik minu muslimitest tuttavad Makedoonias teises linnas ja mitte Skopjes, kus mina olen. Sel-lest on kahju, et ei saa *iftaari*ks külla kutsuda ja igapäevaselt suhelda. Kõi-ge raskem ongi selle aasta ramada-ani juures see, et ei ole silmast silma suhtlust teiste muslimitega, kellega muresid ja rõõme jagada. Ja see on raske üldiselt, mitte ainult ramadaani ajal, et tuttavaid on palju, kuid mitte muslimeid, kes jagaksid mõtteid.

Oma vendadele ja õdele ja eelkõi-ge endale soovitan mitte piirduda ramadaani ajal ainult mitte söömise ja joomisega vaid ka kasvatada oma teadmisi islamis ning õppida. Samuti üritada ennast tagasi hoida tagarää-kimisel ja vandumisel. Ning üldiselt teha võimalikult palju positiivseid tegusid, nii inimestele, kuid ka mitte unustada loodust ja loomi.

Türgi köök

Kokk: Zeynep

Allikas: „Türgi köök“, Gönül Paksoy

Supp

SPINATI JA LÄÄTSE PÜREESUPP ehk ispanakli süzme mercimek Çorbası

Koostisained:

- 1 klaas ehk 2 dl punaseid läätsi
- punt spinatit
- 2 keskmist porgandit
- 1 sibul
- 1 l lihapuljongit
- 2 sl võid
- 2 sl kööment
- 1 tl musta pipart
- soola
- punase pipra helbeid (soovi korral)

Valmistamine:

Pese läätsed, pane potti ja lisa nii palju vett, et läätsed oleksid umbes kahe sõrme paksuselt kaetud. Koori sibul, lõika pooleks ja lisa samuti potti. Keeda, kuni läätsed on täiesti pehmed. Haki porgand ja spinatilehed 1 cm pikkusteks tükkideks. Kõigepealt hauta pannil porgand, siis lisa spinat ja hauta veel 2-3 minutit. Eemalda potist sibul ja püreeri läätsed. Sega puljong, läätsed, must pipar, köömen, või ja köögiviljad, ning keeda, kuni porgand ja spinat on pehmed. Soovi korral puista serveerimisel supile punase pipra helbeid. Läätsed võid, purusta läbi sõela surudes või ka blenderis.

Afiyet olsun!

DEL
2018

Türgi köök

Salat

REDISESALAT SEESAMISEEMNEPASTAGA ehk
Tahinli turp salatası

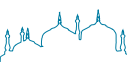
Koostisained:

- 2 valget redist
- 1 pomerantsi või sidruni mahl
- 0,5 klaasi ehk 1 dl seesamiseemnepastat ehk tahini't
- 2 sl oliiviõli
- ¼ klaasi ehk 0,5 dl vett
- 10 peterselli- või tillioksa
- 2 tl paprikapulbrit
- soola

Valmistamine:

Koori redised ja riivi keskmise jämedusega riivil. Lisa sool ja jäta 10 minutiks seisma. Hiljem pigista redisest käte vahel liigne vesi välja. Pressi sidruni või pomerantsi mahl, lisa seesamiseemnepastale ja sega riivitud redistega hästi läbi. Lisa vett, et tekiks jogurtitaoline mass. Raputa peale hakitud peterselli või tilli ja serveeri.

Afiyet olsun!

Türgi köök

Pearoog

HAUTATUD KEBAB BAKLAŽAANIPÜREEGA ehk (hünkar Beğendi) Beğendili taş kebabı

Koostisained:

- 1 kg tükeldatud vasikaliha
- 2 sibulat
- 3 sl võid
- 2 tomatit
- 1 paprika
- 3 klaasi ehk 6 dl tulist vett
- 5 musta pipra tera
- 1,5 kg seemneteta baklažaane
- 125 g võid
- 3 kuhjaga sl jahu
- 2,5 klaasi ehk 5 dl leiget piima
- 1 kuhjaga sl riivjuustu
- 1 tl purustatud India pähkleid
- soola

Valmistamine:

Haki sibulad hästi peeneks ja prae 1 sl võis poti põhjas tasasel tulel. Sulata ülejäänud või pannil ja prae selles lihatükke, kuni liha on kuiv ja mahlad kokku keenud. Vala lihakuubikud sibulatele. Puhasta ja tükelda paprika, ning lisa toidule. Koori tomatid, eemalda seemned ja haki tomatid väikesteks tükkideks. Lisa samuti lihale ja prae, kuni tomat on küps. Seejärel lisa tuline vesi, pipraterad ja sool. Kui

tomatid pole piisavalt mahlased ega anna toidule värvi, võid lisada ka lusikatäie tomatipastat. Kata pott kaanega ja lase keema. Kui toit on keema hakanud, alanda kuumust. Hauta liha keskmisel kuumusel umbes 1 tund või kuni see on pehme. Enne serveerimist eemalda pipraterad.

Afiyet olsun!

Türgi köök

Magustoit

HALVAA GRANAATÕUNAÕITE KROONLEHTE-
DEGA ehk nar çiçekli nişasta helvası

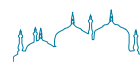
Koostisained:

- 1 klaas ehk 2 dl tärklis
- 1 klaasi ehk 2 dl suhkrut
- 2,5 klaasi ehk 5 dl külma vett
- 100g võid
- ¼ klaasi ehk 0,5 dl granaatõunaõite kroonlehti

Valmistamine:

Sega tärklis, suhkur, ja külm vesi ning vispelda korralikult läbi. Keeda keskmisel kuumisel pidevalt segades. Kui tärklisesegu hakkab paksenema ja selgineb, lisa kroonlehed ja jätka segamist. Sulata või, vala tasapisi ja pidevalt puulusikaga segades tärklisesegusse. Keeda segades veel 5-6 minutit keskmisel kuumusel. Kui näed, et halvaa hakkab tükki tõmbuma, tõsta tulelt ja lase 15 minutit jahtuda. Paku soojalt.

Afiyet olsun!

97. SUURA – الْقَدْر - ÄL-QADR– SAATUS (5 ÄJÄT)

	Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel.	<i>bismillāhi r-rahmāni r-raḥiim.</i>	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1	Tõesti, Me saatsime selle alla Saatusse Ööl.	<i>innā anzalnāhu fī leilati l-qadr.</i>	إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ
2	Ja mis ütleks sulle, mis on Saatusse Öö?	<i>wa mā ādraaka mā leilatu l-qadr.</i>	وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ
3	Saatusse Öö on parem kui tuhat kuud.	<i>leilatu l-qadri ḥairum-min ālfi šahr.</i>	لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ
4	Inglid ja Vaim laskuvad sel ööl oma Isanda loal maale kõigis asjus.	<i>tānāzzālu l-mālā'ikātu wa r-ruuḥu fīhā bi-'idni rabbiḥim-min kulli āmr.</i>	تَنْزِيلِ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ
5	(Sellel ööl kestab) rahu koidiku saabumiseni.	<i>sālāmun hiiā ḥattā maṭla 'i l-fāẓr</i>	سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ

(Märkmeid peetud audioloengust.)

Kõigepealt veidi sellest, **kuidas on omavahel seotud see suura ja eelnev suura** Koraanis ehk suurat Ul-Alaq:

1) Eelnev suura rääkis alguses meile sellest, kuidas Koraani ilmutus alguse sai: *iqra bismi rabbik alladhi khalaqa ...* Käesolev suura aga räägib meile, millal see alguse sai: *inna anzalnaahu fī lailatil qadr* – „Tõesti, Me saatsime selle alla Saatusse Ööl.“

2) Mõlemad suura räägivad teadmistest: *'allama bil-qalam* (96:4) – „õpetab (kirja)sule abil“; *wa mā ādraaka mā leilatil qadr* (97:2) – „Ja mis ütleks sulle, mis on Saatusse Öö?“.

3) Al-Alaqui viimane värss on *wasžud waqtarib* – „kummarda ja lähene (Jumalale)“, ja millal saame Jumalale kõige lähemale, millal meie soovid palves täidetakse – ehk ikka *leilatu l-qadri!*

4) Al-Alaqui esimene värss annab käsu *iqra!* – õpi, loe, retsiteeri! Mida? – Koraani. Ja millal see Koraan alla tuli? – *leilatu l-qadri!*

Millal on leilatu l-qadr? Minimaalne, mida iga moslem selle teema kohta teab, on *hadiithi*, mis ütleb, et see on ramadaani viimase kümne öö paaritute ööde seas; seega viis võimalikku ööd.

Aisha (الله عنها رضي) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Otsige Saatuse Ööd ramadaanikuu kümne viimase öö paaritute ööde hulgast.” (Al-Bukhari 3/ 2017) (NB! Islamis arvestatakse kuupäevi päikeseloojangust päikeseloojanguni, seega eelneb (mitte ei järgne) paari- tu kuupäevaga öö paaritu kuupäevaga päevale!)

Ibn Omar (رضي الله عنه) jutustas: „Mõnedele meestele Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslaste hulgast ilmutati unes, et saatuse öö on ramadaani seitsme viimase öö hulgast. Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Paistab, et teie unenäod on ühel nõul, et see on viimase seitsme öö sees ja kes tahab seda otsida, see otsigu seitsme viimase öö seast.” (Al-Bukhari)

Kokku on umbes 40 erinevat arvamust ja põhjendust selle kohta, millal on *leilatu l-qadr*. Ibn Abbasi teooria kohaselt algas ta arvas, et see on 23. ramadaani öö, hiljem ütles, et 27. ramadaani öö. Kõige rohkem arvamusi on, et on 27. öö, aga see isene- sest ei tähenda, et see peabki olema see õige vastus. Aga ütleme, et kõige rohkem on hääli 27. ramadaanikuu öö poolt. Kuidas Ibn Abbas (رضي الله عنه) põhjendas Omarile (رضي الله عنه), miks *leilatu l-qadr* peaks olema ramadaani 27. öö? *Leilatu l-qadr* ise on kokku araabia keeles 9 tähte, selles Koraani suuras on seda mainitud 3 kor- da, seega $9 \times 3 = 27$. See on numbrite- ga mängimine ja peaksime selle suh- tes väga ettevaatlikud alati olema, aga paraku seekord tegid seda lausa Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslased ise. Veel väga huvitav – *leilatu l-qadr* võib olla ramadaani 5 ööd, sest 10 vii- mase öö paaritute ööde seas peaks see olema ja samas selles suuras, mil- lest me teiega täna räägime, on 5 värssi. Ibn Abbas (raa) ütles veel, et selles suuras on 30 sõna, nagu päevi

kuus, aga 27. sõna on *hiiä*, mis vihjab *leilatu l-qadr*le.

Aga see selleks. *Allahu alim*, me ei tea tegelikult kindlalt, milline öö see on ja kõige parem oleks otsi- da seda 10 viimase paaritu öö seast, aga lihtsalt andsime siinkohal väi- kese ülevaate sellest, mis argumen- te on kasutatud *leilatu l-qadri* paika panemiseks.

Samas peaks ikkagi mainima, et tä- napäeval meil on väga raske nagunii paika panna, millal on *leilatu l-qadr* ja võiks lausa öelda, et peaksime se- da otsima ramadaani 11 viimase öö, mitte lihtsalt paaritute ööde hulgast. Miks? Sest tänapäeval moslemid on väga segaduses selles osas, millal ik- kagi ramadaan algab. Vahel on kogu- ni nii, et samas riigis üks mošee alus- tab ühel päeval, teine teisel päeval. Katsume selgitada natuke selle prob- leemi tausta ...

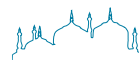
Põhimõtteliselt „võistlevad“ omavahel kolm arvamust, millal ramadaan algab:

1) ja 2) Islamikalendri järgi käib kuu vahetus noorkuu ilmumisega. Koraan- is on kirjas: „**Ramadaan on kuu, mil saadeti alla Koraan, juhiks inimkonnale, selgeks juhiks ja va- hetegijaks. Ja kes on tunnistajaks kuule (kuu ilmumisele), paastugu see (kuu) ...**” (2:185). Seega on Proh- vet (صلى الله عليه وسلم) õpetanud, et kui üks inimene näeb noorkuud, siis hakkab kogu kogukond tema tun- nistuse järgi paastuma. Selle õpetu- se kohaselt määratakse ramadaani algust esimese ja teise arvamuse ko- haselt. Erinevus nende kahe vahel seisneb selles, et ühed on seisukohal, et kogukond, kes ühe tunnistaja järgi paastuma hakkab, ei saa olla terve is- lamimaailm vaid iga riik peaks rama- daani algust jälgima oma territooriumil ja kui ühes riigis on kuu näha, aga teises veel ei ole, siis ühed alustavad ühel päeval ja teised järgmisel. Tei-

se arvamuse kohaselt peaksid mos- lemid üle maailma alustama samal päeval, sest tänapäeval on olemas massikommunikatsiooni vahendid, mille abil on võimalik kõigile teada anda, kui kusagil, ükskõik millises is- lamimaailma riigis, on kuud nähtud. Mõlemal nendest kahest arvamusest on omad argumendid ja seega on raske tänapäeval otsustada, kumb neist on õige – *Allahu alim*!

3) Kolmas arvamus, mille järgi ka Eestis ramadaani algus ja lõpp paika pannakse, on oma argumentatsioo- nilt kõige nõrgem, kuid siiski Türgi järgi kasutuses pea kõigis Ida-Euroo- pa maades ja selle kohaselt määra- takse ramadaanide algused juba aas- taid kalendris ette nii, et võimaluse korral jäetakse *eid* nädalavahetusele, et inimestel oleks võimalik sellest osa võtta (islamimaailmast väljaspool ju *eid*i puhul vaba päeva ei anta). Kuigi see variant on väga mugav, ei ole sel- lel kahjuks islamilikult mingit tõsiselt- võetavat alust.

On mitmeid *hadiithe* selle kohta, et Jumal ilmutas Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) unes täpse *leilatu l-qadr* öö, kuid kui ta kodust välja tuli, siis ta kaaslased tegid midagi, mis teda pahandas ja seetõttu ta unustas lei- lat ul-qadri täpse asukoha ramada- anis. Me võiks nüüd mõelda kahte asja: 1) miks ometi Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslased teda pahandasid, kas nad siis ei oleks võinud end ilus- ti ülal pidada, et me teaksime nüüd, millal see tähtis öö on; 2) miks Jumal talle seda uuesti ei ilmutanud? Mos- lemid esitavad väga tihti neid kah- te küsimust, ilma samal ajal sellele mõtlemata, et **võib-olla on see, et me ei tea, millal on *leilatu l-qadr* meile just õnnistuseks!** Kõigepealt loomulikult see igavene laiskuse kü- simus. Nagunii on nii, et moslemid hakkavad ramadaani alguses suure hurraaga paastuma ja *tarawihil* käi- ma jne, aga paari päeva pärast on ju- ba mošeed tühjemad; tagasi hakkab

rohkem rahvast tulema 10 viimaseks ööks, 27. ööl on mošee puupüsti täis ja siis ongi kõik. Kujutage ette, mis siis toimuks, kui me kindlalt teaksime, milline neist öödest on *leilatu l-qadr*? Enamik moslemeid keskenduks ainult sellele ööle ja kõik ülejäänud ramadaani ööd, milles ometi on nii palju õnnistust, jäetaks lihtsalt kõrvale.

Kuid see ei ole iseenesest veel kõige hullem, mis juhtuda võib ja selle illustreerimiseks jutustaksin teile ühe *hadiithi*. Kord läks Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) koos Aliga (رضی اللہ عنہ) mošeesse, sest palveaeg oli käes. Nad leidsid mošeesst ühe beduiini, kes seal magas. Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) palus Alid (رضی اللہ عنہ), et too beduiini palveks ärataks. Ali (رضی اللہ عنہ) tegi seda, kuid hakkas mõtlema, et miks Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) ometi ise ei läinud beduiini äratama – kui suur õnnistus peitub selles, kui kutsud kellegi palvetama ja Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) oli ju alati nende seas esimene selliseid tegusid sooritama. Niisiis Ali (رضی اللہ عنہ) küsis Prohveti (صلی اللہ علیہ وسلم) käest selgitust. Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) aga ütles: „Mõtles, kui ma oleks läinud teda äratama ja ta oleks mind tõrjunud ja edasi maganud.“ St, Prohvet (صلی اللہ علیہ وسلم) ei mõelnud mitte enda vaid tolle mehe peale – kui suur oleks olnud tema patt, kui ta oleks Prohveti (صلی اللہ علیہ وسلم) enda ära lükanud ja edasi maganud? Aliga (رضی اللہ عنہ) ei olnud sugugi nii hullusti. Nii et, ehk Allah ei tahagi, et me teaksime täpselt, millal on *leilatu l-qadr*, sest need, kes on jumalakartlikud, otsivad seda ikka, kuid kujutage ette, kui suurt pattu teeksid need ekstra laisad, kes – teades, mis ööl täpselt on *leilatu l-qadr* – ikkagi selles Jumalat ei teeniks?

1. värss:

„**Tõesti, Me saatsime**“ ... miks ütleb Allah enda kohta „Meie“ ja mitte „Mina“? Läbi Koraani on kasutatud Allahi kohta nelja asesõna – *anaa*

(*mina*), *nahnu* (meie), *anta* (sina), *huwa* (tema). Neist vaid 1 on mitmuses – *nahnu*. Kõik teised on ainsuses. Need, kes muretsevad selle pärast, et miks on „Meie“, st et Jumalat on mitu? Ei, sest muidu oleks *huwa* kõrval kasutatud ka *hum* (nemad), aga pole. Seega *nahnu* ei ole mitte mitmuse väljendamiseks vaid võimu märk. Nagu paljudes teisteski keeltes, nii ka semiidi keeltes kasutatakse sõna „meie“ võimu väljendamiseks. Kui kuningas endast räägib, siis ta ei ütle „mina“ teen seda, teist ja kolmandat, vaid ta ütleb „meie otsustasime“, „meie tahame“ jne. Seega seda nimetatakse majesteetlikkuse meieks. Kui aga Jumalast on juttu kolmandas isikus, siis seda ei kasutata. Araabia keeles ei kasutata ka viisakus-teiet, seega moslemid ei pöördu kunagi Jumala kui „teie“ poole, ikka „sina“. Ja Jumal kasutab enda kohta „meie“, kui ta räägib majesteetlikkusest, vägevatest tegemistest: näiteks loomine, vee taevast alla saatmine jne.

Kahel juhul on kindlasti Koraanis kasutatud „mina“: kui Jumal on äärmiselt vihane või kui Ta on äärmiselt lahke. Kui Jumal andestab, st ta võtab ära su halvad teod ja annab vastu head teod, siis ta ütleb *atubu* – mina võtan ära. Või näiteks lugu Koraanis, kui Jeesuse (عليه السلام) käest paluti imena taevast alla saadetud lauda – Koraanis suura Ma'ida (5). Jeesus (عليه السلام) oli viimane Banu Israilile ehk juutidele saadetud sõnumitooja. Juudid olid selles osas muidugi ületamatud – nad küsisid kõikide oma prohvetite käest imesid näha ja imedest hoolimata nad ikka ja jälle pöördusid ära. Aga Jeesus (عليه السلام) oli nende viimane sõnumitooja ja nad palusid temaltki imet. Jeesus (عليه السلام) ütles kõigepealt – *ittaqu llaah!* – „Kartke Jumalat!“ Mida te õige mõtlete? Aga muidugi Jumal saatis selle ime ja siis Ta ütles, et kui te peale seda veel kahtlete, siis Mina karistan teid. Ja selle karistuse tegi veeltgi hirmsamaks see, et Jumal kasutas siin mina-vormi. Neile, kes on Koraanis kasutatud „meie“ koha pealt se-

gaduses ja väidavad, et see tähendab, et Jumalat on mitu, veel üks oluline vastuargument – kui tähelepanelikult Koraani lugeda, siis on näha, et iga kord, kui Jumal kasutab Koraanis sõna *nahnu*, siis Ta kohe kindlasti kasutab järgnevalt ka sõna Allah või Rabb, mis on mõlemad ainsuses, seega mingit segadust tekkida ei saa.

Üks väga huvitav küsimus, mida võiks pidada sarnaseks meie kultuuriruumis levinud küsimusele „mis oli enne, kas kana või muna“ ... Et **kas leilatu l-qadril saadeti Koraan alla, kuna see oli saatuse öö juba enne või sai sellest Koraani alla saatmise ööst leilatu l-qadr selle Koraani saatmise tõttu?** See vastus jääb lah-tiseks, aga kõige neutraalsem oleks vast väita, et see öö oli juba enne eriline, aga Koraani saatmine tegi selle veel eriliseks, sest suura ju algab mõttega „saatsime selle alla saatuse ööl“, seega nagu oleks see saatuse öö juba enne olnud.

Nüüd järgmine küsimus – *inna anzalnaaHU fii leilati l-qadr* – tõesti, Me saatsime **SELLE** alla Saatuse Ööl. Mis on see „see“? Loomulikult Koraan. Aga tavaliselt on ju nii, et enne, kui millegi kohta asesõna kasutada, peaks seda asja selle konkreetse sõnaga tähistama. Näiteks kui lähed poodi ja mees ütleb, et kuule, osta siis seda ka, siis võib eeldada, et ta enne juba mainis, mis see „seda“ on, mida ka ostma peaks. Miks on siin – kohe esimeses värsis – mainitud „see“ ilma varema seletuseta? Ja kust me teame siis, et see on Koraan? Vastus väga lihtne: inimesed saavad aru, millest räägitakse, kui selle nime pole enne mainitud vaid ühel juhul – kui see asi on neile saanud kinnisideeks ja nad seostavad seda kõigega. See suura tuli alla olukorras, kus oli kahte tüüpi inimesi seda kuulamas: 1) moslemid, kelle jaoks Koraan, Jumala sõnum, oligi kinnisidee ja nad loomulikult mõistsid, mida see „see“ tähistas ja 2) mitte-moslemid, kes vihkasid Koraani ja vihkasid seda lausa nii vä-

ga, et see oli muutunud neilegi kinnisideeks ja nad seostasid seda kõige-ga. Seega arusaadav oli see *hu* kasutus siin mõlemale poolele.

Vaatleme täpsemalt ka sõna *anzalna*, mille oleme tõlkinud „**saatsime alla**“. Koraanis on Koraani alla saatmise kohta kasutatud sama tüvega kahte erinevat tüüpi verbi, mida me mõlemat kahjuks peame eesti keelde tõlkima „alla saatma“, sest meie keeles nagu enamikes teisteski keeltes ei ole kahjuks võimalust vahet neil kahel teha nii nagu arabia keeles.

Algvorm oleks sellel verbil, mida siin kasutatud on, *nazala* (I vorm), samas kui see teine verb oleks *nazzala* (II vorm). Esimene tähendab alla saatma, üks kord ja kõik. Teine aga tähendab korduvalt alla saatma. Võtame mõne teise verbi, näiteks: *'alama* (I vorm) tähendab informeerima: annad info edasi üks kord ja ongi kõik, kuid samas *'allama* (II vorm) tähendab õpetama ja see ei ole mitte ühekordne tegevus vaid pigem pikaajaline protsess: õpetajal on aega vaja, et asja selgitada ja õpilasel on aega vaja, et see ära seedida ja omistada.

Me kõik teame, et Koraan ei kukunud mitte Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) valmis raamatuna pähe vaid see tuli suura-suura haaval, värss-värsi haaval 23 aasta jooksul ilmutusena. Seega, miks on siin kasutatud ühekordset tegevust väljendavat verbi? Peamise arvamuse kohaselt saatis Jumal *leilatu l-qadril* Koraani alla kõige madalamasse taevasse, kust siis omakorda ingel Gabriel Muhammedile (23 صلى الله عليه وسلم) aasta jooksul kild killu haaval, vasvatalt olukorrale ja vajadusele, edasi andis. Sellise selgituse leiame ka Koraani 17. peatükist (et saadetakse jupi kaupa, vastavalt olukorrale).

Koraanis on kirjas: „**Tõesti, Me saatsime selle alla önnistatud ööl ...**“ (44:3).

Ibn Abbas (الله عنه رضي) jutustas: „Jumal saatis Koraani Kaitstud Kirjatahvliil („Aga see on auväärne Koraan, kaitstud kirjatahvliil.“ 85:21-22) ühekorruga alla Võimu Kotta (*bäitu l-'izzä*), mis on selle maailma taevas. Seejärel tuli see osadena Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) juurde alla, vastavalt sündmustele, mis 23 aasta jooksul aset leidsid.“ (At-Tabari 24:531, 532, Al-Qurtubi 20:130)

Mida meie sellest õpime? Koraan ei ole midagi, mille võiksime lihtsalt kätte võtta ja läbi lugeda nagu juturaamatu või ajalehe artikli. Ei, selle üle peab mõtisklema, selle kohta tuleb lugeda lisamaterjali, et mõista nende värsside saabumise konteksti. Kui kaua võttis Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kaaslastel aega, et terve Koraan läbi võtta? 23 aastat! Täpselt nii kaua kestis Koraani ilmutamine. Kas saame siis meie eeldada, et värsked moslemid, kes just mõni päev või isegi mõni kuu või aasta tagasi oma *šahaada* ütlesid, kohe kõike islami kohta teaksid? Kas võime nende peale vihastada ja neid sõidelda, et nad ei täida seda teist ja kolmandat käsku islamis? Ei! Loomulikult teine asi on see, et inimene teab, mida teha ei tohi ja teeb ikka või teab, mida tegema peab, aga ei tee või siis kui ta on lihtsalt laisk ja ei viitsi õppida, aga me peame siiski leppima asjaoluga, et islam ei ole midagi, mille võime selgeks saada üleöö! Õppimine on eluaegne protsess! Seega *sabr*, meie kõigile!

Mis on leilatu l-qadr? Leila on „öö“, selle koha pealt mingeid vastuolusid pole. Aga mis on *qadr*? Inglise keelde tõlgitakse *leilatu l-qadr* tihti „the night of power“. Mida aga tähendab sõna *qadr*. Sellel on mitu üksteisega ühenduses olevat tähendust:

1) arvestus, estimatsioon, hinnang – selles mõttes, et Jumalal on maailma jaoks plaan paika pandud algusest lõpuni, Ta teab isegi, mis valikuid teevad need inimesed, kes veel sün-

dinud pole, aga *leilatu l-qadr* on see öö, mil Ta annab inglitele teada, mis juhtub järgneval aastal ... Ta jagab infot nõ jupi kaupa. Sellest tulenevalt siis ka Ta enda üks nimedest, mis on samatüveline – Al-Qadiir: keegi, kes arvestab, määrab, hindab. Ja sellest tulenevalt siis ka veel üks tähendus sellele sõnale: saatus.

2) au, auväärus, väärikus;

3) seotud hindamise, väärtustamisega – kuna Jumal väärtustab väga moslemite teenimist sel ööl, sest ta annab selle eest 1000 aasta eest tasu;

4) pitsitus, sissesoovimise – nii palju ingleid tuleb alla Maa peale, et ruumi jääb väheks.

2. värss:

wa maa adraaka – ja mis ütles, mis vihjaks sulle, mis annaks sulle pisimagi idee ... Allah tahaks meile justkui öelda: „Kas te üldse saate aru, mida see tähendab?“ Kui Allah kasutab Koraanis sellest verbist oleviku või tuleviku vormi, siis ta jätab sellele vastamata, aga kui kasutab minevikku, siis järgneb selgitus.

Milleks sellist konstruktsiooni kasutada? Selleks, et näidata, kui oluline see teema on ja et kuulajate tähelepanu pöörata sellele, mis järgneb. Koraanis on seda võtet kasutatud mitmete kohtade peal (näiteks suured 97, 101, 104) ja see tähendab, et järgneb midagi väga olulist.

Teiste kohtade peal, kui Allah kasutab *adraakat*, siis järgmises värssis, kus ta selgitab, ta ei korda seda sõna, mille kohta ta selgitust jagab, aga siin – *maa adraaka ma lailat ul-qadr, leilat ul-qadri ...* ei ole mitte ainult ideeline kordus, et tähelepanu pöörata vaid lausa sõnaline – 2x kõrvuti *leilatu l-qadr* – ainus koht Koraanis, seega see koht siin on olulisem kui kõik teised kohad, kus on sedalaadi kordust kasutatud. Ja millest teistes kohtades juttu: Jumala loomingust,

põrgutulest, mis on samuti väga olulised teemad, aga *leilatu l-qadr* on järelilikult Jumala jaoks olulisem, sest see on õnnistuseks uskliklele.

3. värss:

Abu Huraira (الله عنه رضي) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kes seisab (*palves*) Saatuses Ööl uskudes ning oodates tasu (*Jumalalt*), sellele antakse ta eelnevad patud andeks.“ (Fath Al-Bari 4:294, Muslim 1:523)

Mida tähendab, et saatuse öö on parem kui tuhat kuud? Õpetlased on selgitanud, et selle all tuleb mõista, et teod, mida tehakse *leilatu l-qadril* on väärtuslikumad kui need, mida tehakse 1000 kuu jooksul, mis teeb umbes 83 aastat, mis muide on rohkem kui enamikes riikides inimeste keskmine eluiga. *SubhaanAllah*, Jumal pakub meile igal aastal korra öö, mis on nii võimas, et sellel ööl Jumalat teenides saame tasu rohkem kui terve eluea! Kas siis tõesti ei tasu meil selle otsimisele pühendada 10 viimast ramadaanikuu ööd või isegi terve ramadaanikuu?

Teised õpetajad on selgitanud, et see tähendab, et selle öö *khair* (hea) või *baraka* (õnnistus) on suurem kui 1000 kuu oma; et kui olete kellegagi riius, näiteks pole oma vennaga 10 aastat rääkinud, siis parim aeg tal- le helistamiseks oleks *leilatu l-qadril*.

Kolmandaks on pakutud, et parem (ehk rohkem) kui 1000 kuud tähendab kõik aeg kokku, sest araablased on tihti kasutanud 1000 kuu väljendit kui midagi, mis tähendab tegelikult kogu aeg kokku, igavikku. Seega selle väljendi taga peitub lõputuse idee.

4. värss:

Vaim ehk peaingel Gabriel on siin eraldi välja toodud kui oma grupi (st inglite) teada, tuntud ning väljapaistev esindaja. (Ibn Kathir, suura 97) Püha Vaim = ingel Gabriel.

See ei ole ainus koht, kus Koraanis on mainitud inglaid ja seejärel Gabrieli eraldi. Enamustes kohtades on inglid ja siis Gabriel; ühes kohas on vastupidi: *ruuh wa l-malaa'ikatu*. Õpetlased on täheldanud, et see on seatud verbidega, mida samas lauses kasutatakse: liikumisverbide puhul on inglid enne ja konstantsust väljendavate verbi puhul on Gabriel ees.

Miks see Gabrieli alla tulemine nii oluline on? See oleks justkui au andmine sellele ööle, mil ta esimest korda Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) tuli ilmutust tooma. Ja selle mälestuseks tuleb ta alla igal aastal *leilatu l-qadril* uuesti koos teiste inglitega alla Maa peale.

bi idhni rabbihim – oma Isanda loal; sest on edastatud, et inglid tahavad kangesti maale tulla, et näha neid inimesi, kes sel ööl, mille eest on lubatud 1000 kuud, Jumalat teenivad, seda ööd otsivad, selles öös palvetavad, Koraani loevad jne.

min kulli amr – *min* tõlgitakse reeglina seest- või alalütleva käändena, kuid klassikalises keeles on sellel mitmeid muidki tähendusi, näiteks millegi tõttu, seega *min kulli amr* – **igasuguste käskude, asjaajamiste tõttu**. Sellest on juttu ka suurat ad-Dukhaani (44) alguses. Nad toovad maale otsuse kõige kohta, mis järgneval aastal juhtuma hakkab.

5. värss:

Osad interpreteerivad, et *salaam* käib veel eelmise lause juurde: *min kulli amrin salaam* – igas asjus on rahu. Aga veel arvamustest:

1) sel ööl tulevad inglid ainult rahuga, kui muul ajal võib neil ka muid tegusid olla;

2) osad õpetlased arvavad, et sel ööl on saatanad kinni, aga see on nõrk arvamus, kuna saatanad on autentsete edastuste kohaselt ketis terve ramadaani aja;

3) inglid saadavad rahu terve öö neile, kes mošees (või naiste puhul kodus) Jumalat teenivad. On väga palju *hadiithe*, mis jutustavad *leilatu l-qadri* õnnistustest.

Suura algas Koraani alla saatmise- ga, siis tulevad alla inglid ja siis rahu, *mašaAllah ...*

Tegemist on Meka suuraga. Väga huvitav on see, et see suura räägib *leilatu l-qadr*ist, mis puudutab tegelikult pigem usklikke, kuigi Meka kuu- lajaskond on usklikud ja uskmatud. Usklikke puudutab, mis nad *leilatu l-qadr*ist võita võivad, uskmatutel on täitsa ükskõik. Miks siis Meka ajal selline suura?

Mekalased on kaupmeeste rahvas. Nad on juba ammu tõmmanud paralleeli Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kutse ja kauplemise vahele: Muhammed (صلى الله عليه وسلم) nagu püüaks neile seda müüa, nemad aga on ostjad, seega tugevamalt positsioonil ja saavad sellega kaubelda. Mis sa meile veel pakud? Meile see ei sobi, me tahaks nii ... *a la* kui tahad, et ma selle auto ära ostan, siis ma tahan tasuta hooldust kümneks aastaks ja GPSi ja konditsioneerid ja ...

See suura on sümboliks, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ei kauple usuga! Ta ei pea seda kellegi kaela määrima, ta peab lihtsalt sõnumi edastama ja kes tahab, see võtab selle omaks ja kes ei taha, see ei võta. Seega Jumal saadab selle suura, et öelda – kas teate, millega üldse tegemist on? Mis see Koraan on? Kas teate, millal see alla tuli? See on tõesti vägev asi, nii et ärge arvake, et sellega kaubeldakse! Kui tahate seda saada, siis võtke ja saage õnnistatud ja kui ei, siis ei.

See ei ole ainus koht, kus Jumal Koraanis Prohvetit (صلى الله عليه وسلم) niimoodi lohutab. Mekalased peaks olema tänulikud, et nad saavad kuulata midagi, mis on Jumalalt tulnud *leilatu l-qadril*; nemad peaksid Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde tulema.

IMAAM AN-NAWAWI 40 HADIITHI KOMMENTAARIDEGA

Kommentaariid: Dr. Jamal Ahmed Badi

Tõlkinud: Aisha

Allikas: „Commentary on the Forty Hadith of Al-Nawawi“

8. DŽIHAADI MÕISTE

Abdullah ibn Omar (رضي الله عنه) jutustas, et Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Mul on kästud inimeste vastu võidelda seni, kuni nad tunnistavad, et ei ole teist kummardamist väärivat jumalust peale Jumala ja et Muhammed on Jumala sõnumitooja, kuni nad palvetavad, maksavad zakaati ja kui nad seda teevad, on nad võitnud minu kaitse oma eludele ja varale, välja arvatud juhul kui (nad teevad midagi, mis) on islamiga keelatud ja nende üle mõistab kohut Kõikvõimas Jumal.“ (Al-Bukhari, Muslim)

TAUST

Enamik õpetlasi ütleb, et „inimeste“ all on siin mõeldud araablastest polüteiste, kes Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) vastu võitlesid. Sama interpretatsiooni võib leida ka Koraanist suurast An-Nasr.

Teise arvamuse kohaselt käivad „inimeste“ alla kõik inimesed, välja arvatud raamatu rahvad. Väidetavalt tühistas selle *hadiithi* hilisem *žizzija* (kompensatsiooni) maksmise seadus.

Kolmanda arvamuse kohaselt tuleb seda *hadiithi* mõista nii, et inimesed peavad tunnustama islami valitsemist, st et islam on dominantne usk. See tuleb saavutada ükskõik millisel teel, olgu siis läbi võitluse või rahulike läbirääkimiste.

ÕPPETUNNID

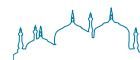
Islam on ainus tõene religioon, see on tõde, see on Jumala tee. Üks jumalikke seadusi juba maailma loomisest alates on olnud, et hea ja kuri on omavahel pidevas võistluses. Tõde tuleb kaitsta ja selle kaitseks on vaja jõudu. See on islamis džihaadi peamine mõte. Džihaad on selleks, et seada sisse ja hoida õiglust ja tõtt.

Džihaad ei ole vaid relvastatud võitlemine, sellel on väga palju erinevaid vorme, mida kahjuks küll palju vähem praktiseeritakse, nagu näiteks *dawa*, teadmiste edastamine ja teiste harimine, hea suurendamine ja halva vähendamine, moslemite omavahel lepitamine, ühiskonna paremaks muutmise nimel pingutamine jpm.

Kuidas peaksime oma tänapäevases elus džihaadi suhtuma? Loomulikult on maailmas olemas allasurutud moslemikogukondi, kelle puhul võitlemine on üks valikutest, kuid üldiselt tuleb siiski küsimusele vastata vastavalt sellele, kas moslemite ees seisvad väljakutsed on seesmised või välimised.

1) Sisemised väljakutsed

Kahjuks ei ole tänapäeval moslemite *umma* ühendatud. See on jagunenud sektideks ja gruppi-

deks, olgu siis religioosel või poliitilisel plaanil. Moslemitevahelisi konflikte on kõikjal. Sellises olukorras peaks kõige esimene džihaad läbi viidama erinevate islamikogukondade ja see läbi terve *umma* ühendamiseks. See tähendab ka igasuguste vaidluste ja kokkupõrgete vähendamist.

Teine suur probleem tänapäeval on, et moslemid ei mõista enam islamit. **Enamik moslemeid ei teagi tänapäeval enam, mida tõeline islam endast kujutab, isegi mitte selle baastadmiste raames.** Siin võtab džihaad õpetamise vormi, et moslemid suudaksid oma usku õigesti mõista.

Kuna enamik moslemeid islamit tõeliselt ei mõista, ei praktiseeri nad ka seda nii nagu peaks. Seega meie *umma šahaada* ei ole tänapäeval toimiv. Me peaksime olema teistele rahvastele eeskujuks, aga me ei ole seda. **Me peaksime järgima islami suurepäraseid väärtusi, õpetusi ja põhimõtteid ja oma elu nende järgi seadma.** Kui me nii käitüksime, nagu islam meile õpetab, looks see pildi tõelisest islamist ja teeks meist teistele ühiskondadele, kogukondadele ja rahvastele täiusliku mudeli. Vaid siis suudavad mitte-moslemid islamit positiivse pilguga vaadata, sellesse kiinduda ja islami dominantsust aktsepteerida, sest nad näeksid, et islami dominantsus tähendab õiglust, häid väärtusi, inimkonna heaolu jne.

See ongi suur džihaad mille peaksime ette võtma, kuigi see nõuab meilt tohutut pingutust ja võtab väga palju aega. Peaksime samm sammult end selleks džihaadiks ette valmistama: püüdma moslemitele nende usku õpetada, nõudma nende usu praktiseerimist ja teistele heaks eeskujuks olemist, püüdma muuta mos-

lemid suurepäraseks rahvaks ja nad ühendama.

Jälgides tänapäevast islami *ummat* märkame, et peamine, mis viiks meie kogukonna taasühinemiseni, aga mis meil puudu on, on *wala'*, millel on neli allmõistet: armastus, hoolivus, abi ja kaitse. Need neli peamist mõistet on tänapäeva moslemikogukonnas kadunud ja seega tuleb need taas meie hulgas ellu äratada.

Selline on moslemite olukord tänapäeval. Kuidas saaksimegi rääkida islami üleolekust ja dominantsusest, kui moslemid ise on nii halvasti olukorras, kus on palju lahkavamusi, vasturääkivusi, takistusi, puudujääke jne. Meil on palju valdkondi, kus väga palju püüdlusi – džihaadi – on vajalik, enne kui asjad korda saame.

Kuid oma džihaadi teistele peale suruda ja seda läbi vägivalda teostada – sellest ei tule midagi välja; see tekitaks veel enam probleeme. Tänapäeval on teatud islami sektid, kes leiavad, et džihaad ongi vaid füüsiline võitlus ja see on ainus viis eelpool nimetatud eesmärkide saavutamiseks, kuid selline käitumine on andnud väga suure löögi pildile islamist ja mingit kasu moslemitele sellest tõusnud ei ole. Just need moslemid interpreteerivad seda *hadiithi* kui käsku relvastatud võitlusele, samas mõistmata, et see ei ole kuidagi mõistlikult rakendatav olukorras, milles moslemid ja islam tänapäeval on. Füüsiline relvadega võitlus võib meile antud olukorras tuua palju enam halba kui head.

2) Välimised väljakutsed

Moslemite *umma* seidab kahte sorti väljakutsete ees: sisemised (millest mõnedest eelnevalt ka juttu oli) ja välimised, mis islamivastased neile peale suruvad. Need vastased mõtlevad välja aina uusi viise, kuidas isla-

mi vastu „võidelda“ ja islamimaailma juhtida. Välimiste väljakutsete hulka kuulub kõik globaliseerimise, moderniseerimise, elustiili muutuse, tehnoloogia väärkasutuse, väärtuste muutmise jmt-ga seonduv. Nende väljakutsete lahinguväljaks on moslemite, eriti noorema põlvkonna, meeled ja hoiakud. Lahingu keskmeks on moslemite hoiakute mõjutamine läbi nende mõtlemise mõjutamise ja taju moonutamise.

Islami vastased edendavad uutelt viisidelt ja uute vahenditega halva ja negatiivse pealetungi. **Üks parimatest näidetest on see, kuidas meediat kasutatakse, et muuta inimeste arvamust millestki halvast ja keelatud normaalseks või isegi eelistatuks.** Maailma – kaasa arvatud moslemite – hoiakute, väärtuste ja isegi uskumuste muutmiseks kasutatakse värskemaid uuringuid, näiteks kognitiivse psühholoogia vallast.

Kui me situatsiooniga lepime ja midagi selle vastu ette ei võta, võime lähitulevikus oodata palju hullemaid tagajärgi. Tänapäeval planeeritakse ja kavandatakse kõik ette, isegi tulevik, kuid moslemid ei ole sellest teadlikud. Me ei anna endale aru, et oleme teiste kavandites sees; et meid kasutatakse ära, meiega manipuleeritakse ja meile tehakse ajupeesu. Seetõttu peame nende välimiste väljakutsetega silmitsi seisma. See ongi väga suur džihaad, kuna islami vastaste kasutuses on väga head võimalused meie väärtuste, uskumuste ja identiteedi ähvardamiseks. Me peame olukorrast teadlikud olema ja mõtlema, millega meid mõjutada tahetakse. Peaksime selle negatiivse mõju tasakaalustamiseks kasutama samu meetmeid.

Meetmed, mida islami vastased kasutavad, sarnanevad saatana meetmetele. Nagu Koraanis kirjas, teeb saatana seda meie taju varjutamiseks. Saatana kas arendab kurja meie taju värve muutes, et halvad asjad näiksid headena ja vastupidi, või mõjutab meid ja hoiab meid headest tegudest eemal. Näiteks, kui tahame almust anda, siis saatana sisendab meile, et sellise heateo tegemine on meie majanduslikult liiga raske ja paneb meid mõtlema sellest, mida kõike me selle rahaga ise teha saaksime, kui me seda ära ei annaks.

Saatana tekitab moslemite vahel konflikte ja vaidlusi nende taju värvides. Sõnal või terminil võib olla mitmeid tähendusi ja interpretatsioonivõimalusi, mis omakorda viib erinevalt mõistmiseni. Näiteks, kui inimene kasutab mitmetähenduslikku sõna, siis tuleb saatana ja mõjutab teist osapoolt teise tähenduse kohaselt mõistma ja see omakorda viib konfliktide ja vaidlusteni. Seetõttu tekibki tüli abikaasade, vendade-õdede, sõprade, kogukonnaliikmete jt vahel.

Samat meie tajudega manipuleerimist kasutavad ka tänapäeval muud pahategijad, et läbi erinevate vahendite, nagu näiteks meedia ja tehnika, inimestele infot sisse sööta. Olgu see läbi fotode, räägitud või kirjutatud sõnade, neid meetodeid kasutatakse selleks, et meie taju muuta ja moondata ning meie hoiakut, väärtusi ja maailmavaadet mõjutada.

See on moslemitest õpetajate ja intellektuaalide jaoks üks tõsine ja reaalne džihaadi ala tänapäeval.

Tehnikat võib kasutada nii positiivselt kui ka negatiivselt otstarbel. Me peame oskama seda käsitleda, seda

kontrollida, kasutades selle positiivseid külgi, mitte olles vaid passiivsed kasutajad ja neelates kõike, mida see meile pakub. Kasutades tehnikat – näiteks interneti – peame meie olema kontrollijad ja mitte manipuleeritavad. Peame kasutama seda oma *dawas* vastumanipulatsioonina, et selle negatiivset mõju vähendada. Peame seda kasutama selleks, et pilti islamist ja moslemitest taas tõepäraseks muuta, selle algsesse vormi tagasi viia.

Saame kasutada ka Koraani *dawa* stiili ehk metofoore ja analoogiaid. Selles oleme me väga nõrgad. Metafooriline ja analüütiline mõtlemine on väga tugevad oskused, mille peaksime endale selgeks tegema. Kuigi võib tunduda, et tegemist on lääneühiskonna teaduse viljaga, täpselt ligi 50 aastat tagasi leiutatud kognitiivse psühholoogiaga, on seda stiili kasutatud juba 1500 aastat tagasi Koraanis. Samas, moslemid ise neid võimalusi ei kasuta. Seega peaksime eesmärgiks võtma need endale selgeks teha ja neid kasutama hakata. Peame islamist rääkides kasutama rohkem kujundlikkust ja näiteid, et inimesed paremini meie sõnumit mõistaksid.

Osa meie džihaadist ja kohustusdest on pidevalt uuendada ja tänapäevastada oma vahendeid. Puhtalt tahtest ja entusiasmist ei piisa. Peame olema võimelised õppima kasutama õigeid vahendeid, et seista vastu sellele, mis meile peale surutakse.

KOKKUVÕTE

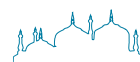
Peame endid mõistma, et mõista islamit, teistele islamit õpetada, tänapäevaseid väljakutseid mõista, end õigete vahenditega varustada, et vastu seista ja vastu hakata tänapäevastele väljakutsetele meie teel. Rääkides džihaadist ei tohiks me puudutada vaid kõige laiemalt levinud aru-

saama sellest, me ei tohiks muutuda emotsionaalseks, unustades endid ja maailma, kus elame või situatsiooni ja väljakutsed, mille vastu me seisame. Ei ole lihtne džihaadi erinevaid külgi mõista ja veel raskem on neid meie tänapäevases maailmas õigesti rakendada.

Enne džihaadi mõiste üle arutlemist peaksime lahendama konfliktid meis endis, millest suurim on konflikt reaalsuse ja ideaalsuse vahel. Üks suurimaid jõupingutusi, mis meil ees seisab, on lahendada küsimus, kuidas muuta distantse reaalsuse ja ideaalsuse vahel võimalikult väikeseks.

Nende sisemiste konfliktide lahendamiseks peame psühholoogiliselt ja sotsiaalselt kohanema. Elame ühiskonnas, mis on korrumppeerunud, kuid püüame siiski oma väärtusi säilitada ja olukorda parandada. Ilma kohanemiseta lõpetame kas vastuolulisuses ja agressiivsuses või oma väärtusi ja uskumusi eiravat modernset elu elades.

Kumbki neist ekstreemsustest ei ole vastuvõetav. Vajame enesekindlust, sotsiaalset ja psühholoogilist kohanemist. Peame välja mõtlema, kuidas selles modernses maailmas ellu jääda, samas säilitades oma islami identiteedi ja moraalsed väärtused. Seisame täna silmitsi vägevate väljakutsetega, millele peame praktiliselt lähenema. Täpsemalt räägime islamist teoreetilises tähenduses: mis on *taqwa* (jumal kartlikkus), *ikhlaas* (siirus) jne. Peame õppima neid ka oma igapäevaelu tegevustes ja usu praktiseerimises rakendada, eriti seistes silmitsi kõigi nende väljakutsetega. Seega peame suunama islami mõisted reaalsusesse, mille kontekstis me tegelikult igapäevaselt tänapäeval elame.

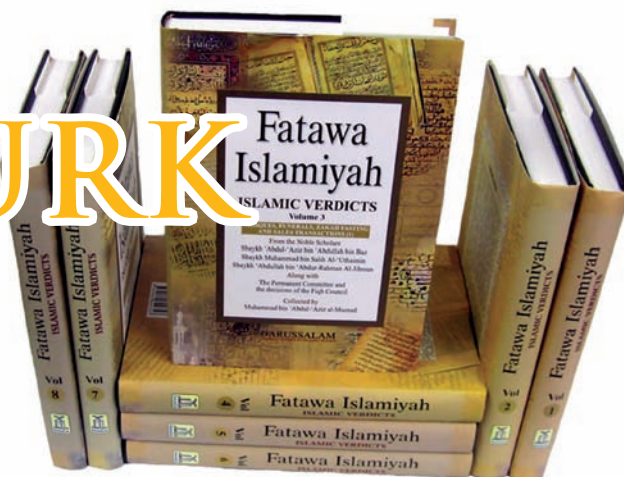
„... ja sööge ning jooge kuni valge
niit (valgusviirg) eristub teil mustast
niidist (öö pimedusest) ...“ (2:187)

FATWANURK

Terrorism

Tõlkinud: Aisha

Allikas: www.fatwa-online.com

LENNUKITE KAAPERDAMINE JA INIMRÖÖVID

Küsimus: Kas islamis on lennukite kaaperdamine ja inimröövid lubatud?

Vastus: Igaüks, kellel on vähegi mõistust, teab, et lennukite kaaperdamine ja inimrööv on väga suured kuriteod, ükskõik kus maailmas. Selliste tegude halvad tulemused on väga laialdased, kuna nende läbi põhjustatakse valu, kahju ja ebamugavust süütutele, mis ei ole Jumalale mingil juhul vastuvõetav.

Need kuriteod ei ole iseloomulikud ühelegi riigile ega usule. Kuna nende tagajärgede suhtes ei või olla kaksitimõtlemit, on nii valitsuste kui ka õpetlaste kohustuseks sellele küsimusele väga laialdast tähelepanu pöörata ja anda endast parim, et see õudus lõpetada.

Šeik Ibn Baaz

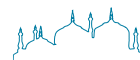
„Kayfa Nu'aalij Waaqi'unaa al-Aleem“, lk 108-109.

ENESETAPUTERRORISTID

Küsimus: Kas enesetapuaktsioonid (pommidega) on islamis lubatud? Kui ei, siis kas on olemas mingid tingimused, mis muudavad sellised käitumise lubatuks?

Vastus: Jumal ütleb Koraanis: „... **Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim. Ja kes seda teeb läbi vägivald ja ebaõigluse, selle heidame Me tulle. Ja see on Jumalale lihtne.**“ (4:29-30).

Seega ei ole kellelgi lubatud end tappa. Pigem peaks igaüks oma elu hoidma. See muidugi ei tähenda, et moslemitel poleks õigust Jumala teel võidelda, aga iseend tappa on islamis keelatud. Kui mees saab ausas lahingus surma ja langeb märtrina, siis see ei ole sugugi sama, kui keegi enda ja süütud inimesed pommiga õhku laseb. Üks asi on surma saada, teine ise surma otsida ja viimane ei ole lubatud.

Prohveti (صلى الله عليه وسلم) eluajal võitles üks vapper mees Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) kõrval ja sai surmavalt haavata. Teised kaaslased ütlesid: „Keegi meist ei ole võidelnud nii vapralt kui tema.“ Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) aga vastas: „Ta on (Põrgu)tules.“ Ta ütles seda juba enne, kui too vapralt võidelnud mees oma haavadesse surra jõudis. Kaaslastel oli seda väga raske mõista. Üks neist järgnes tollele mehele ja nägi, kuidas too mööga maase pani, tera ülespoole, ja seejärel sellele viskus, nii et möök ta rindu sisenes ja ta suri. Seega tuli tunnistaja tagasi ja ütles: „Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) rääkis tõtt.“ Ja nad teadsid, et Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ei räägi iial oma tahtest ega soovist.

Miks too mees Põrgusse läks? Mitte ometi ju oma vapruse tõttu vaid seetõttu, et tal ei jätkunud kannatust. Keegi ei tohi eneselt ise elu võtta!

Šeik Ibn Fowzaan
„al-Amaliyaat al-Istish.haadiyah – suwaruhaa wa ahkaamuhaa“, lk 85.

VAENLASE RÜNDAMINE ENDA JA AUTO ÖHKIMISE LÄBI

Küsimus: Kuidas suhtuda enesetappu, mis on sooritatud läbi autooga vaenlaste hulka sõitmise ja auto öhkimise, tingimusel et autos istuja teab, et ta läbi selle teo kindlasti sureb?

Vastus: Tegemist on enesetapuga ja sellest tulenevalt saab see enesetapja Põrgus karistada. Prohveilt (صلى الله عليه وسلم) on autentselt edastatud: „Tõesti, igaüks, kes end (teadlikult) tapab, seda kindlasti Põrgutules karistatakse ja ta jääb sinna igaveseks.“ (Bukhari 5778 ja Muslim 109&110).

Samas, kui too enesetapja oli sel-

le seaduse suhtes ignorantne ja teigi seda Jumala meelega otsides, siis loodame, et Jumal ehk andestab talle, kuigi minu isikliku arvamuse kohaselt on selline tegu andestamatu, kuna on väga laialdaselt teada, et **enesetapp – ükskõik millisel kujul – on rangelt keelatud** ja enne kui keegi sellise otsuse vastu võtab, peaks ta konsulteerima tead-

jamatega (st õpetlastega), et mitte eksida.

On äärmiselt üllatav, et moslemid endalt elu võtavad, hoolimata sellest, et Jumal on selle selgelt ära keelanud: „... **Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim.**“ (4:29). Paljud soovivad vaid vaenlasele kätte maksta, olgu see kättemaksu viis siis *halal* või *haram*,

seega tegelikult ei otsi nad mitte Jumala meelega vaid tahavad hoopis oma kättemaksujanu kustutada.

Šeik Ibn Uthaymeen

„Kayfa Nu’aalij Waaqi’unaa al-Aleem“, lk 119.

„MOSLEMI KINDLUS - duaasid Koraanist ja sunnast“

Said ibn Wahf Al-Qahtani Said ibn Wahf Al-Qahtani

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

67. NOORKUU NÄGEMISEL

175. *allaahu akbar, allaahumma ähillähu äläinäa bi-l-ämni wa l-imääni wa s-säläämi wa t-täwfiiqi limää tuhibbu rabbanää wa tardaa, rabbunää wa rabbukä allaah.* – Jumal on Suurim. Oo Jumal, too meie noorkuu kindluses ja usus, rahu ja allumisest (islamist) ja kooskõlas sellega, mis meie Isand armastab ja mis Talle on meele järele. Meie Isand ja sinu isand on Allah (Jumal).¹

68. PAASTU KATKESTAMISEKS

176. *dhähäbä z-zama'u wa btälläti l-uruuqu, wa thäbätä l-äzru in ša' Allah.* – Janu on läinud, veenid on niisutatud ja tasu kinnitatud, kui Jumal seda tahab.²

177. *allaahumma innii äs'alukä bi-rahmatikä llätii*

1 At-Tirmidhi 5/504, Ad-Darimi 1/336; vaata ka Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 3/157.

2 Abu Dawud 2/306 ja teised. Vaata ka Al-Albani „Sahihul-Jami As-Saghir“ 4/209.

wäsi'ät kullä šäi'in än täghfirä lii. – Oo Jumal, ma palun Sind läbi Su halastuse, mis hõlmab kõike, et Sa mulle andestaksid.³

69. ENNE SÖÖMIST

178. Kui keegi teist hakkab sööma, siis öelgu: ***bismi llääh*** – Jumala nimel. (Jumala nime läbi. / Jumala nime abiga.)

Kui unustad, siis meelde tulemisel ütle: ***bismi lläähii fii awwalihi wa aakhirih.*** – Jumala nimel, alguses ja lõpus.⁴

3 Ibn Majah 1/557 Abdullah ibn Amri duaast, mida Al-Hafidh hindas An-Nawawi „Kitabul-Athkari“ kontrollides hasaniks. Vaata „Sharhul-Athkar“ 4/342.

4 Abu Dawud 3/347, At-Tirmidhi 4/288. Vaata Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 2/167.

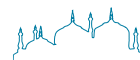
179. Kellele Jumal on süüa andnud, peaks ütleva: ***allaahumma bäärikä länää fiihi wa at'imnäa khäirän minh.*** – Oo Jumal, õnnista meid selles ja toida meid paremaga kui see.

Kellele Jumal on piima juua andnud, peaks ütleva: ***allaahumma bäärikä länää fiihi wa zidnäa minh.*** – Oo Jumal, õnnista meid selles ja anna meile seda juurde.⁵

70. PEALE SÖÖMIST

180. *äl-hämdu li-lläähii llädhii at'amänii häädhä, wa razaqanihi, min ghäiri häwlin minnii wa lää quwwati.* – Kiitus olgu Jumalal, Kes on mulle selle toidu

5 At-Tirmidhi 5/506; vaata ka Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 3/158.

andnud ja mind sellega alal hoidnud, kuigi ma ise seda ei suutnud ja olin võimetus.⁶

181. *äl-hämdu li-lläähi hämdän käthiirän taijjibän mubaarakän fiihi, ghäirä (mäkfiijin wa lää) muwäddä'in, wa lää mustäghnää 'änhu rabbanää.* – Kiitus olgu Jumalal, palju kiitust, head ja õnnistatud. Seda ei saa (hüvitada ega) jätta ega ilma selleta olla, meie Isand.⁷

71. KÜLALISE DUAA KOSTITAJA EEST

182. *allaahumma bäärikä lähum fiimää razaqtähum, wa-ghfir lähum wa-rhämhum.* – Oo Jumal, õnnista neid selles, mis oled neile andnud ja andesta ja halasta neile.⁸

72. DUAA JOOGI PAKKUJALE

183. *allaahumma at'im män at'ämänii wa-sqi män saqaanii.* – Oo Jumal, toida seda, kes mind toitit ja jooda seda, kes mind jootis.⁹

73. DUAA PEREKONNALE, KES KUTSUB ENDA JUURDE PAASTU KATKESTAMA

184. *äftära 'indäkumu s-saa'imuunä, wa äkälä ta'äämäkumu l-abraaru, wa sallat 'äläikumu l-mälää'ikätu.* – Katkestasin oma paastu koos teie, paastujatega, ja te toitsite oma söögiga jumalakartlikke ja inglid palvetavad teie eest.¹⁰

6 At-Tirmidhi, Abu Dawud, Ibn Majah; vaata ka Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 3/159.

7 Al-Bukhari 6/214, At-Tirmidhi 5/507.

8 Muslim 3/1615.

9 Muslim 3/126.

10 Abu Dawud 3/367, Ibn Majah 1/556, An-Nasai „Amalul-Yawm wal-Laylah“ 296-8. Al-Albani pidas seda „Sahih Abu Dawudis“ 2/730 autentseks.

74. DUAA SELLELE, KES PAKUB SULLE TOITU, KUI PAASTUD JA SELLEST KEELDUD

185. Kui sind (sööma) kutsutakse, siis vasta kutsele. Kui paastud, siis palu (kutsujale) Jumala õnnistust ja kui sa ei paastu, siis söö.¹¹

75. MIDA ÖELDA, KUI PAASTUD JA KEEGI ON SU VASTU EBAVIISAKAS

186. *innii saa'imun, innii saa'im.* – Ma paastun, ma paastun.¹²

11 Muslim 2/1054.

12 Al-Bukhari, Al-Asqalani „Fathul-Bari“ 4/103, Muslim 2/806.

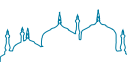

Õpime Egiptuse dialekti

5. JAAMAS

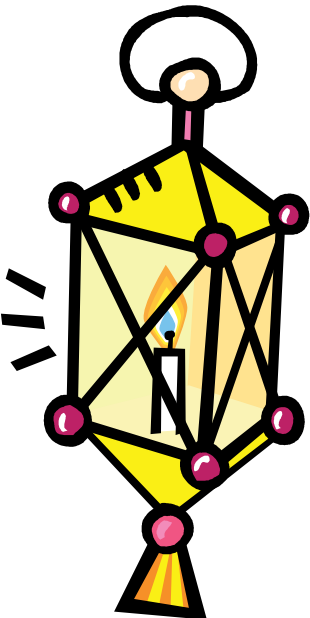
Kus asub rongijaam, palun?	<i>feen mahattit al-atr min fadlak (fadlik)</i>
Kus asub piletikassa, palun?	<i>feen shibbääk at-tazääkir min fadlak (fadlik)</i>
Sooviksin piletit ...(sse).	<i>aiz(a) tazkara li ...</i>
Kas esimesse või teise klassi?	<i>daraga uulä ualla täniä</i>
Esimesse klassi, palun.	<i>daraga uula min fadlak (fadlik)</i>
Ühe otsa pilet.	<i>tazkaret zihääb</i>
Kas ma pean rongi vahetama?	<i>änä lazim aghaiar al-atr</i>
Milliselt platformilt rong väljub?	<i>al-atr haitharak min äi rasiif</i>
Kus on lähim metropeatas?	<i>feen a'rab mahattit metro</i>
Kus on buss kesklinna?	<i>feen al-autobiis alli beiruuh li uest al-bäläd</i>
Kus on bussipeatus, palun?	<i>feen mahattit al-autobiis min fadlak (fadlik)</i>
Kust ma leiaksin esimese bussi ...(sse)?	<i>min äi mäkään mumkin alähi autobiis li...</i>
Millal järgmine buss väljub?	<i>emta miad al-autobiis ägäi</i>
Millal järgmine buss saabub?	<i>emta al-autobiis ägäi ajusal</i>
Kui kaua see reis kestab?	<i>al-rehlä di betäkhod ua'd ad äi</i>
Palun laske mind järgmises peatuses maha.	<i>näzilni al-mahatta al-gääjä min fadlak (fadlik)</i>
Kust ma leiaksin takso?	<i>alääi täksi feen</i>
Kui palju maksab sõit ...(sse)?	<i>al-rehla li ... tetkällif ad äi</i>
Palun viige mind sellele aadressile.	<i>lausamaht uasalni lil-änuüän da</i>
Mul on kiire!	<i>änä mashghuul(a)</i>
Peatuge siin!	<i>ua'af hena</i>
Kus asub lähim hooldusjaam?	<i>feen a'räb makhattit lil-khadamaat saiaraat</i>

LASTELEHT

LATERN

Tõlkinud: Annely

Allikas: <http://translate.google.ee/translate?hl=et&langpair=en%7Cet&u=http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/short-stories/the-lantern-ramadan-story>

Kunagi ammu oli noor prints, kes elas koos oma isaga. Pärast tema ema surma abiellus kaliif uuesti, kuid uus abikaasa oli sageli printsi vastu ebasõbralik. Kaliif ei hoolinud sellest palju ja see tegi noore prints väga õnneteuks.

15. šabaanikuu päeval ütles prints oma lemmiktuvile: „Ärme enam jää siia, jookseme ära, sest keegi siin ei hooli meist,“ ja nii põgenesidki nad džunglisse. Mõne aja pärast jõudsid nad vana lossi juurde, mis kuulus üksildasele huaröövlile.

„See on kohutava huaröövli kodu,“ ütles prints „kuid oleme näljased ja külmunud ja võib-olla ta hoopis magab? Hiilime sisse ja puhkame hommikuni.“

Aga huaröövel ei maganud vaid jägis neid. Prints leidis voodi ja jäi magama. Kui ta ärkas, oli ta ümbritsetud kuldsete trellidega – ta oli vangis. Huaröövel ütles: „Ma tean kõike sinu kurjast kasuemast ja sinu isast, kes ei armasta sind. Ma olen üksildane, nii et hoian sind siin oma lemmikloomana.“

Väike prints anus huaröövlit, et ta ta vabaks laseks. Lõpuks urises huaröövel: „Ma saadan sinu tuvi kaliifi koju. Kui kaliif sinu järgi igatseb, järgneb ta tuvile siia ja päästab sind. Kui ei, siis pead sa kogu oma eluks siia jääma.“

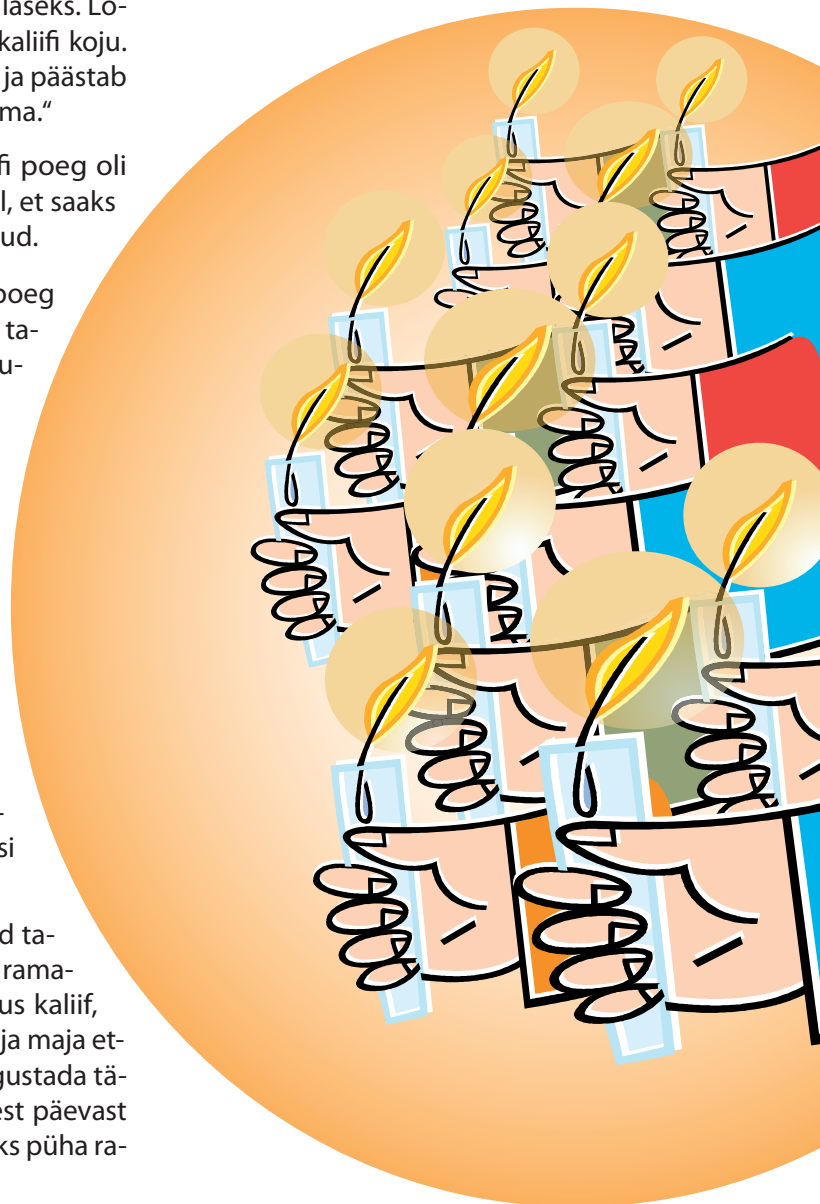
Tuvi lendas kiirelt kaliifi palesse. Kuna kaliifi poeg oli ära jooksnud, siis nuttis ta ja palvetas igal öhtul, et saaks oma poega näha veel enne püha ramadaanikuu.

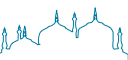
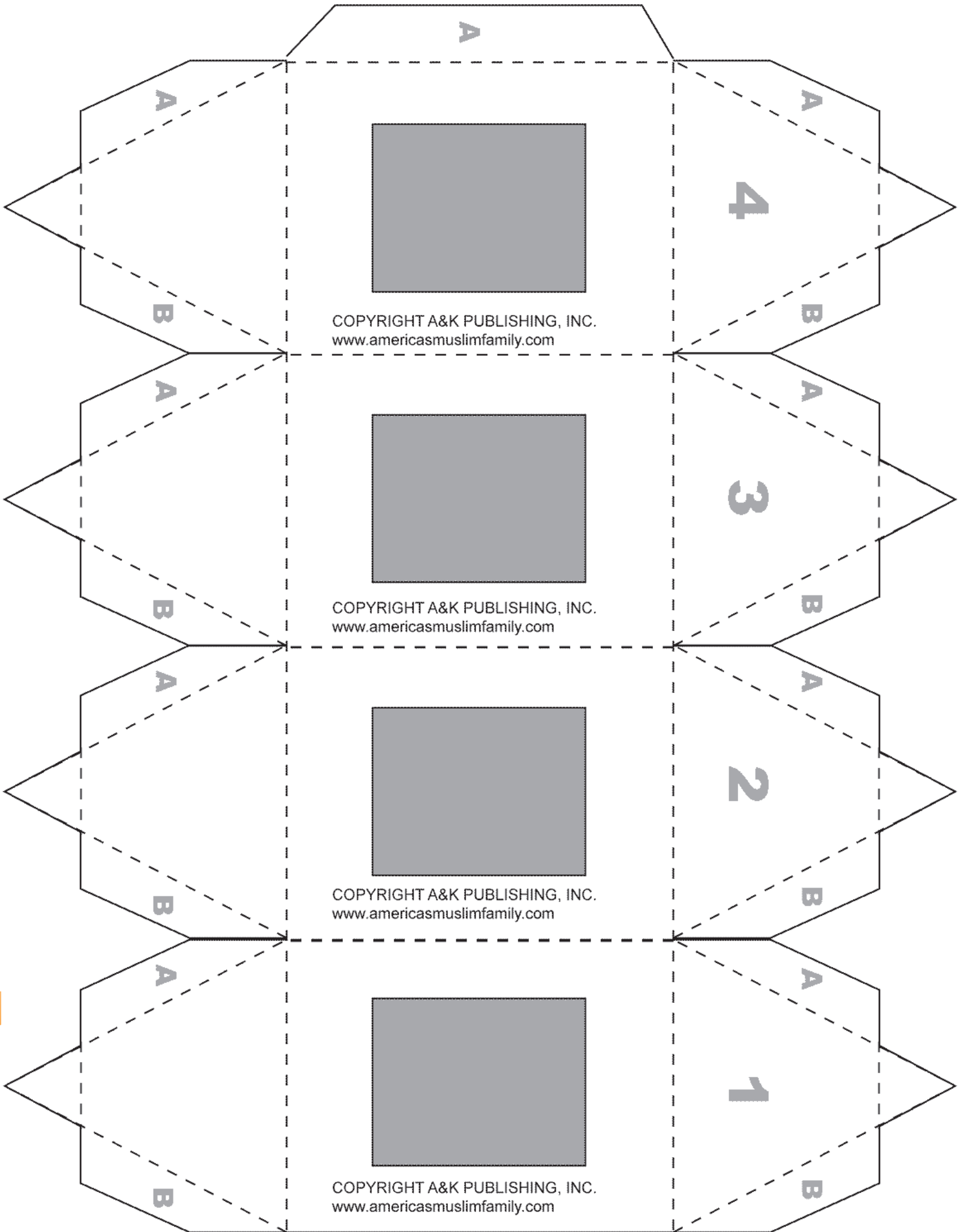
Šabaani viimasel öhtul tundis kaliif, et tema poeg on talle lähedal. Ta avas akna ning leidis selle tagant tuvi istumas. Otsekohe teadis ta, et peab tulevile järgnema, kuid väljas oli väga pime.

Printsess, kaliifi õde, tegi ettepaneku, et kõik palees olevad alamad hoiaksid küünlaid, mis valgustaks teed leinavale isale. Minutite pärast uudis levis. Iga mees, naine ja laps hoidsid käes küünalt ja järgnes kaliifile. Teel lapsed laulsid laule, et tähistada püha ramdaanikuu algust.

Prints kuulis laule ja nägi vangla aknast valgust. Ta teadis, et see oli tema isa. Huaröövel oli kogu stseenist liigutatud ja sosistas: „Ma eksisin. Sinu isa väärrib teist võimalust, mine tagasi koju.“

Noor prints kohtus taas oma isaga. Nad läksid tagasi kaliifi paleesse ja paastusid koos esimesel ramadaanipäeval. Oma lojaalsetele alamatele tasus kaliif, andes neile kuldsed laternad, mille nad said välja maja ette riputada. Ja siis palus kaliif oma ministril valgustada tänavad ja mošeed värviliste lambikestega. Sellest päevast peale on ka lapsed ostnud laternaid, tähistamaks püha ramadaanikuu algust.

MEISTERDA ENDALE LAMBIKE!

Selleks läheb vaja:

- paksemat värvilist paberit
- õhemat värvilist paberit
- kääre
- liimi
- paela
- pudelikork või papist väljalõigatud ratas

Lõika välja lambi mudel. Sa võid selle printida nii A4 paberile kui ka suuremale. Aseta mudel värvilisele paberile ja kopeeri sellele lambikesse kuju koos murdejoontega. Kui sul on võimalik mudel koheselt värvilisele paberile printida, võid ka seda teha.

Voldi lamp täpselt joone järgi. Kui soovid lambile teisevärvilist akent, lõika ettevaatlikult välja ka mudeli peal olev hall ristkülik. Kui oled lambi väärvinud ja kauniatnud, kleebi see kokku. Kleepimisel jälgi, et A külj oleks B külje peal.

Et lamp ripuks, pead enne viimase külje kokkukleepimist valmistama ette paela.

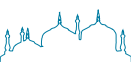
Tee pudelikorgi või papist ratta keskele auk. Pista pael august läbi ning tee korgi alla korralik umbsõlm. Nii ei saa pael läbi augi libiseda. Nüüd pane kork või rattake lambi sisse ja liimi kinni viimane külj.

Ja lamp ongi valmis!

Halal liha

IQRA

SADAQA - ANNETUSED:

www.islam.pri.ee toetamine
(tasuta materjalide saatmine, raamatute tõlkimine,
toimetamine ning trükkimine, loengud jne):

Kätlin Hommik

Märkusega "SADAQA"

Ühispanga konto nr. 10010608670016

IBAN: EE231010010608670016

BIC: EEUHEE2X

ÜHE VANA ON TEISE UUS ...

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad. Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal

UNAMA Kabul, Compound B

OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101

Peace Avenue, Zanbaq Square

Wazir Akbar Khan (beside French Em-
bassy)

Kabul

AFGHANISTAN

telefon: +93 700217289 / 0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte

Rue 8, No 10

54400 Moulay Bouazza

P.Khenifra

MOROCCO

KOOSTAJAD

TOIMETAJAD: Aisha (Kätlin Hommik-Mrabte) ja Khadeja (Airi Hunt)

KUJUNDUS: Khadeja

RUBRIIGID: Aisha, Khadeja, Amina Iirimaalt, Eileen, Amina Bahrainist, Annely, Kauthar, Kristi, Yusuf Saeed, Karima, Zeynep, Rubaba, Aivar, Nele, Aile

PILDID: erakogu, internet

KONTAKT: iqra@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS

Keevise tn 9

11415

Tallinn

EESTI/ESTONIA

telefon +372 55 94 76 89

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub insh Allah, igal kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.